

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ



ΤΜΗΜΑ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ  
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΔΙΠΛΩΜΑ ΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ «ΑΝΑΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΚΑΙ  
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΚΙΝΔΥΝΟΥ»

Διπλωματική Εργασία  
Ντερέκη Αποστόλου

## ΘΕΜΑ

«Ο ρόλος των αποθεματικών των Ταμείων σε  
διανεμητικά συστήματα κοινωνικής ασφάλισης του 1<sup>ου</sup>

Πυλώνα με εφαρμογές  
στην Ελλάδα και στην Ευρώπη»

Επιβλέπων Καθηγητής  
Πλάτων Τήνιος

Ιούνιος 2011

## Περιεχόμενα

Περιεχόμενα Διαγραμμάτων και Πινάκων.....	3
Α. Διαγράμματα.....	3
Β. Πίνακες.....	3
1ον Θεωρητικό Μέρος .....	5
1.1.Ασφαλιστικά Συστήματα Γενικά.....	5
1.1.Α.Διανεμητικό.....	6
1.1.Β.Κεφαλαιοποιητικό.....	12
1.1.Γ.Διαφορές-Συμπεράσματα από την ανάλυση κεφαλαιοποιητικού-Διανεμητικού.....	14
1.2.Κανόνες και Φορείς Διαχείρισης Αποθεματικών.....	17
1.3.Το Μοντέλο των 3 <sup>ων</sup> Πυλώνων και η εφαρμογή του στα Ευρωπαϊκά κράτη .....	21
1.3.Α. 1 <sup>ος</sup> Πυλώνας .....	22
1.3.Β. 2ος Πυλώνας .....	25
1.3.Γ. 3ος Πυλώνας.....	27
1.4.Διάρθρωση Ασφαλιστικού Συστήματος στην Ελλάδα .....	30
1.4.Α.Φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης.....	30
1.4.Β.Επαγγελματικά Ταμεία Ασφάλισης.....	32
1.4.Γ. Ελληνικοί Πυλώνες .....	33
1.4.Δ.Νέο Ασφαλιστικό .....	34
1.4.Ε.Συμπέρασμα.....	37
2 <sup>ον</sup> Στατιστική ανάλυση των αποθεματικών των Ελληνικών ταμείων και μεγάλες αλλαγές των Ευρωπαϊκών Ταμείων.....	38
2.1. Ιστορική Αναδρομή Αποθεματικών Περιόδος προπολεμικά μέχρι το 1990 .....	38
2.2.Περίοδος 1990 μέχρι σήμερα .....	46
2.3.Συμπεράσματα.....	71
2.4. οι Αλλαγές των ευρωπαϊκών ασφαλιστικών συστημάτων και ο αντίκτυπος της κρίσης.....	73
3 <sup>ον</sup> Σκέψεις -Συμπεράσματα .....	88
3.1.Το πρόβλημα της δημογραφικής γήρανσης και ο κίνδυνος δημοσιονομικού εκτροχιασμού .....	88
3.2. Δράσεις των ευρωπαϊκών Κρατών για την επίλυση του προβλήματος των ελλειμμάτων και της δημογραφικής γήρανσης .....	92
3.3.Μπορούν τα παρόντα αποθεματικά να στηρίξουν το διανεμητικό σύστημα; .....	94
3.4. Η δημιουργία ενός πραγματικού 2 <sup>ου</sup> κεφαλαιοποιητικού πυλώνα ως λύση του ασφαλιστικού προβλήματος;.....	95
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ .....	97
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	99

## Περιεχόμενα Διαγραμμάτων και Πινάκων

### A. Διαγράμματα

- 2.1.α./ Σύνολο εισφορών Οργ.Κοιν.Ασφ.1949-57
- 2.1.β./Εξέλιξη Άμεσα Ασφαλισμένων ΙΚΑ 1950-1957
- 2.1.γ./ Σύνολο εισφορών προς τους Οργ.Κοιν.Ασφ. 1963-90
- 2.1.δ./ Εξέλιξη ασφαλισμένων Ο.Κ.Α 1963-1990
- 2.2.A.1.β/Ανάλυση Διαθεσίμων Φ.Κ.Α. 2005-2007
- 2.2.A.1.γ/ Απόδοση 10ετούς ΟΕΔ και ΕΓΔ 12μηνου σε σχέση με την απόδοση του Λογαριασμού Διαθεσίμων των Ταμείων
- 2.2.A.4.α/ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΦΚΑ 2009
- 2.2.A.4.β/Κατανομή περιουσίας ανα Φορέα 2005-2007
- 2.2.A.4.γ/ Σύγκριση Χαρτοφυλακίων ΟΓΑ/ΕΤΑΑ 2009
- 2.2.A.4.δ/ΑΝΑΛΥΣΗ & ΕΞΕΛΙΞΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ ΟΓΑ
- 2.2.A.5.α/ Ανισοκατανομή περιουσίας ΦΚΑ 2005-2009
- 2.2.A.6.α/ Απόδοση Περιουσίας ΦΚΑ 2009
- 2.2.A.6.β/ Απόδοση Περιουσίας ΦΚΑ 2007
- 2.2.A.6.γ/ Εξέλιξη προσόδων Περιουσίας ΦΚΑ 1993-2009
- 2.2.A.6.δ/ Σύγκριση Απόδοσης Περιουσίας με Απόδοση 10ετούς ΟΕΔ και Δείκτη ΧΑ
- 2.2.A.6.ε/ Σύγκριση Απόδοσης Περιουσίας με Απόδοση 10ετούς ΟΕΔ
- 2.2.A.6.στ/ Εξέλιξη Εξόδων ανά Κατηγορία εξόδων ως ποσοστό του ΑΕΠ
- 2.2.A.6.ζ/ Εξέλιξη εσόδων ανα Κατηγορία εσόδων ως ποσοστό του ΑΕΠ

### B. Πίνακες

- 1.1.A.1/Πλήθος συμμετεχόντων στην Ασφάλισης του ΟΓΑ ανά Ασφαλιστική Κατηγορίας
- 1.4.Γ.Το σύστημα ασφάλισης στην Ελλάδα με βάσει το μοντέλο των τριών πυλώνων
- 2.1.1.E./Εξέλιξη Αποθεματικών των Ταμείων

2.2.A.1.α /Ποσοστό Περιουσίας Κατατιθέμενο στην ΤΤΕ

2.2.A.2.α./Ποσό και Ποσοστό της Περιουσίας των ΦΚΑ επενδυμένο σε Χρεόγραφα.

2.2.A.2.β./ Ανάλυση Περιουσίας ΦΚΑ σε Χρεόγραφα 2005-2009

2.2.A.2.γ./Ποσό και Ποσοστό της Περιουσίας των ΦΚΑ επενδυμένο σε Τίτλους του Ελληνικού Δημοσίου.

2.2.A.2.γ./Ποσά επενδυμένα σε ΑΕΔΑΚ και ΕΔΕΚΤ για τα έτη 2005-2007

2.2.A.4.ε/ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ ΤΣΜΕΔΕ,ΤΝ,ΤΣΑΥ

2.2.A.4.στ/ Περιουσία ανά Ταμείο σε σχέση με τις δαπάνες για συντάξεις(Μήνες συντάξεων, δεδομένα 2009)

2.2.A.6.στ/ Υπολογισμός Προσόδου Περιουσίας σε όρους Συντάξεων

## 1ον Θεωρητικό Μέρος

### 1.1.Ασφαλιστικά Συστήματα Γενικά

"We can never insure one hundred percent of the population against one hundred percent of the hazards and vicissitudes of life, but we have tried to frame a law which will give some measure of protection to the average citizen and to his family against the loss of a job and against poverty-ridden old age."--

President Roosevelt upon signing Social Security Act 1935

"The main feature of the Plan for Social Security is a scheme of social insurance against interruption and destruction of earning power and for special expenditure arising at birth, marriage or death....., the aim of the Plan for Social Security is to make want under any circumstances unnecessary."- William Beveridge, November 1942

Οι παραπάνω φράσεις διατυπώθηκαν σε εισηγητικές εκθέσεις για την θεσμοθέτηση εθνικών κοινωνικών ασφαλιστικών συστημάτων τα οποία σαν στόχο είχαν την εξάλειψη της ανάγκης από την επέλευση ορισμένων κινδύνων που συνδέονται με την απώλεια εισοδήματος όπως την προσωρινή ή μόνιμη ανικανότητα για εργασία, τα γηρατειά, την αρρώστια, τον θάνατο κ.α. Το κράτος θα κατέβαλλε χρηματικό αντίτιμο τόσο ώστε το άτομο να βρίσκεται στην ίδια οικονομική κατάσταση προ της έλευσης του κινδύνου, επιπλέον όλοι οι πολίτες, για την κάλυψη των δαπανών, υποχρεώνονταν σε καταβολή κοινωνικών εισφορών. Ουσιαστικά όλα τα προγράμματα που ιδρύθηκαν τότε (ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, επιδόματος ανεργίας, συνταξιοδότησης) ήταν προγράμματα κοινωνικής αλληλεγγύης- αλληλοβοήθειας και λειτουργούσαν είτε σε εθνικό επίπεδο (καλύπτοντας όλους τους πολίτες) είτε σε επίπεδο επαγγελματικού κλάδου.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί για την Ελλάδα ο Ν.281/1914 «Περί σωματείων» ο οποίος επέκτεινε την δράση των εργατικών σωματείων που δημιουργήθηκαν βάσει της Αναθεωρητικής Βουλής του 1911 και έδινε το δικαίωμα ίδρυσης σωματείων αλληλοβοήθειας ή επαγγελματικά με αποκλειστικό σκοπό την παροχή ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης και καταβολή χρηματικών επιδομάτων στα μέλη τους. Ήδη Από το 1900-1911 είχαν ιδρυθεί 150 σωματεία. Συγκεκριμένα το άρθρο 12 του παραπάνω νόμου αναφέρει:

## ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄

### Αλληλοβοηθητικά σωματεία

Άρθρ.12.-Τα αλληλοβοηθητικά σωματεία ή ταμεία, αποτελούνται εκ μελών ανηκόντων εις την αυτήν ή συναφή επαγγελματικήν τάξιν και προτίθενται αποκλειστικώς ένα ή πλείονας των επομένων σκοπών: 1)Να παρέχουν εις τα μέλη ή και τας οικογενείας αυτών ιατρική περίθαλψιν ή και φάρμακα, εν περιπτώσει νόσου και τραυμάτων. 2)Να παρέχουν εις τα μέλη αυτών χρηματικά επιδόματα εις περίπτωσιν νόσου, τραυμάτων, προσκαίρου ανικανότητος προς εργασίαν, γεννήσεως τέκνου, ανεργίας, ασθενείας ή θανάτου ζώντων ή θεομηνίας. 3)Να καταβάλλουν τας δαπάνας της κηδείας των μελών. 4)Να παρέχουν χρηματικά βοηθήματα, είτε εφ' άπαξ, είτε υπό τύπον συντάξεως, εις μέλη άνίκανα προς εργασίαν ένεκα γήρατος, δυστυχήματος ή νόσου, ή εις οικογενείας αποβιωσάντων μελών.

Σε γενικές γραμμές τα περισσότερα προγράμματα κοινωνικής ασφάλισης την δεκαετία του 1930 παγκοσμίως είχαν είτε την μορφή των σωματείων αλληλοβοήθειας τα οποία εισέπρατταν τις υποχρεωτικές εισφορές των μελών (contributory) είτε προέρχονταν από το κράτος μέσω της γενικής φορολόγησης(non-contributory) των πολιτών για την καταβολή παροχών σε αυτούς που ικανοποιούσαν κάποια (κυρίως οικονομικά) κριτήρια (means-tested) -(Lillian Liu, December 2001).

Κοινό στοιχείο των δύο συστημάτων είναι ότι βασίζονταν στην αλληλεγγύη μεταξύ των μελών του σωματείου ή των πολιτών καθώς οι εισφορές όλων ανακούφιζαν λίγους (όσους είχαν ανάγκη)

Ένα παρόμοιο σύστημα κοινωνικής ασφάλισης που προέκυψε από τη μετεξέλιξη της αλληλοβοηθητικής ασφάλισης και είναι βασισμένο στην αλληλεγγύη των γενεών ήταν το διανεμητικό.

### 1.1.Α.Διανεμητικό

Στο διανεμητικό σύστημα που εφαρμόστηκε κατά κόρον από τα περισσότερα κράτη τον 20<sup>ο</sup> αιώνα «οι εργαζόμενοι πληρώνουν εισφορές, αλλά οι εισφορές αυτές την ίδια χρονιά χρησιμοποιούνται για να ικανοποιηθούν τα θεσπισμένα δικαιώματα των συνταξιούχων, δηλαδή να πληρωθούν οι συντάξεις τους. Η πληρωμή των εισφορών από τους εργαζόμενους μπορεί να μη χρηματοδοτεί τη δική τους σύνταξη, δημιουργεί όμως μια «προσδοκία» και στηρίζεται σε έναν «άτυπο κανόνα», ότι στο μέλλον και αυτοί θα λάβουν από την επόμενη γενεά τα «ίδια οφέλη» που εξασφάλισαν στο παρελθόν στους τότε

συνταξιούχους»-(Γιαννίσης, 2007). Δηλαδή ο διανεμητικός χαρακτήρας του συστήματος έγκειται στο γεγονός ότι το σύνολο των εισφορών που συγκεντρώνουν όλοι οι εργαζόμενοι για ένα συγκεκριμένο έτος διανέμονται-μοιράζονται για την πληρωμή συντάξεων όλων των συνταξιούχων της ίδιας χρονιάς και για το ίδιο λόγω δεν δικαιολογεί την συγκέντρωση αποθεματικού στο τέλος του έτους .Άλλωστε και ο Αγγλικός όρος Pay as you go – PAYG – σημαίνει δηλαδή χωρίς τον σχηματισμό αποθεματικών.

### **Εισφορές**

Για την πραγματοποίηση της «προσδοκίας» δηλαδή της συνταξιοδότησής του ο ασφαλισμένος οφείλει να καταβάλλει τις υποχρεωτικές εισφορές βάσει του «άτυπου ασφαλιστικού συμβολαίου» τουλάχιστον μέχρι την ικανοποίηση των όρων συνταξιοδότησής του και τελικά μέχρι την ηλικία συνταξιοδότησης του.

Το ύψος της εισφοράς ,είναι συνήθως ποσοστό του μηνιαίου και καθορίζεται από τον διαχειριστή είτε αυτός είναι το κράτος ή Ίδρυμα ή Εταιρία . Έτσι στο διανεμητικό σύστημα όσο μεγαλύτερο μισθό λαμβάνει ο ασφαλισμένος τόσα περισσότερα χρήματα συνεισφέρει για την εξασφάλιση του δικαιώματος συνταξιοδότησής του ανεξαρτήτως του ποσού της.

### **Παροχές**

Στην πιο απλή του μορφή ένα συνταξιοδοτικό πλάνο διανεμητικού τύπου χρησιμοποιείται για την καταβολή ενός καθορισμένου σταθερού ποσού παροχής (Defined Benefit), ίδιο σε όλους τους ασφαλισμένους κατά την ηλικία συνταξιοδότησης (Mcgillivray, 2006)

Μία άλλη μορφή παροχών η οποία χρησιμοποιεί κυρίως διανεμητικού χαρακτήρα χρηματοδότηση είναι η καταβολή ενός καθορισμένου σταθερού ποσού παροχής ως σύνταξη ελάχιστης διαβίωσης (Defined Benefit)και Για την καταβολή της απαιτείται κυρίως η ικανοποίηση των εισοδηματικών κριτηρίων (means-tested, π.χ. ετήσιο εισόδημα μέχρι 6.000€) και καταβάλλεται είτε από συγκεκριμένο συνταξιοδοτικό πλάνο είτε απευθείας από πλάνο κοινωνικής αλληλεγγύης υπό την αιγίδα του κράτους. (means- tested)

Παρόλα αυτά , ένα συνταξιοδοτικό πλάνο διανεμητικού τύπου μπορεί να μοιράσει(διανείμει) τα χρήματα που συγκεντρώνει με πολλές μορφές .



Για παράδειγμα, πολλά διανεμητικά συστήματα δημόσιου χαρακτήρα παρέχουν συντάξεις ανάλογα με τον μισθό συνταξιοδότησης (Earnings related) (Public Pension Plan), με σκοπό να διατηρήσουν το ίδιο βιοτικό επίπεδο των ασφαλισμένων και μετά την συνταξιοδότηση.

Υπάρχουν και άλλα παρόμοια διανεμητικά συστήματα καθορισμένης παροχής, που μπορεί να μην είναι δημόσιου χαρακτήρα, τα οποία μπορούν να κατηγοριοποιηθούν σε 3 είδη:

1. Παραδοσιακά συστήματα καθορισμένης παροχής (Traditional DB).

Το ποσό της σύνταξης καθορίζεται από τον μισθό κατά την ηλικία συνταξιοδότησης, από τα έτη προϋπηρεσίας και από την συμπλήρωση του ορίου ηλικίας.

2. Υβριδικά συστήματα καθορισμένης παροχής (Hybrid DB)

το ποσοστό αναπλήρωσης του εισοδήματος καθορίζεται από τους κανόνες του συνταξιοδοτικού πλάνου και εξαρτάται από το σύνολο των καταβληθέντων εισφορών.

3. Μικτά συστήματα καθορισμένης παροχής (Mixed DB).

Αποτελούνται από δύο ξεχωριστά μέρη, καθορισμένης παροχής και καθορισμένης εισφοράς, όμως συμπεριφέρονται σαν να είναι στο ίδιο πλάνο. (Salou, 27 June 2007)

## Εποπτεία-διαχείριση

Όλοι οι παράγοντες από τους οποίους εξαρτάται το συνταξιοδοτικό πλάνο (εισφορές, το ύψος των συντάξεων, η ηλικία συνταξιοδότησης) καθορίζονται από τον Διαχειριστή (το κράτος ή την επιχείρηση). Το ιδανικό ποσοστό αναπλήρωσης ή το ιδανικό ποσοστό εισφοράς που θα πρέπει να ορίσει ο Διαχειριστής είναι υποκειμενικό και δεν είναι ποτέ ίδιο. Κύριος σκοπός των διανεμητικών συστημάτων είναι η μεταφορά οικονομικών πόρων από αυτούς που παράγουν (ασφαλισμένους) σε αυτούς που δεν μπορούν να παράγουν (συνταξιούχους). Τους κανόνες διανομής των οικονομικών πόρων στους συνταξιούχους τους καθορίζει ο Διαχειριστής ανάλογα με τις οικονομικές συνθήκες. Έτσι ο διαχειριστής πρέπει να αναπροσαρμόζει ανά τακτά χρονικά διαστήματα τις παραμέτρους των εισφορών ή ποσοστών αναπλήρωσης ή την ηλικία συνταξιοδότησης με σκοπό και οι συνταξιούχοι να απολαμβάνουν όσο περισσότερους πόρους τους προσφέρουν οι ασφαλισμένοι και οι ασφαλισμένοι να μην πληρώνουν παραπάνω εισφορές από ότι μπορούν.

## Μειονεκτήματα



Όπως οι χρηματοοικονομικοί δείκτες μπορούν να επηρεάσουν τις συντάξεις έτσι και οι συντάξεις που χορηγεί το διανεμητικό σύστημα λόγω της μαζικής συμμετοχής στο οποίο βασίζεται μπορούν να διαμορφώσουν τους χρηματοοικονομικούς δείκτες της χώρας καθώς είναι άρρηκτα συνδεδεμένα. Έτσι ένας λάθος χειρισμός ή λάθος εκτίμηση μπορεί να επηρεάσει αρνητικά τους χρηματοοικονομικούς δείκτης .Π.χ. μία αύξηση των συντάξεων μπορεί να αυξήσει τον πληθωρισμό μιας χώρας και οι συντάξεις να χάσουν την πραγματική τους αξία και ο πληθωρισμός να πλήξει οικονομικά τις ομάδες που δεν είχαν την ανάλογη αύξηση.

Επίσης τα περισσότερα δημόσια διανεμητικά συστήματα επιδέχονται τεχνικής εξαπάτησης. Για παράδειγμα επειδή ο υπολογισμός της σύνταξης γίνεται με βάση των τελικό μισθό και με απαραίτητη προϋπόθεση την συμπλήρωση κάποιων ελάχιστων ετών προϋπηρεσίας οι εργαζόμενοι συνεισφέρουν μόνο τα απαραίτητα χρόνια που χρειάζεται για να εξασφαλίσουν την σύνταξη τους υπολογισμένη με βάση τον τελικό τους μισθό(McGillivray, 2006). Άλλη παρόμοια περίπτωση είναι ο ασφαλισμένος να συνεισφέρει τόσα χρόνια και τόσες εισφορές ώστε να εξασφαλίσει την μικρότερη κατηγορίας σύνταξη (η οποία στις περισσότερες περιπτώσεις ισοδυναμεί με το ελάχιστο εισόδημα διαβίωσης) ευελπιστώντας ότι η Πολιτεία θα αυξάνει κατά καιρούς τις συντάξεις και δει τις ελάχιστες.

#### Πίνακας 1.1.A.1

#### Πλήθος συμμετεχόντων στην Ασφάλισης του ΟΓΑ ανά Ασφαλιστική Κατηγορίας

Ασφαλιστική Κατηγορία	Α'εξάμηνο 2010 Πλήθος αποδείξεων
1 <sup>η</sup>	566.510
2 <sup>η</sup>	25.353
3 <sup>η</sup>	27.826
4 <sup>η</sup>	17.530
5 <sup>η</sup>	13.120
6 <sup>η</sup>	3.225
7 <sup>η</sup>	39.371

Πηγή :ΟΓΑ/Τετραμηνιαίο Στατιστικό Δελτίο Μαΐος-Αύγουστος 2010

Ένα άλλο μειονέκτημα είναι ότι οι παράμετροι που ορίζονται για τον υπολογισμό της σύνταξης δεν βοηθούν στην εξυπηρέτηση των σκοπών βάσει των οποίων παρέχεται η σύνταξη. Για παράδειγμα, ένας από τους βασικούς στόχους της σύνταξης ,βάσει της έκθεσης του Beveridge, είναι η εξάλειψη της ανάγκης της επέλευσης των γηρατειών όταν

λοιπόν η σύνταξη υπολογίζεται με βάση τον μέσο μισθό όλου του εργασιακού βίου είναι λογικό να μην είναι αρκετή η σύνταξη να καλύψει την ανωτέρω ανάγκη.

Επιπλέον σε όλα τα δημόσια διανεμητικά συστήματα υπάρχει φοροδιαφυγή των εργοδοτών για να μειώσουν το εργατικό κόστος με αποτέλεσμα τα ταμεία να έχουν τεράστια απώλεια εσόδων

Η πληρωμή των εισφορών από τους ασφαλισμένους γεννά την προσδοκία ότι τα χρήματα που τώρα δίνουν θα τους δοθούν από τις επόμενες γενεές αγνοώντας την πιθανότητα ότι οι επόμενες γενεές μπορεί να μην μπορούν να καλύψουν αυτού του ύψους τις συντάξεις που προσδοκούν οι τωρινοί ασφαλισμένοι και μελλοντικοί συνταξιούχοι. Στο διανεμητικό σύστημα δεν πληρώνεις την σύνταξή σου αλλά το δικαίωμα να έχεις σύνταξη.

### Ρόλος του αποθεματικού

Σε ένα σύστημα PAYG οι παρούσες συνολικές συντάξεις εξοφλούνται από τις παρούσες συνολικές εισφορές με το ποσοστό εισφοράς να παίζει μεγάλο ρόλο στην εξίσωση.

$$\text{Ποσοστό εισφοράς} = \frac{\text{Παρούσες Συνολικές Συντάξεις}}{\text{Παρούσες Συνολικές Εισφορές}} = \frac{\text{Σύνολο Συνταξιούχων} \times \text{Μέση Σύνταξη}}{\text{Σύνολο Ασφαλισμένων} \times \text{Μέσος Μισθός}}$$

Όσο τηρείται η παραπάνω εξίσωση δεν είναι απαραίτητη η τήρηση αποθεματικών.

Η παραπάνω εξίσωση όμως εξαρτάται από την αναλογία συνταξιούχων προς ασφαλισμένου και από τις διακυμάνσεις του χρηματοπιστωτικού συστήματος.

Για παράδειγμα σε περίπτωση οικονομικής συρρίκνωσης ,όταν οι μισθοί μειώνονται και αυξάνεται η ανεργία, τότε ή οι συντάξεις θα πρέπει και αυτές να μειωθούν αναλόγως ή να αυξηθεί η εισφορά , με αποτέλεσμα ή να χαμηλώσει το βιοτικό επίπεδο των συνταξιούχων απότομα, ή οι λιγότεροι ασφαλισμένοι-εργαζόμενοι να επωμίζονται όλο το κόστος της συνταξιοδότησης για όσο διαρκεί η κρίση της αγοράς.

Σε τέτοιες περιπτώσεις σταθεροποιητικό ρόλο αναλαμβάνει το αποθεματικό ( ή η κρατική επιχορήγηση) έτσι ώστε και οι ασφαλισμένοι να μην επωμιστούν μεγαλύτερο βάρος και το σύστημα να έχει αρκετά κεφάλαια ώστε να εξοφλήσει τις υποχρεώσεις του.

Χαρακτηριστικό είναι τα σχόλιο του Υπουργού εργασίας Γ. Μπακατσέλου στην Εισηγητική του έκθεση για το Νόμο 1846/1951 στις 10 Ιουνίου 1951(Γ.Μπακατσέλος, 10 Ιουνίου 1951):

Ἐπιβάλλεται πάντως ἡ παρατήρησις, ὅτι ἡ καθιέρωσις τοῦ διανεμητικοῦ συστήματος δὲν σημαίνει καθορισμὸν ἀσφαλίστρου, ἐπιτρέποντος τὴν ἀκριβῆ κάλυψιν τῶν ἐτησίων δαπανῶν. Τὸ ἀσφάλιστρον προσδιορίζεται κατὰ τρόπον ἐπιτρέποντα τὴν ἐπὶ μίαν δεκαετίαν κάλυψιν τῶν συνεχῶς αὐξανόμενων δαπανῶν τοῦ κλάδου συντάξεων.

Ανάλογα λοιπὸν με τὴν μελλοντικούς κινδύνους που μπορεῖ να αντιμετωπίσει το σύστημα ἔτσι χαράσσεται καὶ ἡ στρατηγικὴ διαχείριση τῶν αποθεματικῶν του. Στὴν προκειμένη περίπτωση προβλέπεται ἡ συνεχῆς αὐξηση τοῦ κόστους τῶν συντάξεων καὶ προκρίνεται ἡ λύση τόσο ἀσφαλίστρου ἔτσι ὥστε να καλύπτεται ἡ δαπάνη γιὰ συντάξεις γιὰ μίαν 10ετία καὶ να μὴν ἐπιβαρυνθεῖ οικονομικά ὁ ἀσφαλισμένος.

Τα περισσότερα πλεονάσματα –αποθεματικά στα διανεμητικά συστήματα συγκεντρώνονται κατὰ τὴν ἐναρξή τους καθὼς ἡ ἀναλογία δικαιούχων ἀνά ἀσφαλισμένων εἶναι πάρα πολὺ μικρῆ. (Τα συστήματα δηλαδὴ εἶναι ἀνώριμα).

Χαρακτηριστικά στὴν περίπτωση τοῦ ΙΚΑ στὸ Νόμο 1846/1951 «Περὶ Κοινωνικῶν Ασφαλίσεων:

γ') Ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ διανεμητικοῦ συστήματος καὶ εἰς τὸν κλάδον συντάξεων ἐπιτρέπει τὸν καθορισμὸν ἀρκετὰ χαμηλοῦ ἀσφαλίστρου, λόγῳ τοῦ μικροῦ σχετικῶς ἀριθμοῦ συνταξιούχων τῶν πρώτων ἐτῶν λειτουργίας τοῦ Ἰδρύματος, ἐνῶ, συγχρόνως αἱ παροχαὶ αἱ ὁποῖαι θὰ χορηγοῦνται θὰ εἶναι γενικῶς ὑψηλότεραι τῶν ἤδη χορηγουμένων. Ἡ μείωσις αὕτη τῆς ἐπιβαρύνσεως θὰ ἔχη ἀναμφισβητήτως εὐεργετικὰ ἀποτελέσματα κατὰ τὴν παροῦσαν περίοδον ἀνασυγκροτήσεως τῆς ἐθνικῆς μας οἰκονομίας.

Δηλαδὴ ἡ υιοθέτηση τοῦ διανεμητικοῦ συστήματος σε ἓνα σύστημα που μόλις ἔχει ἀρχίσει καὶ με μικρὸ ἀριθμὸ συνταξιούχων θα ἔχει σαν ἀποτέλεσμα τὴν ἀνασυγκρότηση τῆς οἰκονομίας.

### **1.1.B.Κεφαλαιοποιητικό**

... «Οι ασφαλισμένοι καταβάλλουν προκαθορισμένες εισφορές (Defined Contribution) είτε σε ειδικούς επενδυτικούς Οργανισμούς είτε σε ατομικούς λογαριασμούς τους οποίους διαχειρίζονται ειδικοί φορείς. Τα κεφάλαια αυτά επενδύονται και, μαζί με τις ετήσιες καταβολές του ασφαλισμένου και τις αποδόσεις τους, συσσωρεύονται και δημιουργούν το συνολικό κεφάλαιο. Το κεφάλαιο αυτό, στη φάση της συνταξιοδότησης, αποτελεί τη βάση υπολογισμού της σύνταξής τους. Το κεφαλαιοποιητικό σύστημα παίρνει συνήθως ιδιωτικό χαρακτήρα, τίποτα όμως δεν αποκλείει να έχει και δημόσιο...»-(Γιαννίτσης, 2007).

Επίσης

Το κεφαλαιοποιητικό σύστημα χρηματοδότησης είναι κατεξοχήν ανταποδοτικό σύστημα καθώς η σύνταξη εξαρτάται από τις καταβληθείσες ασφαλιστικές εισφορές και τις προϋποθέσεις συνταξιοδότησης που περιγράφονται στο καταστατικό του συστήματος.

Όπως προαναφέρεται δημιουργείται ατομικός αποταμιευτικός λογαριασμός ο οποίος ενισχύεται με την καταβολή καθορισμένων εισφορών και από την διαχείριση του ποσού στο λογαριασμό. Το συνολικό αποτέλεσμα του λογαριασμού δίνεται στον ασφαλισμένο είτε με την μορφή ράντας είτε με την μορφή εφάπαξ ποσού.

### **Εισφορές**

Η μορφή των εισφορών μπορεί να πάρει άπειρες μορφές είτε σταθερό ποσό είτε αναπροσαρμοζόμενο με τον πληθωρισμό είτε αυξανόμενες ράντες όσο πλησιάζει το έτος συνταξιοδότησης είτε το αντίθετο. Παρά τις άπειρες μορφές που μπορεί να πάρει σημασία έχει ότι είναι προκαθορισμένες και προσχεδιασμένες βάσει του συνταξιοδοτικού πλάνου όπως συντάχθηκε με την έναρξη της ασφάλισης . Για παράδειγμα ο ασφαλισμένος στο 401(k) πλάνο στις ΗΠΑ μπορεί να επιλέξει ποσοστό εισφοράς βάσει του μισθού του που κυμαίνεται από 0 μέχρι το ανώτερο που θα του καθορίσει ο διαχειριστής του πλάνου-(Mackenzie, 2006).

## Παροχές

Σε αντίθεση με το διανεμητικό, όπου οι παροχές είναι καθορισμένες, στο κεφαλαιοποιητικό οι παροχές των συνταξιοδοτικών πλάνων δεν είναι προκαθορισμένες και εξαρτώνται σε μεγάλο μέρος από τις αποδόσεις επενδυτικών προϊόντων με τα οποία έχουν ταυτιστεί.

Βέβαια αυτό του τύπου τα συνταξιοδοτικά πλάνα μπορούν να ταξινομηθούν σε:

**Μη προστατευμένο:** συνταξιοδοτικό πλάνο το οποίο δεν προσφέρει στον ασφαλισμένο εγγυημένες αποδόσεις από την διαχείριση του ατομικού του λογαριασμού με την έναρξη της ασφάλισης

**Προστατευμένο:** συνταξιοδοτικό πλάνο το οποίο εγγυάται ελάχιστο ποσοστό του αποτελέσματος της απόδοσης του επενδυτικού προϊόντος είτε με την μορφή ράντας ή εφάπαξ ποσού

## Εποπτεία-διαχείριση

Η συγκέντρωση πολλών συνταξιοδοτικών κεφαλαίων μπορεί να δημιουργήσει μία δεξαμενή συνταξιοδοτικών κεφαλαίων η οποία μάλιστα λαμβάνει την μορφή ανεξάρτητης νομικής υπόστασης και η οποία είναι υπεύθυνη για την διαχείριση των συνταξιοδοτικών κεφαλαίων και την πληρωμή των συντάξεων.

Τα συνταξιοδοτικά κεφάλαια είτε παίρνουν νομική υπόσταση με την δημιουργία π.χ. ιδρύματος ή οργανισμού είτε δημιουργούνται για την εξυπηρέτηση συγκεκριμένων σκοπών. Βέβαια σε πολλές περιπτώσεις η κυβερνητική πολιτική θέτει του όρους επένδυσης όλων των κεφαλαιοποιητικών συνταξιοδοτικών συστημάτων. Τόσο στα ιδιωτικά όσο και στα δημόσια διαχειριζόμενα από ιδιώτες κεφάλαια τίθενται περιορισμοί οι οποίοι ουσιαστικά καταργούν τον ανταγωνισμό, περιορίζουν τις επενδυτικές επιλογές και πολλές φορές καταδεικνύουν και την πηγή της επένδυσης.

Ένα αμφισβητούμενο σημείο είναι κατά πόσο μπορεί ο ασφαλισμένος να παρέμβει στο τρόπο επένδυσης των αποταμιεύσεών του και εάν και κατά πόσο το κράτος διασφαλίζει αυτές τις αποταμιεύσεις καθορίζοντας με νομοθετικό πλαίσιο τον τρόπο διαχείρισής τους. Η αυτονομία του συνταξιοδοτικού πλάνου είναι ένα κριτικό σημείο που κυμαίνεται από την πλήρη διαχείριση του λογαριασμού από τον ασφαλισμένο μέχρι την μηδαμινή παρέμβαση

του ασφαλισμένου στη διαχείριση του λογαριασμού του και όλες οι αποταμιεύσεις επενδύονται μαζικά.

## Ο ρόλος του αποθεματικού

Προφανώς η τήρηση αποθεματικού σε κεφαλαιοποιητικό συνταξιοδοτικό σύστημα είναι σημαντικότερη από ένα διανεμητικό και μάλιστα ζωτικής σημασίας καθώς και θα πρέπει να ρευστοποιεί από το αποθεματικό για την συνεχή πληρωμή των συντάξεων και θα πρέπει να επενδύει τις εισφορές που λαμβάνει χωρίς όμως να μπορεί να τις αναπροσαρμόσει. Έτσι ένα συνταξιοδοτικό πλάνο κεφαλαιοποιητικού χαρακτήρα θα πρέπει να διατηρεί τεχνικό απόθεμα τόσο όσες είναι και οι αναλογιστικές τις υποχρεώσεις του προς κάθε ένα πελάτη του (συνταξιούχο ή ασφαλισμένο).

### **1.1.Γ. Διαφορές-Συμπεράσματα από την ανάλυση κεφαλαιοποιητικού-Διανεμητικού**

Βασική διαφορά των δύο συστημάτων είναι ότι στο διανεμητικό σύστημα οι συνολικές εισφορές ενός ασφαλισμένου δεν αντικατοπτρίζουν οικονομικά το σύνολο των παροχών που θα λάβει καθώς λαμβάνονται υπόψη κοινωνικά κριτήρια και το βιοτικό επίπεδο. Εν αντιθέσει με το κεφαλαιοποιητικό όπου το ύψος των εισφορών παίζει καθοριστικό ρόλο για το σύνολο των παροχών που θα λάβει ένα ασφαλισμένος ο οποίος συμμετέχει σε συνταξιοδοτικό πλάνο ανταποδοτικού-κεφαλαιοποιητικού χαρακτήρα. Η εισφορά στο διανεμητικό σύστημα έχει την έννοια της κοινωνικής αλληλεγγύης ενώ στο κεφαλαιοποιητικό την έννοια της αποταμίευσης.

Σημαντική διαφορά στα δύο συστήματα χρηματοδότησης είναι οι κίνδυνοι στους οποίους είναι εκτεθειμένα.

Για παράδειγμα ο βασικότερος κίνδυνος για το διανεμητικό σύστημα είναι η δυσαναλογία συνταξιούχων / εργαζομένων που μπορεί να προκληθεί κυρίως είτε από την έξαρση των συνταξιούχων είτε την αύξηση της ανεργίας. Αυτό θα έχει σαν αποτέλεσμα, αν δεν επέλθει αναπροσαρμογή των συντάξεων ή των εισφορών, την αδυναμία κάλυψης του κόστους των συντάξεων από τις εισφορές των ασφαλισμένων και μόνο.

Ο βασικότερος κίνδυνος για το κεφαλαιοποιητικό σύστημα είναι ο επενδυτικός κίνδυνος που . Δηλαδή η απώλεια της αξίας του χαρτοφυλακίου (μετοχών, ομολόγων, κ.α.) λόγω χρηματοοικονομικών παραγόντων. Η παραπάνω εκδοχή θα έχει σαν αποτέλεσμα την μείωση της συνολικής αξίας που θα καταβληθεί στον κάθε συνταξιούχο.

Οι χαρακτηριστικές διαφορές που έχουν τα δύο βασικά συστήματα σε επίπεδο χρηματικών ροών αλλά και σε επίπεδο ανάληψης κινδύνου δικαιολογούν και την διαφορετική στρατηγική που πρέπει να υπάρχει σε ότι αφορά την διαχείριση των αποθεματικών.

Στο διανεμητικό σύστημα ,πέραν του πλεονάσματος που μπορεί να προκύψει από τις πλεονάζουσες εισφορές σε σχέση με τις συντάξεις, η συνεχής εισροή πόρων με την μορφή εισφορών και η μεταφορά τους με την μορφή συντάξεων στους δικαιούχους δεν δικαιολογεί κάποιου είδους συσσώρευση θεωρητικά καθώς αυτό θα σήμαινε ότι:

1. οι ασφαλισμένοι πληρώνουν παραπάνω εισφορές από ό,τι θα έπρεπε για να καλύψουν ακριβώς την δαπάνη των συνταξιούχων

2.ή οι συνταξιούχοι λαμβάνουν μικρότερες συντάξεις από ό,τι θα τους αναλογούσε σε σχέση με τις συνολικές εισφορές των ασφαλισμένων

Όμως ανέκαθεν στα διανεμητικά συστήματα χρηματοδότησης και κυρίως στα δημόσια , τα οποία καλύπτουν το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού, προβλεπόταν(όπως προαναφέραμε) η τήρηση αποθεματικών χωρίς την αντίστοιχη αναπροσαρμογή των συντάξεων ή των εισφορών για του εξής λόγους

1. αύξηση των συντάξεων μπορεί να προκαλούσε ανεπιθύμητη αύξηση του πληθωρισμού

2.Προκειμένου η Πολιτεία να μπορεί να απορροφήσει τον οικονομικό αντίκτυπο που θα έχει στο σύστημα ασφάλισης η γήρανση του πληθυσμού ή η αύξηση της ανεργίας.

3.για να τα χρησιμοποιήσει για την ανάπτυξη της χώρας

4. για την κάλυψη μέρους του δημοσίου χρέους.

Δηλαδή η τήρηση αποθεματικών σε διανεμητικά συστήματα πολλές φορές γινόταν για να μπορεί το Κράτος να ελέγχει την νομισματική και οικονομική του πολιτική



Ιδιαίτερα όταν τα αποθέματα είναι μεγάλου μεγέθους χρησιμοποιούνται για την άσκηση από το κράτος νομισματικής πολιτικής και για την χρηματοδότηση αναπτυξιακών έργων. Η άσκηση «αναπτυξιακής πολιτικής» με χρήματα ασφαλιστικών εισφορών (προσωπικά δάνεια, ανέγερση κλινικών, είναι μια εύκολη, βολική τακτική των πολιτικών.

Η τακτική αυτή είναι μεθυστική καθώς από την στιγμή που το κράτος την θεωρεί δεδομένη και την χρησιμοποιεί είναι πάρα πολύ δύσκολο να απεξαρτηθεί από αυτό και να προχωρήσει στις απαιτούμενες αλλαγές. Επιπλέον πολλές φορές στην διαχείριση κρατικών αποθεμάτων είτε αυτή γίνεται από ανεξάρτητους είτε κρατικούς φορείς επεμβαίνει η κρατική βούληση με την υπόδειξη συγκεκριμένων επενδυτικών επιλογών χαμηλής απόδοσης ακόμη και από την απόδοση των τραπεζικών λογαριασμών με αποτέλεσμα τα αποθέματα να συρρικνώνονται. Ο χαρακτήρας τους ως μακροπρόθεσμοι επενδυτές υποχρεώνει τα ασφαλιστικά ταμεία να αναζητούν ομαλές μακροοικονομικές συνθήκες. Πρωτίστως ενδιαφέρονται για οικονομικό περιβάλλον με μικρό πληθωρισμό ώστε να διατηρήσουν την αγοραστική δύναμη των κεφαλαίων τους.

Πολλά είναι τα παραδείγματα κρατικής χειραγώγησης των αποθεματικών προς την κατεύθυνση της ανάπτυξης των δανείων κατοικίας. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η Σουηδία την δεκαετία 1960-1970 όταν και η Κεντρική τράπεζα πίεσε τους Φορείς να αγοράσουν χαμηλότοκα ομόλογα –δανειοδότησης κατοικιών- (E.Stiglitz, 2001). Αποτέλεσμα ήταν οι Φορείς να έχουν μικρή απόδοση στα αποθεματικά τους.

Επίσης πολλές φορές τα αποθέματα χρησιμοποιούνται για την χρηματοδότηση του κρατικού χρέους με την αγορά από μέρους των φορέων κρατικών ομολόγων για 3 κυρίως λόγους:

A) η ροή των πλεονασμάτων στα ασφαλιστικά συστήματα είναι προβλεπόμενη και άρα πιο εύκολη να χρηματοδοτήσει απροσδόκητα ελλείμματα σε αντίθεση με την έκδοση ομολόγων.

B) τα ομόλογα που αγοράζονται απευθείας από τους Φορείς είναι μη διαπραγματεύσιμα χαμηλού επιτοκίου και χωρίς επασφάλιστρο κινδύνου, ουσιαστικά μειώνει το κόστος δανεισμού, (έχοντας έναν σίγουρο καλό πελάτη)

Γ) η διαχειριστική πολιτική όπου το κράτος δανείζεται από το κράτος ουσιαστικά μειώνει το δημόσιο χρέος.

Σε μερικές χώρες τα κρατικά αποθεματικά επιτρέπεται να επενδύονται αποκλειστικά ή κυρίως σε κρατικά ομόλογα.

Στην Αμερική είναι η μόνη επένδυση που επιτρέπεται- (E.Stiglitz, 2001) Γενικά το είδος της επένδυσης που επιτρέπεται για κρατικά αποθεματικά είναι οι κοινωνικές επενδύσεις η αγορά κρατικού ή κρατικών εταιριών χρέος και η δανειοδότηση κατοικιών.

Σε αντίθεση με τον ρόλο των αποθεματικών στα διανεμητικά συστήματα τα κεφαλαιοποιητικά συστήματα βασίζονται στα αποθεματικά και για το λόγω αυτό δεν είναι εύκολο τα αποθεματικά να χρησιμοποιηθούν για άλλον σκοπό πέραν της κάλυψης των συντάξεων.

Η βασική στόχευσή τους είναι η συσσώρευση των προκαθορισμένων εισφορών των ασφαλισμένοι σε λογαριασμούς ατομικής αποταμίευσης τους οποίους διαχειρίζονται ειδικοί φορείς και επενδύονται σε διάφορα περιουσιακά στοιχεία (ακίνητα ή τίτλους) Τα επενδυτικά προϊόντα τα οποία αγοράζονται , από τις ετήσιες (ή εφάπαξ) καταβολές του ασφαλισμένου δημιουργούν την στιγμή της συνταξιοδότησης ένα κεφάλαιο συν την απόδοση. Το κεφάλαιο(συν την απόδοση) όποιο κι αν είναι(εξαιρείται η περίπτωση ελάχιστης εγγυημένης απόδοσης), στη φάση της συνταξιοδότησης, αποτελεί τη βάση υπολογισμού της σύνταξής τους.

Υπάρχουν βέβαια και άλλα ασφαλιστικά συστήματα όπως προαναφέραμε που έχουν στοιχεία και από τα δύο βασικά όπως τα υβριδικά ασφαλιστικά συστήματα ή στα δύο βασικά συστήματα προστίθενται χαρακτηριστικά όπως για παράδειγμα σε πολλά διανεμητικά συστήματα υπάρχουν ασφαλιστικές κλάσεις προκειμένου η οικονομική βαθμίδα των εισφορών να συνοδεύεται και από μία αντίστοιχη οικονομική ανταπόδοση των παροχών.

## **1.2.Κανόνες και Φορείς Διαχείρισης Αποθεματικών**

Στις περισσότερες χώρες υπάρχει ένα ταμείο δημόσιων συντάξεων και ένας φορέας διαχείρισης των αποθεματικών του. Στα ταμεία αποθεματικών κοινωνικής ασφάλισης συνήθως ο φορέας διακυβέρνησης είναι ενταγμένος στο φορέα διαχείρισης. Στην περίπτωση αυτή τα αποθεματικά είναι υπό τον άμεσο έλεγχο του κράτους ή του φορέα κοινωνικής ασφάλισης. Σε τρεις χώρες (Καναδάς, Νέα Ζηλανδία, Ιρλανδία) η διαχείριση των

αποθεματικών του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης γίνεται από ανεξάρτητη δημόσια εταιρία διαχείρισης επενδύσεων.

Εξαίρεση στον κανόνα αποτελεί η Σουηδία, όπου το δημόσιο σύστημα συντάξεων έχει δημιουργήσει πέντε ανεξάρτητες δημόσιες εταιρίες διαχείρισης των αποθεματικών του, ο επενδυτικός βραχίονας εποπτεύεται από την Νορβηγική Κεντρική Τράπεζα η οποία με τη σειρά της εποπτεύεται από το Υπουργείο Οικονομικών .

Στα Νομικά πρόσωπα που ιδρύονται από την κυβέρνηση και διαχειρίζονται τα χρήματα , τα Διοικητικά Συμβούλια έχουν το κύριο λόγο: χαράζουν την επενδυτική στρατηγική ή μεταβιβάζουν την διαχείριση των αποθεματικών σε εξωτερικούς συνεργάτες και ελέγχουν την απόδοσή τους. Άρα καταλαβαίνουμε ότι σύνθεση , οι οργάνωση και οι αρμοδιότητες των ΔΣ παίζουν μεγάλο ρόλο στην χρηστή διαχείριση και στην ελαχιστοποίηση των κινδύνων διαχείρισης. Πολλές χώρες της Κ. Ευρώπης για να μειώσουν το ρίσκο της διαχείρισης μεγαλώνουν το εύρος της αντιπροσώπευσης στα ΔΣ.

Στα ασφαλιστικά συστήματα των χωρών όπου το ΔΣ τα εναποθέτουν στην διαχείριση ιδιωτικών εταιρειών κρατικά αποθεματικά, οι κυβερνήσεις έχουν θεσμοθετήσει βάσει νομοθετικού πλαισίου πολλούς περιορισμούς στις επενδυτικές επιλογές για την εξασφάλιση από τις εταιρίες την χρηστή διαχείριση των αποθεματικών.

Οι περιορισμοί διαφέρουν από χώρα σε χώρα και είναι οι εξής:

Περιορισμός στο είδος του κεφαλαίου

- ποσοτικός περιορισμός (ελάχιστο , ανώτατο)
- αποκλεισμός συγκεκριμένου είδους επένδυσης (e.g., ακίνητα , ιδιωτικές μετοχές)
- περιορισμός στην χώρα προέλευσης (of non-EU, non-OECD)
- Περιορισμός από λίστα ή περιορισμός ρευστότητας
- αποκλεισμός συγκεκριμένων κεφαλαίων από συγκεκριμένο κατάλογο
- ανώτατο όριο επένδυσης σε εκτός λίστας επενδύσεις
- διακράτηση ποσού , ρευστότητας , σε περίπτωση συγκεκριμένης επένδυσης.
- Συγκέντρωση και διαφοροποίηση-διάχυση
- όριο επένδυσης σε συγκεκριμένο επενδυτή ή επένδυση
- μέγιστο ποσοστό κατοχής μετοχών
- Απόδοση
- ελάχιστη απόδοση
- κεφαλαιακές εγγυήσεις

## Draconian -Prudent

Ένας πιο γενικός τρόπος ελέγχου και διαχείρισης των αποθεματικών είναι ο περιορισμός βάσει συμπεριφοράς επένδυσης . Ο επενδυτικοί κανόνες είναι ποσοτικοί ή Δρακώνιοι (από το Δράκωνα) **θέτονται** μέγιστο ή και ελάχιστο ποσοστό ή ποσό επένδυσης σε συγκεκριμένο τύπο( ακίνητα, μετοχές , ομόλογα).

Οι αποδόσεις μιας διαχείρισης με βάση τον “prudent man “ είναι μεγαλύτερες καθώς το κανονιστικό πλαίσιο δεν είναι τόσο αυστηρό και μπορεί να ελιχθεί πιο εύκολα. Επίσης η ευρωπαϊκή οδηγία 2003/41 για τα συνταξιοδοτικά ιδρύματα επαγγελματικής απασχόλησης εκφράζει αυτή την φιλοσοφία του “prudent man”, που βασίζεται στην επιλογή ποιοτικών επενδύσεων, δηλαδή επενδύσεων οι οποίες παρουσιάζουν ποιοτικά χαρακτηριστικά, χωρίς την προσήλωση σε ποσοτικούς περιορισμούς, για την απόκτηση συγκεκριμένων στοιχείων . Η τακτική του “prudent man “ δεν είναι απλή και δεν είναι εύκολα μεταφράσιμη σε νομικό πλαίσιο. Απαιτεί σωστή κρίση , εμπειρία και άριστη γνώση της αγοράς και των γενικών αρχών του ασφαλιστικού συστήματος καθώς και σαφή προσδιορισμό του τι σημαίνει “prudent man “.

Παραδοσιακά , οι επενδύσεις των εισφορών για συντάξεις ακολουθούν την τακτική του “prudent man” βάσει του οποίου οι εισφορές φτιάχνουν ένα Νομικό Πρόσωπο με σκοπό την διαχείρισή τους.

Την τελευταία δεκαετία πραγματοποιήθηκαν διεθνώς σημαντικές αλλαγές στην διακυβέρνηση και την διαχείριση της περιουσίας ταμείων κοινωνικής ασφάλισης Και ενώ παραδοσιακά τα δημόσια συνταξιοδοτικά ταμεία επέλεξαν συντηρητικές επενδυτικές στρατηγικές με συχνές παρεμβάσεις από την πολιτική εξουσία , τα τελευταία χρόνια υπήρξαν σημαντικές αλλαγές στην διακυβέρνηση και την επενδυτική τους στρατηγική που είχαν ως αποτέλεσμα τη δημιουργία σύγχρονων δομών διακυβέρνησης, επενδυτικές στρατηγικές που αντικατοπτρίζουν τις υποχρεώσεις των ταμείων και όχι την χρηματοδότηση των κρατικών ελλειμμάτων. Πλέον, η διαχείριση της περιουσίας των δημοσίων ταμείων γίνεται από επαγγελματίες διαχειριστές που επιλέγονται και αξιολογούνται μέσα από διαφανείς και αντικειμενικές διαδικασίες. Τα ταμεία παρέχουν δημόσια, έγκυρη και έγκαιρη πληροφόρηση στις αρχές, τους ασφαλισμένους και τους πολίτες για τις υποχρεώσεις, τους στόχους και την χρηματοοικονομική κατάσταση του ταμείου.

. Οι αλλαγές αυτές είχαν σαν αποτέλεσμα:

- Επαγγελματική δομή διακυβέρνησης – ανεξαρτησία από το κράτος
- Στόχος η επίτευξη αποδόσεων – και όχι η χρηματοδότηση κρατικών ελλειμμάτων
- Διαχείριση από επαγγελματίες διαχειριστές – για την επίτευξη υψηλότερων αποδόσεων με ελεγχόμενο επενδυτικό κίνδυνο
- Τάση μείωσης του ποσοστού των κεφαλαίων που επενδύονται σε ομόλογα και αύξηση επενδύσεων στις διεθνείς κεφαλαιαγορές και στις εναλλακτικές μορφές επενδύσεων (διασπορά κινδύνου)\_\_\_

## ALM

Μία από τις νέες προσεγγίσεις πάνω στο θέμα διαχείρισης των αποθεματικών θέλει τους επενδυτικούς περιορισμούς που ορίζονται να τίθενται κυρίως με βάση στην ανάληψη του κινδύνου (Risk-Based-Supervision) που εν ολίγοις σημαίνει ότι τα Νομικά πρόσωπα πρέπει να συμπεριφέρονται σαν χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και ότι οι ενέργειές τους πρέπει να βασίζονται στο ρίσκο που αναλαμβάνουν . Η πρακτική αυτή μοιάζει με την ALM καθώς και αυτή ασχολείται με τις διακυμάνσεις των κινδύνων και τον οικονομικό αντίκτυπο που μπορεί να έχουν . Παράδειγμα χώρας που ασκεί την παραπάνω τακτική του RBS είναι η Ολλανδία και η Δανία.

Στην Δανία το 2001 εισήχθη από την Danish financial Supervisory Authority σύστημα το οποίο έδειχνε πόσο ευάλωτη ήταν μία ασφαλιστική εταιρία ή ένα Νομικό Πρόσωπο Συντάξεων σε διάφορες στρεσσωγόνες περιπτώσεις. Τα διάφορα τεστ υπολογίζουν την ζημιά του Φορέα σε περιπτώσεις κινδύνων της αγοράς , του επιτοκίου κ.α

Στην Ελλάδα:

Με τον ν.2161/2008 θεσπίστηκε πλαίσιο κανόνων επενδυτικής συμπεριφοράς και δεοντολογίας των Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης (Φ.Κ.Α.) οι βασικότεροι αρχές του νομοσχεδίου είναι οι εξής:

Η εξασφάλιση της ρευστότητας και της αποδοτικότητας των υπό διαχείριση επενδυτικών χαρτοφυλακίων.

Ο καθορισμός από τους Φ.Κ.Α. των στόχων της επενδυτικής πολιτικής, με τον καθορισμό Χαρτοφυλακίου ρευστότητας και Επενδυτικού Χαρτοφυλακίου.

και το επίπεδο ανεκτού κινδύνου,

Τη θέσπιση χαρτοφυλακίου αναφοράς με πλήρη καθορισμό των στόχων του και την επιλογή δείκτη συγκριτικής αξιολόγησης (Benchmark)

Την διασπορά ανά κατηγορία επενδυτικών μέσων, ανά τύπο κινητής αξίας, και ανά μορφή μετοχικών τίτλων

Τη μέτρηση και διαχείριση των κινδύνων των επενδυτικών χαρτοφυλακίων των Φ.Κ.Α. μέσω σύγχρονων μεθόδων υπολογισμού

Καθώς και τη Μέτρηση αποδόσεων χαρτοφυλακίου Φ.Κ.Α

### **1.3.Το Μοντέλο των 3<sup>ων</sup> Πυλώνων και η εφαρμογή του στα Ευρωπαϊκά κράτη**

Τα συστήματα των κοινωνικών ασφαλίσεων κατά την ίδρυση τους , στο τέλος του 19<sup>ου</sup> αιώνα, πρόκριναν ως λύση για την αντιμετώπιση της κοινωνικής ανασφάλειας την κοινωνική συνοχή και την κοινωνική αλληλεγγύη. Όμως σήμερα η κοινωνική ασφάλιση αντιμετωπίζεται από τους οικονομολόγους μακροοικονομικά με όρους οικονομικής ανάπτυξης, επενδύσεων, αποταμίευσης. Και για την αντιμετώπισή του έχουν δημιουργηθεί πολύπλοκα ασφαλιστικά μοντέλα

Το διανεμητικό και το κεφαλαιοποιητικό σύστημα αποτελούν τα δύο βασικά συστατικά για την επίλυση ενός σύγχρονου πολύπλοκου προβλήματος όπως το ασφαλιστικό. Η αρμονική συνύπαρξη στοιχείων και των δύο συστημάτων μπορεί να αποτελέσει την ιδανική λύση για την πλήρη ασφαλιστική κάλυψη των πολιτών μιας χώρας. Η μορφή και η ποσόστωση από το καθένα είναι κάτι που πρέπει να εξεταστεί από την πολιτική ηγεσία ενδελεχώς, αναλογιζόμενη το οικονομικοκοινωνικό περιβάλλον και τις κοινωνικές προτεραιότητες που θέτει .

Το νέο σύνηθες «μοντέλο» του συνταξιοδοτικού συστήματος που εμφανίζει πολλά οφέλη και που είναι το πλέον εναρμονισμένο με τα διεθνώς σήμερα ισχύοντα στηρίζεται στην υιοθέτηση τριών πυλώνων-(Γ.Προβόπουλος,Π.Καπόπουλος, 2007).



Πυλώνες	1 <sup>ος</sup> (statutory pension schemes)	2ος (occupational schemes)	3ος (individual provision)
Είδος Ταμείου	Διανεμητικό	Επαγγελματικό Ανταποδοτικό	Ιδιωτικό Κεφαλαιοποιητικό
Συμμετοχή	Υποχρεωτική	Υποχρεωτική	Προαιρετική
Χρηματοδότηση	Τριμερής (εργαζόμενοι/εργοδότες/κράτος)	Διμερής (εργαζόμενοι/εργοδότες)	Μονομερής

### 1.3.A. 1<sup>ος</sup> Πυλώνας

Στο πρώτο πυλώνα περιλαμβάνονται κυρίως τα συστήματα δημοσίου και διανεμητικού χαρακτήρα. Τα συνταξιοδοτικά πλάνα που χρησιμοποιούνται από το κράτος για την παροχή συντάξεων στους ασφαλισμένους του είναι :

→η Παροχή βάση κριτηρίων( Means-tested):Νοείται η μηνιαία σύνταξη που καταβάλλεται σε άτομα των οποίων το εισόδημα, η περιουσία, είναι κάτω του ελάχιστο ορίου.

Χρηματοδοτείται κυρίως από κρατική συνεισφορά ή απευθείας από τον κρατικό προϋπολογισμό.

→ Η σύνταξη σταθερού ποσού (Flat-rate pension): νοείται η καταβολή σταθερού μηνιαίου ποσού το οποίο καταβάλλεται μετά από την συμπλήρωση ορισμένων ετών εργασιακού βίου ή παραμονής στην χώρα και δεν εξαρτάται από τον μισθό. Χρηματοδοτείται συνήθως από γενική φορολόγηση , ή από εισφορές εργαζομένων και εργοδοτών ή και τα δύο.

→ Η σύνταξη σταθερού ποσού με εισοδηματικές Κατηγορίες (Flat-rate by wage categories): νοείται η καταβολή σταθερού μηνιαίου ποσού το οποίο καταβάλλεται μετά από την συμπλήρωση ορισμένων ετών εργασιακού βίου ή παραμονής στην χώρα και εξαρτάται από τον μισθό. Χρηματοδοτείται συνήθως από γενική φορολόγηση , ή από εισφορές εργαζομένων και εργοδοτών ή και τα δύο.

→Η Παροχή βάσει Εισοδήματος (Earnings-related pension): Νοείται η σύνταξη η οποία βασίζεται στο εισόδημα . Χρηματοδοτείται από γενική φορολόγηση , ή από εισφορές εργαζομένων και εργοδοτών ή και τα δύο..

Κοινό χαρακτηριστικό των ευρωπαϊκών συνταξιοδοτικών συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης των EU 27 κρατών μελών είναι ότι έχουν όλα σαν βασικό κορμό δημοσίου χαρακτήρα διανεμητικά ασφαλιστικά συστήματα 1ου πυλώνα. Παρέχουν συνήθως καθορισμένη σύνταξη (defined benefit, πίνακας 3)



Πίνακας 3

Χώρα	Χρηματοδοτικό Σύστημα Βασικού Πυλώνα	Χώρα	Χρηματοδοτικό Σύστημα Βασικού Πυλώνα
BE	DB	LU	DB
BG	DB and DC	HU	DB & DC
CZ	DB	MT	DB
DK	DB	NL	DB
DE	DB	AT	DB
EE	DB & DC	PL	NDC & DC
EL	DB	PT	DB
ES	DB	RO	DB and DC
FR	DB	SI	DB
IE	DB	SK	DB & DC
IT	NDC	FI	DB
CY	DB	SE	NDC & DC
LV	NDC & DC	UK	DB
LT	DB & DC		

Πηγή: (The Social Protection Committee, 2008)

Παράλληλα σε όλα τα ευρωπαϊκά κράτη υπάρχουν συνταξιοδοτικά πλάνα εισοδήματος ελάχιστης διαβίωσης για τους ανασφάλιστους ή για τους ασφαλισμένους που δεν δικαιούνται κανονική σύνταξη λόγω μη ικανοποίησης των βασικών κριτηρίων. Σε μερικά κράτη μέλη, π.χ. την Δανία, την Ολλανδία και την Ιρλανδία, το δημόσιο σύστημα ασφάλισης παρέχει πρώτα σύνταξη σταθερού ποσού η οποία μπορεί να συμπληρωθεί από επαγγελματική σύνταξη ιδιωτικού χαρακτήρα βάσει εισοδήματος. Συγκεκριμένα η μορφή των ευρωπαϊκών συνταξιοδοτικών πλάνων ανά χώρα έχει ως εξής:

Πίνακας 4

Χώρες	Συντάξεις Δημοσίου Συστήματος	
	Ελάχιστη σύνταξη	Σύνταξη γήρατος
ΒΕΛΓΙΟ	ΠΚ-ΚΑ	ΠΕ
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	ΠΚ-ΚΑ	ΠΕ/ΣΠ
ΤΣΕΧΙΑ	ΣΠ	ΠΕ
ΔΑΝΙΑ	ΣΠ & ΠΚ	ΣΠ & ΠΚ
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	ΠΚ-ΚΑ	ΠΕ
ΕΣΘΟΝΙΑ	ΣΠ	ΣΠ(Πριν το 1999) ΠΕ(μετά)
ΕΛΛΑΔΑ	ΠΚ	ΠΕ
ΙΣΠΑΝΙΑ	ΠΚ-ΚΑ	ΠΕ-ΙΔ ΣΠΕ-ΔΥ
ΓΑΛΛΙΑ	ΠΚ	ΠΕ
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	ΠΚ-ΣΠ & ΚΑ	ΣΠ
ΙΤΑΛΙΑ	ΠΚ & ΚΑ	ΠΕ
ΚΥΠΡΟΣ	ΚΑ	ΠΕ
ΛΕΤΟΝΙΑ	ΚΑ	ΠΕ
ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ	ΚΑ	ΠΕ
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	ΣΠ-ΚΑ	ΠΕ
ΟΥΓΓΑΡΙΑ	ΠΚ-ΚΑ	ΠΕ
ΜΑΛΤΑ	ΠΚ-ΣΠ	ΠΕ
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	ΚΑ	ΣΠ
ΑΥΣΤΡΙΑ	ΠΚ-ΚΑ	ΠΕ
ΠΟΛΩΝΙΑ	ΠΚ	ΠΕ
ΠΟΡΤΟΓΑΛΛΙΑ	ΠΚ-ΚΑ	ΠΕ
ΡΟΥΜΑΝΙΑ	ΚΑ	ΠΕ
ΣΛΟΒΕΝΙΑ	ΠΚ	ΠΕ
ΣΛΟΒΑΚΙΑ	ΠΚ-ΚΑ	ΠΕ
ΦΙΛΑΝΔΙΑ	ΠΚ	ΠΕ
ΣΟΥΗΔΙΑ	ΠΚ	ΠΕ
ΜΕΓΑΛΗ ΒΡΕΤΑΝΙΑ	ΣΠ & ΠΚ- ΚΑ	ΠΕ
ΝΟΡΒΗΓΙΑ	ΣΠ	ΠΕ

ΠΚ :Παροχή βάση Κριτηρίων  
 ΣΠ :Σταθερού Ποσού  
 ΣΠΕ :Σταθερού Ποσού με Εισοδηματικές κατηγορίες  
 ΠΕ :Παροχή βάση Εισοδήματος  
 ΚΑ :Κοινωνικής Αλληλεγγύης

Πηγή:(European Commission (DG ECFIN) & the Economic Policy Committee (AWG ), 7/2008)

Στον παραπάνω πίνακα φαίνεται ότι στο μεγαλύτερο ποσοστό των κρατών μελών της ΕΕ υπάρχει ένα πλάνο για αυτούς που δικαιούνται μικρή σύνταξη ή καθόλου με το οποίο τους

χορηγείται ελάχιστη σύνταξη διαβίωσης ΠΚ ή ΚΑ) και ένα συνταξιοδοτικό πλάνο κυρίως ΠΕ σύνταξης βάσει εισοδήματος.

Η μέθοδος χρηματοδότησης των ευρωπαϊκών δημοσίων συνταξιοδοτικών συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης του 1<sup>ου</sup> πυλώνα είναι το διανεμητικό (PAYGO) στα οποία οι συνεισφορές εργοδοτών και εργαζομένων χρησιμοποιούνται για να καλύψουν τις δαπάνες των συνταξιούχων. Στις περισσότερες χώρες οι συντάξεις ελάχιστης διαβίωσης όπως προαναφέρθηκε καλύπτονται είτε από γενική φορολόγηση είτε απευθείας από τον κρατικό προϋπολογισμό καθώς θεωρούνται συντάξεις προνοιακού χαρακτήρα (δηλαδή αφορούν κινδύνους που υπάρχουν γενικότερα στην κοινωνία και αποσκοπούν στην αναδιανομή του εισοδήματος, εθνική αλληλεγγύη) ενώ οι συντάξεις βάσει εισοδήματος καλύπτονται από εισφορές εργοδοτών και εργαζομένων (και υποστηρίζονται από επιχορηγήσεις του κρατικού προϋπολογισμού) (καθώς αφορούν κινδύνους μεμονωμένα στα άτομα και αποσκοπούν στην αναπλήρωση του εισοδήματος από την εργασία, όπως για παράδειγμα το γήρας, η επαγγελματική ασθένεια κ.λπ. και γι' αυτό πρέπει να χρηματοδοτούνται από τις εισφορές, εσωτερική αλληλεγγύη)

### 1.3.B. 2ος Πυλώνας

Δεύτερος είναι ο πυλώνας των επαγγελματικών (κεφαλαιοποιητικών- ανταποδοτικών) προγραμμάτων συνταξιοδότησης στα οποία η συμμετοχή είναι υποχρεωτική για όσους εργάζονται. Ως Επαγγελματική σύνταξη (Occupational retirement schemes): Νοείται η σύνταξη βάση της οποίας υποχρεώνεται ο εργοδότης (ή το δημόσιο σαν εργοδότης) να παρέχει στον εργαζόμενο του με την ασφάλισή του σε ιδιωτικό (ή δημόσιο) επαγγελματικό συνταξιοδοτικό πλάνο το οποίο χρηματοδοτείται από τον εργοδότη και ενίοτε από τον εργαζόμενο. Οι παροχές καταβάλλονται είτε εφάπαξ είτε με την μορφή ράντας είτε μηνιαίας σύνταξης.

Το δικαίωμα για επαγγελματική σύνταξη συνδέεται απαραίτητα με την εργασία ή το επάγγελμα. Επίσης οι διαφοροποιήσεις των επαγγελματικών συντάξεων είναι πολλές καθώς εξαρτώνται από το είδος της σύμβασης και τον βαθμό κεφαλαιοποίησης τους. Για παράδειγμα ενώ τα περισσότερα επαγγελματικά συστήματα στην Ευρώπη είναι κεφαλαιοποιητικά ο βαθμός κεφαλαιοποίησής τους όμως διαφέρει καθώς σε πολλά επαγγελματικά συστήματα οι παροχές εξαρτώνται από τον μισθό ή την προϋπηρεσία (καθορισμένης παροχής) ή από το σύνολο των εισφορών (κεφαλαιοποιητικό σύστημα).

Επίσης σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες που έχουν εισάγει επαγγελματικό υποχρεωτικό κεφαλαιοποιητικό Πυλώνα έχουν επίσης καθιερώσει μία μορφή ελάχιστη εγγυημένης απόδοσης για την εξασφάλιση των συνταξιούχων. Οι αποδόσεις αυτές υπολογίζονται με βάση την μέση απόδοση καθορισμένων κεφαλαιοποιητικών πακέτων συνταξιοδότησης ευρείας κλίμακας- (E.Stiglitz, 2001).

Στην Ελβετία υπάρχει ελάχιστη ονομαστική απόδοση 4% του κεφαλαίου, το οποίο μαζεύεται από την κεντρική εγγυητική τράπεζα. Αυτή η εγγύηση έχει προστεθεί σε μία ελάχιστη πραγματική απόδοση περίπου 2% το χρόνο λόγω του χαμηλού πληθωρισμού στην Ελβετία.

Οι βασικότερες κατηγορίες επαγγελματικών προγραμμάτων στα οποία ανήκουν οι εργαζόμενοι χωρίζονται ως εξής:

*-Ανάλογα τον κλάδο εργασίας (να συμπεριλαμβάνει εργαζόμενους ενός ή και περισσότερων κλάδων*

- Ανάλογα την εταιρεία που ανήκει ο εργαζόμενος.

-Σε ατομικά ή ομαδικά προγράμματα τα οποία παραχωρεί ο εργοδότης σε συγκεκριμένους εργαζόμενους, τα οποία αναγράφονται στον ισολογισμό της εταιρίας και μπορεί να παρέχουν είτε ποσοστιαία ασφαλιστική κάλυψη είτε συμβόλαια σύνταξης συγκεκριμένους ασφαλιστικούς φορείς.

- Ανάλογα με την πρόσβαση του εργαζόμενου που του προσφέρει η εταιρία του σε συγκεκριμένα κλειστά επαγγελματικά-κλαδικά συνταξιοδοτικά προγράμματα στα οποία δεν θα είχε κανονικά πρόσβαση-(The Social Protection Committee, February 2005). Τα συνταξιοδοτικά προγράμματα που ανήκουν στον 2<sup>ο</sup> πυλώνα είναι κυρίως ανταποδοτικού χαρακτήρα με κύριες μεταβλητές τις εισφορές που έχουν καταβάλλει και τα χρόνια εργασιακού βίου. Παρότι τα συγκεκριμένα επαγγελματικά προγράμματα χρησιμοποιούν κυρίως το κεφαλαιοποιητικό σύστημα υπάρχουν και περιπτώσεις επαγγελματικών προγραμμάτων διανεμητικού ή υβριδικού τύπου. Η χρηματοδότηση αυτών των προγραμμάτων είναι διμερής( εργαζόμενος / εργοδότης)

Έντονα ισχυρός είναι στα κράτη μέλη της ΕΕ ο 2ος επαγγελματικός Πυλώνας.

Στο παρακάτω πίνακα εμφανίζονται τα κράτη μέλη στα οποία υπάρχουν επαγγελματικά συστήματα:

Χώρες	Επαγγελματικά Συνταξιοδοτικά Πλάνα
ΒΕΛΓΙΟ	Προαιρετικό
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	Προαιρετικό
ΤΣΕΧΙΑ	Χ
ΔΑΝΙΑ	Προαιρετικό
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	Προαιρετικό
ΕΣΘΟΝΙΑ	Χ
ΕΛΛΑΔΑ	Χ
ΙΣΠΑΝΙΑ	Προαιρετικό -ΙΔ/ Υποχρεωτικό -ΔΥ
ΓΑΛΛΙΑ	Προαιρετικό
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	Προαιρετικό -ΙΔ/ Υποχρεωτικό -ΔΥ
ΙΤΑΛΙΑ	Χ
ΚΥΠΡΟΣ	Χ
ΛΕΤΟΝΙΑ	Προαιρετικό
ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ	Χ
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	Προαιρετικό
ΟΥΓΓΑΡΙΑ	Χ
ΜΑΛΤΑ	Σε μικρό βαθμό
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	Υποχρεωτικό
ΑΥΣΤΡΙΑ	Υποχρεωτικό
ΠΟΛΩΝΙΑ	Προαιρετικό
ΠΟΡΤΟΓΑΛΛΙΑ	Υποχρεωτικό -καθηγητές/Προαιρετικό -Υπόλοιπους
ΡΟΥΜΑΝΙΑ	-
ΣΛΟΒΕΝΙΑ	Υποχρεωτικό -καθηγητές/Προαιρετικό -Υπόλοιπους
ΣΛΟΒΑΚΙΑ	Χ
ΦΙΛΑΝΔΙΑ	Προαιρετικό
ΣΟΥΗΔΙΑ	Προαιρετικό
ΜΕΓΑΛΗ ΒΡΕΤΑΝΙΑ	Προαιρετικό
ΝΟΡΒΗΓΙΑ	Υποχρεωτικό

Πηγή: Economic Policy Committee

Αν εξαιρέσει κανείς 8 χώρες σε σύνολο 27 οι υπόλοιπες έχουν συστήσει έστω και καθυστερημένα , έστω και προαιρετικού χαρακτήρα επαγγελματικά συνταξιοδοτικά πλάνα.

### 1.3.Γ. 3ος Πυλώνας

Τρίτος είναι ο πυλώνας ατομικών ασφαλίσεων: Ως ατομικό συνταξιοδοτικό πλάνο (Individual retirement scheme): νοείται η σύναψη ασφαλιστηρίου συμβολαίου του εργαζομένου, με την συμμετοχή ενίοτε και του εργοδότη, με δημόσιο ή ιδιωτικά διαχειριζόμενο ταμείο έτσι ώστε μετά την καταβολή ορισμένων εισφορών ο εργαζόμενος να καρπωθεί το αποτέλεσμα του συγκεντρωθέντος κεφαλαίου του λογαριασμού του (EUROPEAN COMMISSION , 2010)

Η συμμετοχή των ασφαλισμένων σε αυτόν τον πυλώνα είναι προαιρετική και αφορά όσους εργαζόμενους ενδιαφέρονται να εξασφαλίσουν ένα υψηλότερο ποσοστό αναπλήρωσης μετά τη συνταξιοδότησή τους και δεν έχει σχέση με την επαγγελματική τους ιδιότητα. Ωστόσο πολύ εργοδότες (όπως στην SK, LV and CZ) μπορεί να συνεισφέρουν στο συνταξιοδοτικό πλάνο του εργαζόμενου.

Βέβαια η μοντελοποίηση της κοινωνικής ασφάλισης με το σύστημα των τριών πυλώνων δεν πολύ ακριβής. Τα συστήματα που χρησιμοποιούνται σε πολλές χώρες δεν είναι πάντα στην αρχική τους μορφή (συχνά χρησιμοποιούνται παραλλαγές-υβριδικά) και δεν ακολουθούν πάντα το μοντέλο των τριών πυλώνων. Με αποτέλεσμα τα όρια μεταξύ των τριών πυλώνων να μην είναι εντελώς διακριτά. Η εκάστοτε κυβέρνηση, όπως τονίσαμε προηγουμένως συνυπολογίζοντας το οικονομικοκοινωνικό περιβάλλον, τις κοινωνικές προτεραιότητες που θέτει διαμορφώνει το μοντέλο της κοινωνικής ασφάλισης που ταιριάζει στην κοινωνική ψυχροσύνθεση των πολιτών. Παρακάτω παρατίθεται πίνακας με ευρωπαϊκά προγράμματα συνταξιοδότησης και πως θα μπορούσαν να κατανοηθούν στους 3 πυλώνες:

κλασική ταξινόμηση	τύπος Πλάνου	παραδείγματα
Βασικός Πυλώνας (1ος)	Εθνική σταθερή σύνταξη που συνδέεται με την παραμονή	(DK, NL)
	Εθνική σταθερή σύνταξη, επιχορηγούμενη με κοινωνικές συνεισφορές	(IE, UK)
	Σύνταξη με βάση τις αποδοχές PAYG (με ή χωρίς αποθεματικό κεφάλαιο)	Τα περισσότερα κράτη μέλη συμπεριλαμβανομένης της ES, FR (Regime general, AGIRC, ARRCO), de, BE, FI, LU, UK
	Σύνταξη με βάση τις αποδοχές πλήρως επιχορηγούμενη (από κοινωνικές εισφορές)	DK (ATP, σχέδια Spand SAP), PL (OFE), LT (εθελοντικό), LV και EE (υποχρεωτικές), (BMVG), ΤΠ TFR), SK, SE (σύνταξη ασφαλιστρού)
Πλάνα που συνδέονται με την απασχόλησης (2ος)	Υποχρεωτική για τον εργοδότη (κλαδικό ή διακλαδικό) ή ως αποτέλεσμα της συλλογικής σύμβασης εργασίας (που καθιστά την ιδιότητα μέλους υποχρεωτική)	στο BE, DK (πλάνο εργατικής αγοράς), Κύπρος, PT (τα επαγγελματικά πλάνα μπορούν να είναι υποχρεωτικά υπό ορισμένους όρους), NL (τα επαγγελματικά πλάνα μπορούν να είναι υποχρεωτικά υπό ορισμένους όρους), SE, de (κατά επιθυμία του υπαλλήλου).
	Ως αποτέλεσμα της συλλογικής σύμβασης εργασίας (ιδιότητα μέλους μη υποχρεωτική)	BE (επαγγελματικά πλάνα), BG, Κύπρος, de (επαγγελματικά πλάνα), ES (επαγγελματικά πλάνα), FR (PERCO), ΤΠ (επαγγελματικά πλάνα)
	Κατόπιν σύμβασης ή μονομερούς σύμβαση από τον εργοδότη(συμπεριλαμβανομένου ομοαδικών πλάνων)	AT(BBG), de (αναβεβλημένη αποζημίωση), EL (επαγγελματικά ποσά σύνταξης), IE. (εθελοντικά επαγγελματικά σχέδια), Κύπρος (προνοητικά κεφάλαια), FI (επαγγελματικά σχέδια), UK (επαγγελματικά σχέδια).
Πλάνα βασισμένα στις εθελοντικές ατομικές αποφάσεις (3ος)	Δυνατότητα να προσυπογράψει συνταξιοδοτικό πλάνου μέσω του εργοδότη κάποιου άλλου	IE (RACs και PRSAs), UK (συμμέτοχος και επαγγελματικές συντάξεις).
	Εθελοντικά μεμονωμένα σχέδια (δεν είναι απαραίτητη η σύνδεση απασχόλησης για να γίνει μέλος, τα οποία μπορούν να υιοθετηθούν συλλογικά (για παράδειγμα μέσω των Σωματείων ή των Ενώσεων)	CZ (συμπληρωματική συνταξιοδοτική ασφάλεια), ES (προσωπικά πλάνα), SK (συμπληρωματικά εθελοντικά πλάνα), UK (συμμέτοχοι και προσωπικές συντάξεις).
	Οι ατομικές συμβάσεις με τα ποσά σύνταξης, οι επιχειρήσεις ασφαλείας ζωής ή οι Οργανισμοί συνταξιοδοτικής αποταμίευσης που καταβάλλουν ετήσια επιδόματα - αυτός ο τύπος ατομικής παροχής είναι γενικά - διαθέσιμος σε όλη την ΕΕ, και ιδιαίτερα στην DE και FR	Αυτός ο τύπος μεμονωμένης παροχής είναι γενικά - διαθέσιμος σε όλη την ΕΕ, και ιδιαίτερα στη de και FR.

Πηγή: (The Social Protection Committee, 2008)

Το μοντέλο των 3 πυλώνων διατυπώθηκε στην μελέτη της παγκόσμιας τράπεζας με τον τίτλο «*Averting the Old Age Crisis: Policies to Protect the Old and Promote Growth*» στην οποία κύριος συντάκτης ήταν η Estelle James (σύμβουλος της Παγκόσμιας τράπεζας). Ο διαχωρισμός που πρότείνει με επίταση η Παγκόσμια τράπεζα για την προστασία από την γήρανση του πληθυσμού και την προαγωγή της ανάπτυξης φαίνεται στον παρακάτω πίνακα:

Δημόσιος Πυλώνας	Δεύτερος υποχρεωτικός πυλώνας	Τρίτος πυλώνας
δημόσια διοικούμενος	Ιδιωτικά διοικούμενος αλλά δημόσια ρυθμισμένος	Ιδιαιτέρως διοικούμενος αλλά δημόσια ρυθμισμένο
υποχρεωτικός	υποχρεωτικός	voluntary
PAYG καθορισμένης παροχής πυλώνας με σταθερές παροχές	Πυλώνας καθορισμένης εισφοράς	Ατομικοί λογαριασμοί , που παρέχουν την πρόσθετη προστασία για τους ανθρώπους που θέλουν περισσότερο.

Άλλη μια κατηγοριοποίηση των συντάξεων πρότείνει η EUROSTAT' και η οποία γίνεται βάσει του τύπου της οικονομικής δραστηριότητας (ποιος τομέας είναι υπεύθυνος και σε ποιόν) και τους διαχωρίζει σε κοινωνικής ασφάλισης και του υπόλοιπους .

Έχουν προταθεί κι άλλες κατηγοριοποιήσεις οι οποίες θέτουν διαφορετικά όρια μεταξύ των τριών πυλώνων ,με περισσότερους πυλώνες και βάσει άλλων κριτηρίων για παράδειγμα :

Με βάσει τον τρόπο χρηματοδότησης

PAYG

κεφαλαιοποιητικά

book reserves

Με βάσει το καθεστώς που υπόκεινται

βάσει νόμου

κλαδικής συμφωνίας

ατομικά συμβόλαια

Με βάσει τον χαρακτήρα τους

υποχρεωτικός

προαιρετικός

Με βάσει τον τύπο παροχών

καθορισμένης παροχής

καθορισμένης

εισφοράς(The

Social

ProtectionCommittee, 2008)

Καθώς οι χώρες θα ανέρχονται σε υψηλότερα επίπεδα ανάπτυξης, τα ασφαλιστικά συστήματα γίνονται περισσότερο πολύπλοκα. Η μεγάλη ποικιλία ασφαλιστικών προγραμμάτων θα καθιστά τη διασπορά του κινδύνου ευκολότερη(Γ.Προβόπουλος,Π.Καπόπουλος, 2007)



## 1.4.Διάρθρωση Ασφαλιστικού Συστήματος στην Ελλάδα

### 1.4.Α.Φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης

Σύμφωνα με το άρθρ.22 παρ. 5 Συντ/τος. «Το Κράτος μεριμνά για την κοινωνική ασφάλιση των εργαζομένων, όπως νόμος ορίζει.» και επίσης σύμφωνα με το Άρθρο :1 του ΝΟΜΟΥ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 3863 (ΦΕΚ Α 115 15.7.2010)( Νέο Ασφαλιστικό Σύστημα και συναφείς διατάξεις, ρυθμίσεις στις εργασιακές σχέσεις.) «Το Δημόσιο εγγυάται τη βιωσιμότητα του Ασφαλιστικού Συστήματος της χώρας με σκοπό τη διασφάλιση αξιοπρεπούς σύνταξης για κάθε δικαιούχο.» Άρα κρατική εξουσία είναι ο εγγυητής της υπόστασης του συνταξιοδοτικού συστήματος. Ο υποχρεωτικός χαρακτήρας της κοινωνικής ασφάλισης είναι συνυφασμένος με την κρατική φύση του θεσμού-(Στεργίου Άγγελος, Συνεδρίαση της 2ας Μαρτίου 2010). Η υποχρεωτική ασφάλιση για τους ασφαλισμένους από 1.1.1993 επιτρέπεται σε έναν φορέα κύριας ασφάλισης, έναν φορέα επικουρικής ασφάλισης, έναν φορέα ασφάλισης ασθένειας και έναν φορέα ασφάλισης πρόνοιας.

Στην Ελλάδα μετά και την τελευταία συνένωση ασφαλιστικών οργανισμών που έγινε με το Ν.3655/2088 λειτουργούν 13 Ασφαλιστικούς Φορείς που υπάγονται στο Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων , εποπτεύονται από την Γενική Γραμματεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων και που καλύπτουν το σύνολο σχεδόν του πληθυσμού της Χώρας, μεταξύ των οποίων 5 Κύριας Ασφάλισης, 5 Επικουρικής Ασφάλισης, 2 Πρόνοιας και 1 Φορέα με κλάδους Επικουρικής Ασφάλισης, Ασθένειας και Πρόνοιας.

1. ΙΚΑ – ΕΤΑΜ
2. ΟΑΕΕ
3. ΟΓΑ
4. Ενιαίο Ταμείο Ανεξάρτητα Απασχολούμενων (ΕΤΑΑ)
5. Ενιαίο Ταμείο Ασφάλισης Προσωπικού στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης (ΕΤΑΠ – ΜΜΕ)
6. Ενιαίο Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης Μισθωτών (ΕΤΕΑΜ)
7. Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης Ιδιωτικού Τομέα (ΤΕΑΙΤ)
8. Ταμείο Ασφάλισης Υπαλλήλων Τραπεζών και Επιχειρήσεων Κοινής Ωφέλειας (ΤΑΥΤΕΚΩ)
9. Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης Δημοσίων Υπαλλήλων (ΤΕΑΔΥ)
10. Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης και Πρόνοιας Απασχολούμενων στα Σώματα Ασφαλείας (ΤΕΑΠΑΣΑ)

11. Ταμείο Προνοίας Ιδιωτικού Τομέα (ΤΑΠΙΤ)
12. Ταμείο Προνοίας Δημοσίων Υπαλλήλων (ΤΠΔΥ)
13. Ενιαίο Ταμείο Ασφάλισης Τραπεζοϋπαλλήλων (ΕΤΑΤ)

Οι Φορείς Κύριας Ασφάλισης καταβάλλουν παροχές κύριας σύνταξης που απορρέουν από την άσκηση απασχόλησης και την προηγούμενη καταβολή εισφορών και αποτελούν τον βασικό μηχανισμό κάλυψης του κινδύνου του γήρατος. Οι προϋποθέσεις χορήγησης παροχών για τα άτομα που ασφαλίστηκαν αντιστοιχούν στη διάνυση ενός συγκεκριμένου χρόνου ασφάλισης και στη συμπλήρωση συγκεκριμένων ορίων ηλικίας που διαφοροποιούνται ανάλογα με τις επιμέρους ρυθμίσεις-Γ.Γ.Κ.Α. Τα έσοδα για την χρηματοδότηση του συστήματος κύριας σύνταξης βασίζονται σε ένα τριμερές μοντέλο χρηματοδότησης (κράτος / εργοδότες / εργαζόμενοι). Επίσης για την κάλυψη των ελλειμμάτων τους οι ΦΚΑ εισπράττουν τακτικές και έκτακτες επιχορηγήσεις από το κράτος. Ο υπολογισμός του ύψους των συντάξεων λαμβάνει υπόψη το τεκμαρτό ημερομίσθιο της ασφαλιστικής κλάσης, στην οποία κατατάσσεται ο ασφαλισμένος ή το μέσο όρο του μισθού κατά τα τελευταία έτη πριν την συνταξιοδότηση αν πρόκειται για δημόσιο υπάλληλο.

Οι Φορείς Επικουρικής Ασφάλισης καταβάλλουν συμπληρωματικές της κύριας συντάξεις των οποίων οι προϋποθέσεις χορήγησης για τους ασφαλισμένους είναι ίδιες με τις αντίστοιχες προϋποθέσεις για την κύρια σύνταξη. Τα έσοδα για την χρηματοδότηση του συστήματος επικουρικής σύνταξης βασίζονται στις εισφορές εργαζομένων και εργοδοτών. Το ύψος της επικουρικής σύνταξης καθορίζεται με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Σε κάθε περίπτωση όμως, το ποσό που χορηγείται από 1.1.1998 και μετά την συμπλήρωση ικανού χρόνου ασφάλισης δεν υπερβαίνει το 20% των τακτικών αποδοχών ή των συντάξιμων αποδοχών.

Σκοπός των Ταμείων Προνοίας είναι η καταβολή εφάπαξ βοηθήματος στους αποχωρούντες ασφαλισμένους τους. Τα βοηθήματα αυτά αποτελούν επέκταση της συνταξιοδοτικής προστασίας των εργαζομένων. Τα έσοδα για την χρηματοδότηση του συστήματος πρόνοια βασίζονται στις εισφορές εργαζομένων και εργοδοτών (εξαρτάται από το ταμείο). Εκτός από τα αυτοτελή νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, σε πολλούς ασφαλιστικούς οργανισμούς κύριας, επικουρικής ασφάλειας ή ασθένειας λειτουργούν και κλάδοι πρόνοιας που έχουν συσταθεί για τον ίδιο σκοπό. Το ελληνικό συνταξιοδοτικό σύστημα είναι ένα διανεμητικό σύστημα με τις συντάξεις να παρέχονται από ορισμένα

ταμεία, τα οποία έχουν το καθεστώς δημόσιων οργανισμών και εντάσσονται στον ελληνικό δημόσιο τομέα.

Πέραν από τις προηγούμενες παροχές (σύνταξη γήρατος, επικουρική , εφάπαξ επίδομα πρόνοιας) το ελληνικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης προβλέπει την υιοθέτηση "σύνθετων μηχανισμών" προστασίας για την κάλυψη ατόμων που δεν θεμελιώνουν δικαιώματα σε επαρκείς παροχές από το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης. Ένα είδος συμπληρωματικής παροχής που χορηγούνται ύστερα από έλεγχο περιουσιακών και εισοδηματικών πηγών σε συγκεκριμένες κατηγορίες είναι το Επίδομα Κοινωνικής Αλληλεγγύης Συνταξιούχων (ΕΚΑΣ), το οποίο θεσμοθετήθηκε την 1η Ιουλίου 1996 και αφορά τόσο τους συνταξιούχους του Δημοσίου και τους εξομοιούμενους με αυτούς, όσο και τους συνταξιούχους γήρατος, αναπηρίας και θανάτου των Οργανισμών Κοινωνικής Ασφάλισης αρμοδιότητας του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και του ΝΑΤ, εκτός του ΟΓΑ.

#### **1.4.B.Επαγγελματικά Ταμεία Ασφάλισης**

Τα επαγγελματικά συστήματα θεσμοθετήθηκαν ουσιαστικά στην Ελλάδα το 2002 με την ψήφιση του Ν. 3029/2002. Ιδρύονται ως νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου, μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, προαιρετικά ανά επιχείρηση, ή κλάδο ή κλάδους εργαζομένων, με πρωτοβουλία των εργαζομένων ή των εργοδοτών ή με συμφωνία των εργοδοτών και των εργαζομένων. Η υπαγωγή στην ασφάλιση των ταμείων επαγγελματικής ασφάλισης είναι προαιρετική. Κάθε εργαζόμενος έχει δικαίωμα να ασφαλίζεται σε ταμείο που λειτουργεί στον επαγγελματικό του χώρο. Τα "Ταμεία Επαγγελματικής Ασφάλισης" έχουν ως σκοπό την κάλυψη των ασφαλισμένων τους και των δικαιούχων των παροχών, πέραν της παρεχόμενης από την υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση, για τους κινδύνους γήρατος, θανάτου, αναπηρίας, επαγγελματικού ατυχήματος, ασθένειας, διακοπής της εργασίας χορηγώντας παροχές σε είδος ή σε χρήμα που καταβάλλονται περιοδικώς ή εφάπαξ. Πόροι τους αποτελούν οι τακτικές και έκτακτες εισφορές των ασφαλισμένων, οι τακτικές και έκτακτες εισφορές των εργοδοτών, οι πρόσοδοι περιουσίας και η απόδοση των κεφαλαίων και αποθεματικών τους. Τα ταμεία υποχρεούνται στη δημιουργία αποθεματικών που καλύπτουν τις υποχρεώσεις οι οποίες αναλαμβάνονται έναντι των ασφαλισμένων και των

δικαιούχων παροχών. Χορηγούν συνταξιοδοτικές παροχές με βάση το κεφαλαιοποιητικό σύστημα.

Στην Ελλάδα έχουν ιδρυθεί 9 ΤΕΑ τα οποία είναι τα εξής:

#### **Επαγγελματικά ταμεία**

1. ΕΤΑΟ (οικονομολόγων)
2. ΤΕΑΓΕ (γεωτεχνικών)
3. ΤΕΑ ΥΠ. ΟΙΚ. (υπαλλήλων του υπουργείου Οικονομικών).
4. ΤΕΑ ΕΛΤΑ
5. ΤΕΑ Αστυνομικών
6. ΤΕΑ ΕΕΚΕ (Ελεγκτών εναέριας κυκλοφορίας)
7. ΤΕΑ Π.Κ. (εργαζομένων στα καζίνα)
8. ΤΕΑ INTERAMERICAN
9. ΤΕΑ JOHNSON & JOHNSON

Για να επιβλέπονται τα ταμεία επαγγελματικής σύνταξης, ιδρύθηκαν δύο φορείς: η Διεύθυνση Επαγγελματικής Ασφάλισης του Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας και η Εθνική Αναλογιστική Αρχή.

#### **1.4.Γ. Ελληνικοί Πυλώνες**

Μετά και την ανάλυση και του νεότερου πυλώνα του κοινωνικής ασφάλισης μπορούμε να δούμε την προσαρμογή του ελληνικού συστήματος κοινωνικής ασφάλισης στο μοντέλο των τριών πυλώνων. Το σύστημα ασφάλισης στην Ελλάδα λοιπόν με βάση το μοντέλο των τριών πυλώνων έχει ως εξής:

Πίνακας 1.4.Γ.

Πυλώνες	1 <sup>ος</sup> (statutory pension schemes)			2 <sup>ος</sup> (occupational schemes)	3 <sup>ος</sup> (individual provision)
	Είδος ταμείου	Επικουρικής Συμπληρωματικής	Πρόνοιας –εφάπαξ	Συμπληρωματικής	Συμπληρωματικής
Σύστημα	Διανεμητικό			Επαγγελματικό Ανταποδοτικό	Ιδιωτικό Κεφαλαιοποιητικό
Συμμετοχή	Υποχρεωτική	Υποχρεωτική	προαιρετική	Προαιρετική	Προαιρετική
Χρηματοδότηση	Τριμερής (εργαζόμενοι/εργοδότες/κράτος)	Διμερής (εργαζόμενοι/εργοδότες)	Ανάλογα με το ταμείο	Διμερής (εργαζόμενοι/εργοδότες) <sup>1</sup> ανάλογα με το ταμείο	Μονομερής
Παρατηρήσεις	Το 2007, οι ακαθάριστες δαπάνες συνταξιοδότησης ανήλθαν στο 11,7% του ΑΕΠ, από το οποίο το 99,5% αποτελούσε συντάξεις του πρώτου πυλώνα			Πάνω από 100.000 μέλη συμμετέχουν στα 9 Ταμεία Επαγγελματικής Ασφάλισης (ΤΕΑ) που λειτουργούν σήμερα(Σαλούρου, 2011)	Επί του παρόντος δεν υπάρχει νομική διάταξη για προαιρετική αποταμίευση μέσω ιδιωτικών συστημάτων συνταξιοδότησης

#### 1.4.Δ.Νέο Ασφαλιστικό

Οι νόμοι (3863 και 3865) οι οποίοι ψηφίστηκαν το καλοκαίρι το 2010 μπορεί να μην επηρεάζουν τις προϋποθέσεις όσων συνταξιοδοτηθούν εντός του 2010, αλλά οι προϋποθέσεις όλων των ασφαλισμένων (σε όλους τους Φ.Κ.Α ή στο Δημόσιο) καθώς και το ποσό συνταξιοδότησης σταδιακά μέχρι το 2015 προσαρμόζονται στις προϋποθέσεις των νομοσχεδίων.

Οι ασφαλισμένοι δε για πρώτη φορά, από 1.1.2011 και εφεξής, που ασφαλίζονται σε οποιοδήποτε Φορέα κύριας Ασφάλισης (πλην ΟΓΑ) ή το δημόσιο ανήκουν στις διατάξεις των Ν. 3863/2010 και 3865/2010

Ειδικότερα:

Η σύνταξη γήρατος θα αποτελείται από 2 μέρη:

1. Τη βασική σύνταξη: το ποσό που δεν αναλογεί σε ασφαλιστικές εισφορές και χορηγείται μετά την 1.1.2015, το ύψος της βασικής σύνταξης, για το έτος 2010, καθορίζεται στο ποσό των τριακοσίων εξήντα (360,00) ευρώ μηνιαίως, βαρύνει τον Κρατικό Προϋπολογισμό και καταβάλλεται την ημερομηνία συνταξιοδότησης από τον οικείο ασφαλιστικό φορέα ή το Δημόσιο.

<sup>1</sup> το ΕΤΑΟ (οικονομολόγων) και το ΤΕΑΓΕ (γεωτεχνικών) λειτουργούν χωρίς τη συμμετοχή-συνεισφορά εργοδότη(Σαλούρου, 2011)

2. Την αναλογική σύνταξη: Το ποσό που αναλογεί στο ύψος των ασφαλιστικών εισφορών για τα έτη ασφάλισης, από 1.1.2011 και εφεξής, κάθε ασφαλισμένου που θεμελιώνει δικαίωμα σύνταξης μετά την 1.1.2015 σε φορείς κύριας ασφάλισης ή το Δημόσιο. Το αναλογικό ποσό σύνταξης βαρύνει τους προϋπολογισμούς των ασφαλιστικών οργανισμών κύριας ασφάλισης ή το Δημόσιο εάν πρόκειται για τους ασφαλισμένους του Δημοσίου.

Ποσό Σύνταξης

$$= \left( \begin{array}{c} \text{βασική} \\ \text{σύνταξη} \end{array} \right) + \frac{\text{Αναλογική Σύνταξη}}{\left( \begin{array}{c} \text{μέσος μισθός} \\ \text{συνολικού εργασιακού βίου} \end{array} \right) \times \left( \begin{array}{c} \text{ποσοστό} \\ \text{αναπλ} \end{array} \right) \times (\text{πλήρη έτη ασφάλισης})$$

- οι συντάξιμες αποδοχές αναπροσαρμόζονται κατά τη μεταβολή του Δείκτη Τιμών Καταναλωτή και με συντελεστή ωρίμανσης που προσδιορίζεται κάθε έτος, με νόμο μετά από γνώμη της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας και της Εθνικής Αναλογιστικής Αρχής.
- Επίσης οι συντάξιμες αποδοχές αναπροσαρμόζονται κατ' έτος με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης στη βάση συντελεστή που διαμορφώνεται κατά 50% από τη μεταβολή του ΑΕΠ και κατά 50% από τη μεταβολή του Δείκτη Τιμών Καταναλωτή του προηγούμενου έτους
- Από την 1.1.2011 και ανά διετία η Εθνική Αναλογιστική Αρχή εκπονεί αναλογιστικές μελέτες, οι οποίες επικυρώνονται από την Επιτροπή Οικονομικής Πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με αντικείμενο τη συνεχή παρακολούθηση της εξέλιξης της εθνικής συνταξιοδοτικής δαπάνης. Με ειδικό νόμο ανακαθορίζονται οι συντάξεις με στόχο τη διασφάλιση της μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας του ασφαλιστικού συστήματος. Το ύψος των ανωτέρω δαπανών για τη βασική, την αναλογική και την επικουρική σύνταξη, προβαλλόμενο έως το έτος 2060, δεν πρέπει να υπερβαίνει το περιθώριο αύξησης των 2,5 ποσοστιαίων μονάδων του ΑΕΠ, με έτος αναφοράς το 2009.
- Τα όρια ηλικίας συνταξιοδότησης των ασφαλισμένων των οργανισμών κοινωνικής ασφάλισης και του Δημοσίου ανακαθορίζονται ανα τριετία κατά τη μεταβολή του προσδόκιμου ζωής του πληθυσμού της χώρας, με σημείο αναφοράς την ηλικία των 65 ετών.. Η αναπροσαρμογή των ορίων ηλικίας συνταξιοδότησης, γίνεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, που εκδίδεται κατά το τελευταίο έτος κάθε περιόδου με βάση τους σχετικούς δείκτες που προσδιορίζονται από την Ελληνική Στατιστική Αρχή και την Eurostat και αφορούν στην επόμενη περίοδο.



- Οι επικουρικές συντάξεις δεν επηρεάζονται από το παρόν νομοσχέδιο. Όμως το προσεχές διάστημα θα γίνουν αναλογιστικές μελέτες σε όλα τα επικουρικά ταμεία έτσι ώστε «να υπάρχει μια σαφής εικόνα της οικονομικής τους κατάστασης. Με βάση θα τεθούν σε ισχύ οι νέες ρυθμίσεις. Στις μελέτες θα καταγράφεται αναλυτικά η πορεία των εσόδων και των δαπανών των Ταμείων μέχρι το 2060. Σε όσους ασφαλιστικούς φορείς δεν τηρηθεί το χρονοδιάγραμμα, το υπουργείο Εργασίας θα ανακοινώσει στο τέλος της χρονιάς την αναπροσαρμογή των συντάξεων ακόμα και αν δεν έχουν δοθεί τα στοιχεία για τις μελέτες.»- ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΚΟΚΚΑΛΙΑΡΗ , ΕΘΝΟΣ, Δευτέρα 2 Μαΐου 2011
- Σε ότι αφορά την Χρηματοδότηση συστήματος κοινωνικής ασφάλισης → «οι Φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης αρμοδιότητας Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης και το NAT επιχορηγούνται με βάση την ισχύουσα νομοθεσία και ειδικά για τα έτη 2010–2013, τηρουμένων των στόχων του Προγράμματος Σταθερότητας και Ανάπτυξης και του μηχανισμού στήριξης της ελληνικής οικονομίας (ν. 3845/2010). → Από 1.1.2015 το κράτος αναλαμβάνει τη χρηματοδότηση της βασικής σύνταξης όλων των Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης αρμοδιότητας Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης και του NAT, πλην των Ε.Τ.Α.Α., Ε.Τ.Α.Π.–Μ.Μ.Ε. και του συστήματος ασφάλισης προσωπικού της Τράπεζας της Ελλάδος. Το ποσό αυτό επιμερίζεται στους οργανισμούς ανάλογα με τον αριθμό των δικαιούχων και των ποσών που καταβάλλονται. Ο Υπουργός Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης ενημερώνει τη Βουλή των Ελλήνων, ανά εξάμηνο για την εξέλιξη των οικονομικών μεγεθών των Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης και γενικότερα του ασφαλιστικού συστήματος.-Άρθρο 37 ,νόμος 3683/2010 Επίσης «Από 1.8.2010 θεσπίζεται Εισφορά Αλληλεγγύης Συνταξιούχων (ΕΑΣ) η οποία τηρείται σε λογαριασμό με οικονομική και λογιστική αυτοτέλεια, στο Ασφαλιστικό Κεφάλαιο Αλληλεγγύης Γενεών (ΑΚΑΓΕ) το οποίο συστάθηκε με τις διατάξεις του άρθρου 149 του ν.3655/2008 (ΦΕΚ 58 Α΄).Άρθρο 38 Το παρόν νομοσχέδιο επηρεάζει σχεδόν όλες τις πτυχές, όμως δεν γίνεται καθόλου αναφορά για επαγγελματικές συντάξεις του 2ου πυλώνα. Γίνεται βέβαια αναφορά στα πρακτικά της συζήτησης για το νέο ασφαλιστικό για τις τελευταίες αλλαγές των ευρωπαϊκών κρατών προς τα επαγγελματικά κεφαλαιοποιητικά συστήματα όμως καμία αναφορά δεν έγινε στο νέο νομοσχέδιο με αποτέλεσμα η επαγγελματική ασφάλιση να παραμένει ασαφής βασισμένη μόνο στο ν. 3029/2002.



#### 1.4.Ε.Συμπέρασμα

Το ελληνικό σύστημα ασφάλισης παραμένει ένα **μονόπλευρα διαμορφωμένο** σύστημα εξαρτώμενο από το κράτος . Το 98% όλων των συντάξεων-Πλάτων Τήνιος,2010 (κύριας σύνταξης, επικουρικής, εφάπαξ)\* ανήκουν στον 1<sup>ο</sup> Πυλώνα καθώς τα χαρακτηριστικά τους ταιριάζουν με τα χαρακτηριστικά των συντάξεων του 1<sup>ου</sup> πυλώνα όπως αναλύθηκαν σε προηγούμενη παράγραφο:

- χρηματοδοτούνται από την τριμερή χρηματοδότηση (εργαζόμενου, εργοδότη, κράτος)<sup>2</sup>
- καταβάλουν τις παροχές με βάση το διανεμητικό σύστημα από
- Δημόσια ελεγχόμενους (οι περισσότεροι φορείς ελέγχονται από την Γ.Γ.Κ.Α), Δημόσια διαχειριζόμενους (τα ΔΣ των ταμείων είναι πολιτικά πρόσωπα κυβερνητικής επιλογής) Φορείς κοινωνικής ασφάλισης.

Επίσης χαρακτηριστικό του ελληνικού συστήματος είναι η **πανσπερμία** Ταμείων, εισφορών Κοινωνικής Ασφάλισης(υπάρχουν περίπου 82 ειδών κοινωνικοί πόροι υπέρ των ταμείων), συνταξιοδοτικών προϋποθέσεων και έκτασης δικαιωμάτων . Παρά την νομοθετική συνένωση των ταμείων με τον Ν.3655/2008 παρέμεινε όμως η οικονομική και λογιστική αυτοτέλειά τους καθώς και η ανομοιομορφία στις συνταξιοδοτικές προϋποθέσεις ακόμη και μέσα στον ίδιο Φορέα.

---

<sup>2</sup> Στην επικουρική ασφάλιση και στα Ταμεία πρόνοιας η χρηματοδότηση μπορεί να είναι διμερής (εργαζόμενου/ εργοδότη) αλλά επιχορηγούνται για την κάλυψη των ελλειμμάτων τους από το Κράτος

## 2<sup>ον</sup> Στατιστική ανάλυση των αποθεματικών των Ελληνικών ταμείων και μεγάλες αλλαγές των Ευρωπαϊκών Ταμείων

### 2.1. Ιστορική Αναδρομή Αποθεματικών Περιόδος προπολεμικά μέχρι το 1990<sup>3</sup>

Στην Ελλάδα προπολεμικά το σύστημα ασφάλισης που κυριαρχούσε στο μεγαλύτερο ποσοστό των μισθωτών ήταν το κεφαλαιοποιητικό. Άλλωστε σε κείμενο γραμμένο πριν το 1967 το οποίο τελικά εκδόθηκε το 1970 αναφέρεται ότι:

*«Εις την Ελλάδα οι πλείστοι ασφαλιστικοί φορείς ήρχισαν λειτουργούντες προπολεμικώς, βάσει συστημάτων κεφαλαιοποιήσεως. Δια το Ι.Κ.Α. ο αρχικός νόμος καθώριζε για τον κλάδον συντάξεως χαμηλόν ασφάλιστρον αναπροσαρμοζόμενον προς τα άνω κατά τακτά πενταετή διαστήματα. Τα συστήματα αυτά ανετράπησαν με τον Πόλεμον, την Κατοχήν, και τον επακολουθήσαντα πληθωρισμόν... Ολίγοι ασφαλιστικοί φορείς κατώρθωσαν μεταπολεμικώς να δημιουργήσουν σημαντικά αποθεματικά. Ούτω, σήμερον, το πλείστον των ασφαλιστικών φορέων λειτουργεί εις την ουσίαν δια του διανεμητικού συστήματος, με ασφαλιστικά ισοζύγια κυμαινόμενα μεταξύ 5 και 10 ετών και με αποθεματικά τα οποία, βάσει αυστηρών κριτηρίων, θα εκρίνοντο ανεπαρκή και ως αποθεματικά ασφαλείας». (Βασιλικό Ίδρυμα 1970, σελ. 61)<sup>4</sup>:*

Έπειτα και με την ίδρυση του ΙΚΑ( το 1935) σε ότι αφορά την διαχείριση των χρημάτων καθιερώνεται το διανεμητικό σύστημα και η τήρηση 2 ξεχωριστών λογαριασμών ( έναν για τον κλάδο ασθένειας και έναν για τον κλάδο αναπηρίας, γήρατος και θανάτου.

Με τον Ν.6298/1934 δημιουργούνταν 8 μισθολογικές κλάσεις βάσει των οποίων υπολογίζονται το ύψος των εισφορών και το ύψος της σύνταξης.

Τα όρια των μισθολογικών κλάσεων επιτρέπεται να αναπροσαρμοστούν τιμαριθμικά , με έτος βάσης το 1933 . Ανάλογα αναπροσαρμόζονται και οι μέσοι μισθοί βάσει των οποίων υπολογίζεται και το ύψος της εισφοράς. Πιο συγκεκριμένα στο ν.6298/1934 στην παράγραφο 1 του άρθρου 8 αναφέρεται:

<sup>3</sup> Ο λόγος για τον οποίο επιλέχθηκε αυτό το έτος είναι γιατί από το 1990, και με βάσει τον νόμο 1902/1990 ξεκίνησε η επένδυση ποσών από τα αποθεματικά των ταμείων σε διαφοροποιημένα σε χαρτοφυλάκια και μετοχές πέραν των κρατικών ομολογιών και κρατικών επιχειρήσεων Κοινής Ωφελείας

<sup>4</sup> «Το βιβλίο αυτό εισήγαγε για πρώτη φορά την έννοια 'κοινωνική προστασία' στην Ελλάδα. Είχε την κακοτυχία να βρίσκεται στον τυπογραφείο τον Απρίλιο του 1967. Εκδόθηκε τελικά το 1970, χωρίς τα ονόματα των συγγραφέων -Ε. Τσουκάτου και Ε. Παπαντωνίου»(Πλάτωνα Τήνιος, 2010)

Εἰς περίπτωσιν σοβαρῶν ἀξομειώσεων τοῦ τιμαρίθμου τοῦ κόστους τῆς ζωῆς ἐν συγκρίσει πρὸς τὸν κατὰ μέσον ὄρον κατὰ τὸ ἔτος 1933 τοιοῦτον ἐπιτρέπεται, ὅπως διὰ Διαταγμάτων προκαλουμένων παρὰ τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας, μετὰ γνώμην τοῦ Συμβουλίου τῶν Κοινωνικῶν Ἀσφαλίσεων καὶ ἀπόφασιν τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, ἀξομειοῦνται τὰ ἐλάχιστα καὶ μέγιστα ὄρια ἡμερησίων μισθῶν τῶν ἀνωτέρω καθοριζομένων μισθολογικῶν κλάσεων καὶ ἀναλόγως ὁ μέσος ὄρος ἐκάστης τούτων, ὁ θεωρούμενος ὡς ἐκφράζων τοὺς ἡμερησίους μισθοὺς τῶν εἰς αὐτὴν ὑπαγομένων ἡσφαλισμένων.

Πέρασ τῆς τιμαριθμικῆς αὐξήσης τῶν κλάσεων ὁ νόμος ὀρίζει καὶ τὴν κατὰ μέσω ὄρο αὐξήση τοῦ ποσοστοῦ εἰσφοράς:

3. Ἐν περιπτώσει ἐφαρμογῆς τῶν διατάξεων τοῦ τελευταίου ἐδαφίου τῆς παραγράφου 1 τοῦ ἄρθρου 8 ἢ τῆς ἐν τῇ παραγράφῳ 1 προβλεπομένης αὐξήσεως, δέον διὰ Διαταγμάτων γὰ ἀξομοιοῦνται αἱ παρὰ τῶν προηγουμένων διατάξεων τοῦ παρόντος ἄρθρου ὀριζόμεναι εἰσφοραὶ ἀναλόγως τῶν διὰ τοὺς μ. ὄρους τῶν μισθολογικῶν κλάσεων καθοριζομένων ἀξομειώσεων, ἐπιτρεπομένης καὶ τῆς στρογγυλεύσεως τῶν εἰσφορῶν εἰς ποσὰ καταλήγοντα εἰς πεντάλεπτα.

4. Αἱ ἀνωτέρω ὑπὸ τῆς παραγρ. 2 καθοριζόμεναι εἰσφοραὶ ὀρίζονται :

ἀπὸ 1ης Ἰανουαρίου 1940	εἰς 4,8 ο)ο	ἐπὶ τοῦ μισθοῦ τῶν ἡσφαλισμένων
» » » 1945	» 6,6 ο)ο	» » » » »
» » » 1948	» 7,6 ο)ο	» » » » »
» » » 1951	» 8 ο)ο	» » » » »

Για τὸν υπολογισμό τῆς εἰσφοράς καθιερωνόταν τὸ σύστημα τοῦ προοδευτικοῦ μέσου ασφαλίστρου.

Ἐπίσης στὸ ἴδιο νόμο σε ὅτι ἀφορὰ τὴν διαχείριση ἐπισημαίνεται ὅτι :

**Τοποθέτησις κεφαλαίων.**

**\* Ἄρθρον 24.**

1) Τὰ διαθέσιμα κεφάλαια τοῦ Ἰδρύματος δύνανται νὰ ἐπενδύωνται εἰς χρεώγραφα τοῦ Κράτους ἢ εἰς κινητὰς ἀξίας ἡγγυημένας παρ' αὐτοῦ, ἢ νὰ διατίθενται εἴτε πρὸς ἀπόκτησιν

προσοδοφόρων ακινήτων, εἴτε πρὸς χορήγησιν δανείων ἐπὶ πρώτη ὑποθήκη, τέλος, ἐπὶ τῇ ἐγγυίσει τοῦ Κράτους, εἰς δάνεια πρὸς ἐκτέλεσιν ἔργων γενικωτέρας χρησιμότητος διὰ τὴν Ἑθνικὴν Οἰκονομίαν.

Δηλαδή τα ὅποια αποθεματικά υπήρχαν θα χρησιμοποιούνταν για την δημιουργία υποδομῶν υγείας, για την σύναψη δανείων και την αγορά χρεογράφων του Δημοσίου.

Τα αποθεματικά των Ταμείων ἦταν σημαντικά την δεκαετία του '50 (υπολογίζονται σε 450 εκατ. Δραχμές-Τράπεζα της Ελλάδος) και βάσει του Α.Ν. 1611/50 («Νόμου Μαρκεζίνη») τα αποθεματικά ὁλων των Ν.Π.Δ.Δ. και ὁλων των Ασφαλιστικῶν Ταμείων Δημοσίου και Ἰδιωτικῶν Δικαίου τοποθετήθηκαν ἄτοκα στον «Εἰδικὸ Λογαριασμὸ Διαχειρίσεως Διαθεσίμων Δημοσίων Ὄργανισμῶν» που ἰδρύθηκε στην Τράπεζα της Ελλάδος και ἡ ὁποία θα ἐνεργούσε πλέον σαν διαχειριστικὸ ὄργανο του λογαριασμοῦ αὐτοῦ.

Ἡ πρόθεση των τότε Κυβερνήσεων ἦταν να διαχειριστοῦν τα αποθεματικά των Ταμείων μέσω της Τράπεζας της Ελλάδος για να ἐνισχύσουν την οικονομική ἀνάπτυξη ἀμεσα, σε τομείς ὅπως ἡ γεωργία και ἡ εργατικὴ κατοικία, ἀλλὰ και ἐμμεσα ἐφόσον το Δημοσίο δάνειζε με κεφάλαια χαμηλοῦ ἢ μηδενικοῦ κόστους ολόκληρη την οικονομική δραστηριότητα της χώρας. Χαρακτηριστικά τα ἀρθρα 1 και 2 του Ν. 1611/1950 ἀναφέρουν:

#### Ἄρθρον 1.

«Δημόσιοι Ὄργανισμοὶ» ὑπαγόμενοι εἰς τὰς διατάξεις τοῦ παρόντος Νόμου νοοῦνται τὰ πάσης φύσεως Νομικὰ Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου, ὡς καὶ τὰ πάσης φύσεως Ἀσφαλιστικὰ Ταμεία Δημοσίου ἢ Ἰδιωτικοῦ Δικαίου.

#### Ἄρθρον 2.

1. Ἀπὸ τῆς 1ης Ἰανουαρίου 1951 πάντα τὰ ἐπενδύμενα ὑπὸ μορφήν ἐντόκου καταθέσεως κεφάλαια τῶν κατὰ τὸ ἀρθρον 1 τοῦ παρόντος νόμου Δημοσίων Ὄργανισμῶν παρακατατίθενται παρὰ τῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος, ἥτις ἐνεργεῖ ἐν προκειμένῳ ὡς Διαχειριστικὸν ὄργανον συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ παρόντος νόμου.

2. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἰδρύεται παρὰ τῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος ἴδιος λογαριασμὸς ὑπὸ τὸν τίτλον «Εἰδικὸς Λογαριασμὸς Διαχειρίσεως Διαθεσίμων Δημοσίων Ὄργανισμῶν», ὅστις θὰ κινήται συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ παρόντος νόμου.

4. Πᾶσι αἱ κατὰ τὴν 31.12.50 καταθέσεις παρὰ Τραπέζης ἢ Τραπεζικοῦ Ὄργανισμοῦ κεφαλαίων τῶν κατὰ τὸ ἀρθρον 1 τοῦ παρόντος νόμου Δημοσίων Ὄργανισμῶν μεταφέρονται θανάμει τῆς παρούσης διατάξεως καὶ ἀνεῖ ἐτέρας ἐν-  
-τολῆς εἰς πίστωσιν τοῦ κατὰ τὴν προηγουμένην παράγραφον 2 Εἰδικῶν Λογαριασμῶν παρὰ τῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐπὶ ὀνόματι τοῦ δικαιοῦχου Νομικοῦ Προσώπου.

Από το 1950 και έως το 1994 όλα τα πλεονάσματα της ετήσιας ταμειακής διαχείρισης των Δημοσίων Οργανισμών κατετίθεντο στην Τράπεζα της Ελλάδος στον «Ειδικό Λογαριασμό Διαχειρίσεως Διαθεσίμων Δημοσίων Οργανισμών» που ιδρύθηκε με το τον παραπάνω νόμο. Τα Ταμεία δικαιούνταν να λαμβάνουν τόκο ανάλογα με τα υπόλοιπα που διατηρούσαν σε αυτόν τον λογαριασμό και του οποίου το ύψος το όριζε η Νομισματική Επιτροπή.

Παράλληλα με την μεταφορά των αποθεματικών των Ταμείων το 1951 επακολούθησε η αναμόρφωση του συνταξιοδοτικού συστήματος ασφάλισης με την ψήφιση του Ν.1846/1951(περί ίδρυσης του ΙΚΑ) λόγω της τότε οικονομικοκοινωνικής συγκυρίας. Συγκεκριμένα ο επί της Εργασίας Υπουργό Γ. Μπακατσέλου (κατά την εισήγησή του το 1951) αναφέρθηκε στην ανάγκη αλλαγή της ασφαλιστικής πολιτικής καθώς η πρακτική του μέσου ασφαλιστρού και η τήρηση των μαθηματικών αποθεματικών κρινόταν αναποτελεσματική επειδή η υποτίμηση της δραχμής σε συνδυασμό με την παραπάνω πρακτική απαιτούσε τη δέσμευση κολοσσιαίων αποθεματικών με πενιχρές αποδόσεις και την επιβολή μεγάλων ασφαλιστρών – εισφορών για την κάλυψη της απώλειας των αποθεματικών (λόγω της υποτίμησης)(Γ.Μπακατσέλος, 10 Ιουνίου 1951) με αποτέλεσμα την απώλεια κεφαλαίων του Ι.Κ.Α. και την μεγάλη επιβάρυνση των ασφαλισμένων.

.Μερικά βασικά σημεία του Α.Ν.1846\_1951 «Περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων»:

- Τα Ειδικά Ταμεία που αδυνατούν να εξασφαλίσουν στους ασφαλισμένους τους ασφάλιση παρόμοια με το ΙΚΑ συγχωνεύονται με αυτό.
- Ενσωματώθηκαν στο Ι.Κ.Α το Ταμείο Ανεργίας και ο Ο.Α.Φ.Α. και παράλληλα απορροφήθηκαν τα αποθεματικά τους.
- Το ΙΚΑ παραμένει ΝΠΔΔ με ευρεία οικονομική και διοικητική αυτοτέλεια αλλά υπο την εποπτεία του Κράτους
- Απαγορεύεται η σύσταση ειδικών Ταμείων , εξαιρουμένων των επικουρικών ταμείων , πράγμα που υπήρχε και στο νομοσχέδιο του 6298/1934 αλλά δεν τηρήθηκε
- Καθιερώνει την αρχή της τριμερούς χρηματοδότησης της ασφάλισης (από τον ασφαλισμένο, των εργοδότη και το κράτος)

- Την εγκατάλειψη του συστήματος του προοδευτικού μέσου ασφαλίστρου , και η αναπροσαρμογή του ασφαλίστρου.
- Η καθιέρωση του διανεμητικού συστήματος ως κύριο σύστημα χρηματοδότησης

Στην εισήγηση του νομοσχεδίου επισημαίνεται ότι:

Ἐπιβάλλεται πάντως ἡ παρατήρησις, ὅτι ἡ καθιέρωσις τοῦ διανεμητικοῦ συστήματος δὲν σημαίνει καθορισμὸν ἀσφαλίστρου, ἐπιτρέποντος τὴν ἀκριβῆ κάλυψιν τῶν ἐτησίων δαπανῶν. Τὸ ἀσφάλιστρον προσδιορίζεται κατὰ τρόπον ἐπιτρέποντα τὴν ἐπὶ μίαν δεκαετίαν κάλυψιν τῶν συνεχῶς ἀύξαν-  
μένων δαπανῶν τοῦ κλάδου συντάξεων.

Ουσιαστικά η αναμενόμενη αύξηση της συνταξιοδοτικής δαπάνης καθιστά αναγκαία την διατήρηση του ασφαλίστρου σε υψηλά επίπεδα όχι όμως και υψηλότερα από εκείνα του προοδευτικού μέσου ασφαλίστρου.

Παρότι όμως άλλαξε το ασφαλιστικό σύστημα δεν άλλαξε και ο τρόπος διαχείρισης των αποθεματικών. Συγκεκριμένα σύμφωνα με τον Ν.1846/1951

«το βάρος ρίπτεται εις την εφαρμογή ευρέως οικοδομικού προγράμματος , ....δια την εγκατάστασιν των διοικητικών του και υγειονομικών του υπηρεσιών.....Σημειώνουμε την διάταξιν περί δυνατότητας επενδύσεως εις μετοχὰς Εταιρειῶν Κοινὴ Ὁφελείας.....».

8. Ἐπενδύσεις Κεφαλαίων : Εἰς τὸν τομέα τῆς επενδύσεως τῶν κεφαλαίων τοῦ Ὄργανισμοῦ (ἄρθρον 18) τὸ βάρος ρίπτεται εἰς τὴν ἐφαρμογὴν ευρέως οἰκοδομικοῦ προγράμματος, ἀποβλέποντος εἰς τὴν ἐξασφάλισιν συγχρονισμένων κτισμάτων διὰ τὴν ἐγκατάστασιν τῶν διοικητικῶν του καὶ ἰδίᾳ τῶν υγειονομικῶν του υπηρεσιῶν. Τοῦτο δὲ διότι ἔχει γενικῶς πλέον κατανοηθῆ ὅτι ἄνευ ἰδίων συγχρονισμένων ἐγκαταστάσεων οὔτε ἱκανοποιητικὴ περιθάλψις δύναται νὰ ἐξασφαλισθῆ, οὔτε νὰ μειωθῆ τὸ κόστος τῆς περιθάλψεως, οὔτε νὰ ὀργανωθῶν ὀρθολογιστικῶς αἱ υπηρεσίαι του. Ἡ ἴδρυσις συγχρονισμένων ἰατρείων, νοσοκομείων, σανατορίων κλπ., ἀποτελεῖ ἀπαραίτητὴν προϋπόθεσιν διὰ τὴν ἐπίτευξιν τῶν ὑπὸ τοῦ Ι.Κ.Α. βασιζομένων προσδοκιῶν ἐκ τῆς ἐπιχειρουμένης διὰ τοῦ νομοσχεδίου ἀναδιοργανώσεώς του.

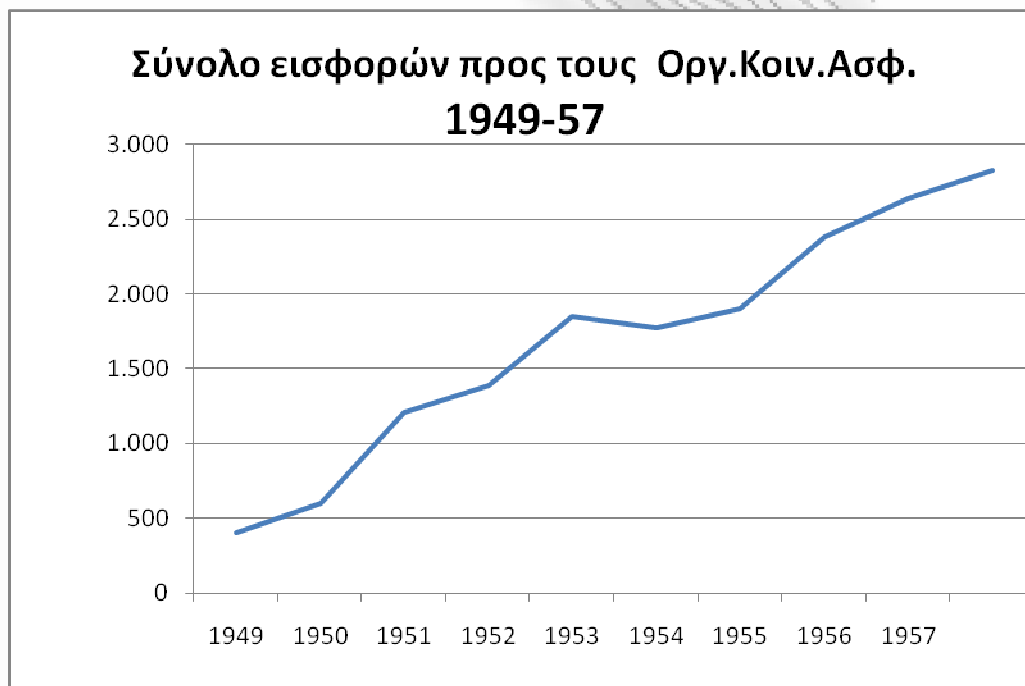
Σημειοῦμεν ἐπίσης τὴν διάταξιν περὶ δυνατότητος ἐπενδύσεως μέρους τῶν κεφαλαίων τοῦ Ἰδρύματος εἰς μετοχὰς Ἐταιρειῶν Κοινῆς Ὁφελείας, ὅπως εἶναι τὰ ἔργα ἐξηλεκτρισμοῦ τῆς χώρας, τὰ ὁποῖα γενικῶς σήμερον ἀναγνωρίζονται ἀπὸ τοὺς τὰς προσφάτους μελέτας τοῦ Δ.Γ.Ε., ὅτι πρέπει νὰ ἐνισχύωνται ἀπὸ τὰ κεφάλαια τῶν Ἀσφαλιστικῶν Ὄργανισμῶν, πού ἐκπροσωποῦν τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς ἀποταμιεύσεως, ὑπὸ τὰς συγχρόνους οικονομικὰς συνθῆκας.

(Γ.Μπακατσέλος, 10 Ιουνίου 1951)

Και τα δύο νομοσχέδια (Ν.1611/1950 και Ν.1846/1951) στόχευαν στην χρησιμοποίηση των αποθεματικών των ταμείων για αναπτυξιακούς σκοπούς με αντάλλαγμα ένα πενιχρό επιτόκιο.

Παρότι όμως η συσσώρευση των διαθέσιμων αποθεματικών στην ΤτΕ κυρίως την περίοδο 1950-1990 με επιτόκιο μικρότερο και του ταμειυτηρίου φαντάζει άδικη για τα ταμεία εντούτοις δεν θα πρέπει. Οι επενδύσεις που πραγματοποιήθηκαν στην ελληνική επικράτεια με αυτά τα χρήματα βοήθησαν στην άνθιση του οικονομικού κλίματος με άμεση οφέλη για ταμεία . Για παράδειγμα στο Ι.Κ.Α.: η επιχορήγηση-δανειοδότηση πολλών κατασκευαστικών έργων αλλά και της βιομηχανίας από την ΤτΕ είχε σαν αποτέλεσμα την αύξηση των ασφαλισμένων και των εσόδων από τις εισφορές . Μακροοικονομικά δηλαδή το ΙΚΑ πήρε τα λεφτά ,που έδωσε για επένδυση, πίσω, μέσω της οικονομικής ανάπτυξης και της αύξησης εισφορών από την βιομηχανία , τουλάχιστον την περίοδο της ανάπτυξης.

Διάγραμμα 2.1.α.<sup>5</sup>

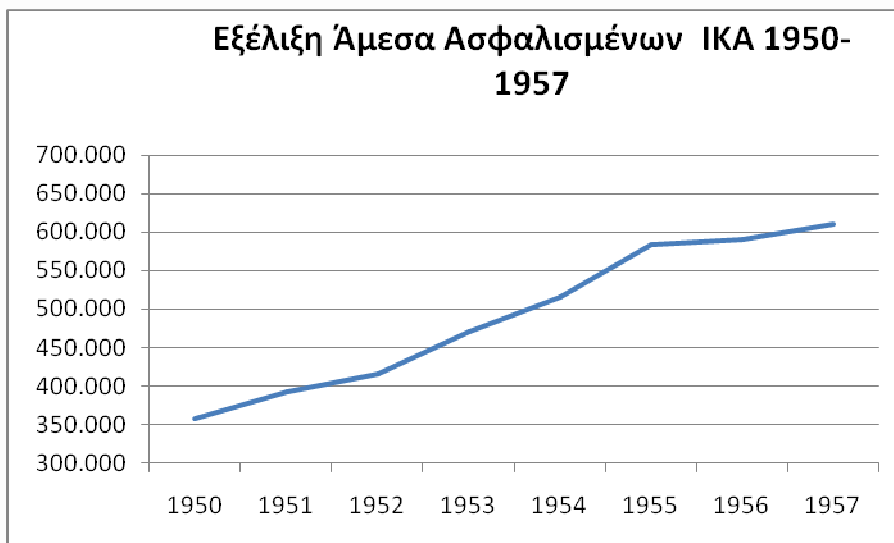


Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε.

<sup>5</sup> Σαν εισφορές υπολογίστηκαν εργοδοτικές/εργαζομένου/κοινωνική εισφορά σε εκατομμύρια δραχ. και τα οποία αποπληθωρίστηκαν από τον Τιμάρημο Κόστους Ζωής , όπως παρουσιάζονται όλα στις Στατιστικές επετηρίδες της ΕΣΥΕ των ετών 1954-1955-1958, Ο πίνακας έχει δεδομένα μέχρι το έτος 1957 καθώς το 1958 καθιερώθηκε ο ΔΤΚ



Διάγραμμα 2.1.β.

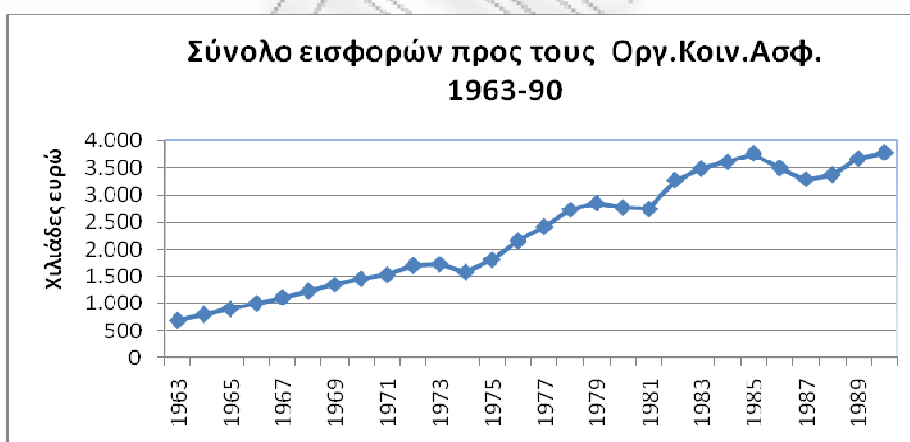


Πηγή : Γενική Διεύθυνση Οικονομοτεχνικών Μελετών, Διεύθυνση Αναλογιστικών Μελετών και Στατιστικής, «Στατιστικό Δελτίο 2005»

Τα παραπάνω διαγράμματα παρουσιάζουν την αυξητική εξέλιξη των εσόδων και αριθμού ασφαλισμένων την δεκαετία 1950-1960 και αποδεικνύουν εν μέρει αυτό που προαναφέραμε: ότι δηλαδή το Ι.Κ.Α. (σαν κύριος εκπρόσωπος του ιδιωτικού τομέα) αλλά και γενικότερα όλοι οι ασφαλιστικοί Οργανισμοί ανταμείφθηκαν με την αύξηση των ασφαλισμένων τους και των εσόδων τους που προκάλεσε η σύσταση του διανεμητικού συστήματος με ροπή στην εθνική αναπτυξιακή πολιτική.

Η αύξηση τόσο των εσόδων όσο και των ασφαλισμένων συνεχίστηκε όλα τα επόμενα χρόνια το οποίο παρατηρείται και στα παρακάτω διαγράμματα

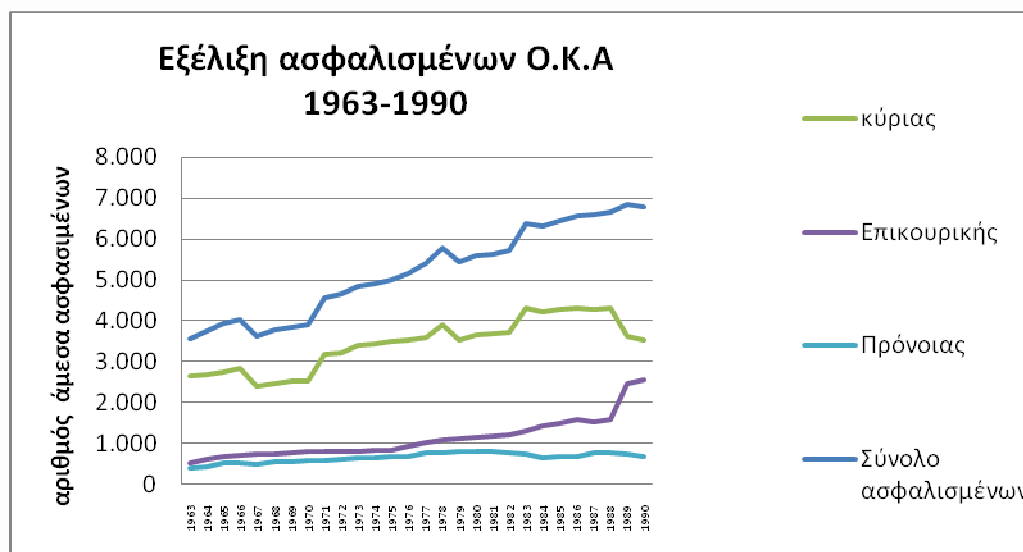
Διάγραμμα 2.1.γ



Πηγή : ΕΣΥΕ/Στατιστική Επετηρίδα<sup>6</sup>

<sup>6</sup> Το διάγραμμα προέκυψε από επεξεργασία των στοιχείων των στατιστικών επετηρίδων των ετών 1965-1995, σαν σύνολο

Διάγραμμα 2.1.δ



Πηγή : ΕΣΥΕ/Στατιστική Επετηρίδα

εν τούτοις όμως τα πραγματικά έσοδα του ΙΚΑ ψαλιδίστηκαν εξαιτίας του πληθωρισμού και συγκεκριμένα τα έτη 1974, 1981 και 1985-1987 όπως φαίνεται και στο Διάγραμμα 2.1.Γ η καμπύλη παρουσιάζει κυρτώσεις δηλαδή μείωση της πραγματικής αξίας των εσόδων των ΟΚΑ.

Ιδιαίτερο πλήγμα από τον πληθωρισμό όμως δέχονταν κυρίως τα αποθεματικά των Ταμείων καθώς «από το 1950 και έως το 1973 τα αποθεματικά κατετίθεντο υποχρεωτικά στην Τράπεζα της Ελλάδος βάσει του Ν. 1611/50 με επιτόκιο 4%, κατά πολύ μικρότερο από τον πληθωρισμό» (ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΡΟΥΠΑ, ΕΤΟΣ ΝΒ'2010). Και γενικότερα «οι αποδόσεις των κατατιθεμένων στην ΤτΕ κεφαλαίων μέχρι το 1990 ήταν κατώτερες από το μέσο επιτόκιο καταθέσεων Ταμιευτηρίου και εμπορικών Τραπεζών». -(ΓΓΚΑ, Έτους 2006). Η απώλεια που είχαν τα ταμεία από την διαφορά επιτοκίου στην ΤτΕ με οποιοδήποτε επιτόκιο εμπορικών Τραπεζών ήταν σημαντική.

εισφορών νοείται η εργοδοτική, του εργαζομένου και η κοινωνική εισφορά. Είναι σε πραγματικές τιμές βάσει του ΔΚΤ με έτος βάσης το 2006

## 2.2.Περίοδος 1990 μέχρι σήμερα

Οι επόμενες προσπάθειες για εκσυγχρονισμό του νομοθετικού πλαισίου και για ενεργητική αξιοποίηση της περιουσίας των ταμείων έγιναν την περίοδο 1990-2010 (Ν. 1902/90, Ν.2042/1992, 2469/97, απόφαση Νο 78548/Β/26.12.92, Ν.3029/2002, Ν. 3586/2007, ν.2161/2008, Ν.3863/2010) χωρίς όμως κάποιος από τους παραπάνω νόμους να αλλάξει δραστικά τη στρατηγική που τηρούσε το κράτος σε ότι αφορά την διαχείριση των αποθεματικών των ταμείων. Συνοπτικά οι αλλαγές που επέφεραν οι παραπάνω νόμοι ήταν οι εξής:

Ν.1902/90 «Συνταξιοδοτικό - Οικονομικά ΔΕΚΟ, Ταμείων κλπ. Συναφή» Με την παράγραφο 1 του άρθρου 12

«επιτρέπεται στους φορείς κοινωνικής ασφάλισης να συγκροτούν ίδια ή ομαδικά αμοιβαία κεφάλαια σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις περί αμοιβαίων κεφαλαίων.»

Με την παράγραφο 1 του άρθρου 13

«εφεξής οι φορείς κοινωνικής ασφάλισης και λοιποί δημόσιοι οργανισμοί, όπως αυτοί ορίζονται στον α.ν. 1611/1950, απολαμβάνουν για τις καταθέσεις τους του α.ν. 1611/1950 επιτόκιο καταθέσεων ταμειευτηρίου. Ομοίως επιτρέπεται στις τράπεζες και τραπεζικούς οργανισμούς να καταβάλλουν τόκο στα κατατεθειμένα υπόλοιπα της ταμιακής διαχείρισης των ως άνω φορέων και λοιπών δημόσιων οργανισμών. Πάσα αντίθετη διάταξη καταργείται.

Με την παράγραφο 2 του άρθρου 13

«εφεξής οι φορείς κοινωνικής ασφάλισης επιτρέπεται όπως επενδύουν ελεύθερα τα διαθέσιμά τους σε τίτλους του Ελληνικού Δημοσίου και ομόλογα τραπεζών που λειτουργούν νόμιμα στην Ελλάδα. Ομοίως επιτρέπεται σ' αυτούς η αγορά και πώληση μετοχών πάσης φύσεως προηγούμενη κοινή εγκριτική απόφαση του Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος.»

Ν.2042/1992 «Αύξηση συντάξεων και άλλες ασφαλιστικές ρυθμίσεις»

Με την παράγραφο 1 του άρθρου 14

«Επιτρέπεται η διάθεση από τους δημόσιους οργανισμούς και τα ασφαλιστικά ταμεία μέχρι του ποσού 20% ετησίως από τα κατατεθειμένα στην ΤτΕ βάσει του 1611/1950 διαθέσιμα κεφάλαιά τους, για επενδύσεις σε ακίνητα (μέχρι 40%) και σε χρεόγραφα (μέχρι 60%)

Ν.2469/1997 «Περιορισμός και βελτίωση της αποτελεσματικότητας των Κρατικών Δαπανών και άλλες διατάξεις»

Με την παράγραφο 1 του άρθρου 9

«Οι δημόσιοι οργανισμοί, ασφαλιστικοί φορείς και Ν.Π.Δ.Δ. δύνανται με απόφαση του Δ.Σ. αυτών να προσλαμβάνουν, κατόπιν ανοικτής προσκλήσεως, συμβούλους διαχείρισης για την αξιοποίηση της περιουσίας τους.»

Με την παράγραφο 1 του άρθρου 11

«οι επενδύσεις σε ακίνητα, καθώς και σε κινητές αξίες .....,πραγματοποιούνται με αποφάσεις των διοικητικών συμβουλίων των δημοσίων οργανισμών και

ασφαλιστικών ταμείων».

Με την παράγραφο 4 του άρθρου 11

«Με προεδρικά διατάγματα, που εκδίδονται με πρόταση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας, Οικονομικών και Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, καθορίζεται το ρυθμιστικό πλαίσιο αξιοποίησης της κινητής και ακίνητης περιουσίας των δημοσίων οργανισμών, ασφαλιστικών φορέων και Ν.Π.Δ.Δ., οι κανόνες επενδυτικής συμπεριφοράς... διοικητικές κυρώσεις...

Ν.3029/2002.

Με το άρθρο 7: ορίζονται τα ΤΕΑ μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα που λειτουργούν με βάση το κεφαλαιοποιητικό σύστημα.

Με το άρθρο 9: Συνίσταται ανεξάρτητη διοικητική αρχή με την επωνυμία ΕΑΑ υπο το Υπουργείο Εργασίας και συντάσσει αναλογιστικές εκθέσεις για την εξασφάλιση της κοινωνικής ανταποδοτικότητας και της βιωσιμότητας του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης

Ν.3586/2007 «Θεσμικό πλαίσιο επενδύσεων και αξιοποίησης της περιουσίας των Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης»

Με την παράγραφο 1 του άρθρου 3

Οι Φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης δύνανται, με αποφάσεις των Διοικητικών Συμβουλίων τους, να επενδύουν χωρίς περιορισμούς κεφάλαια εκ του λογαριασμού διαθεσίμων τους στις παρακάτω κινητές αξίες:

α. σε τίτλους του Ελληνικού Δημοσίου, σταθερού ή κυμαινόμενου επιτοκίου πλην των σύνθετων (structured) ομολόγων,

β. σε τίτλους του Ελληνικού Δημοσίου με τη μορφή της αγοράς με σύμφωνο επαναπώλησης (πράξεις REPOS).

Χωρίς περιορισμούς πραγματοποιούνται και οι ρευστοποιήσεις όλων των κινητών αξιών της προηγούμενης παραγράφου.

Με την παράγραφο 1 του άρθρου 4

Επενδύσεις διαθεσίμων σε περιουσιακά στοιχεία που διενεργούνται με προϋποθέσεις και όρια

1. Οι Φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης δύνανται, με αποφάσεις των Διοικητικών Συμβουλίων τους, να επενδύουν μέρος των διαθεσίμων κεφαλαίων τους:

α. Σε ακίνητα, για στέγαση ή εκμετάλλευση.

β. Σε κινητές αξίες ως ακολούθως:

β1. μετοχές και άλλα χρεόγραφα εταιριών εισηγμένων στο Χρηματιστήριο Αθηνών (Χ.Α.),

β2. μετοχές εταιριών που διατίθενται σε δημόσια εγγραφή για να εισαχθούν στο Χρηματιστήριο Αθηνών (Χ.Α.),

β3. μετοχές και άλλα χρεόγραφα εταιριών των κρατών-μελών της Ευρωζώνης, έχει ελάχιστο ύψος πεντακοσίων εκατομμυρίων (500.000.000) ευρώ,

β4. μερίδια αμοιβαίων κεφαλαίων του ν. 3283/2004 (ΦΕΚ 210 Α`), μερίδια αμοιβαίων κεφαλαίων των κρατών-μελών της Ευρωζώνης

β5. συμβόλαια μελλοντικής εκπλήρωσης και Δικαιώματα Προαίρεσης του Χρηματιστηρίου Αθηνών (Χ.Α.),

β6. κρατικά ομόλογα που εκδίδονται από κράτη - μέλη της Ευρωζώνης, πλην των σύνθετων (structured) ομολόγων.

γ. Σε συγχρηματοδοτήσεις έργων του Ελληνικού Δημοσίου, σε συμπράξεις Ιδιωτικού και Δημόσιου Τομέα και σε συγχρηματοδότηση έργων των Οργανισμών που εποπτεύονται από το Υπουργείο Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας.

δ. Σε δικαιώματα από χρηματοδοτική μίσθωση.

Με την παράγραφο 2 του άρθρου 4

Οι επενδύσεις της παραγράφου 1 επιτρέπονται μέχρι ποσοστού είκοσι τρία τοις εκατό (23%) του ποσού που προκύπτει από το συνυπολογισμό των στοιχείων της παραγράφου 4 του παρόντος άρθρου.

Με την παράγραφο 1 του άρθρου 12

Με απόφαση των Διοικητικών Συμβουλίων των Φ.Κ.Α.δύνανται να συγκροτούνται ίδια ή ομαδικά αμοιβαία κεφάλαια τα οποία διέπονται από τις διατάξεις του ν. 3283/2004 (ΦΕΚ 210 Α' / 2.11.2004) και του παρόντος νόμου.

Επίσης με τον ίδιο νόμο ορίζονται

- το πλαίσιο διαχείρισης περιουσιακών στοιχείων
- Αρχές επενδυτικής πολιτικής και διαχείρισης οι οποίες περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων την ,συγκριτική αξιολόγηση benchmarking) , την διαχείριση επενδυτικού κινδύνου (risk management), την τήρηση των αναλογιών μεταξύ βασικών επενδυτικών κατηγοριών (asset mix) κ.α.

Ν.2161/2008 θεσπίστηκε πλαίσιο κανόνων επενδυτικής συμπεριφοράς και δεοντολογίας των Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης (Φ.Κ.Α.)(αναφέρεται πιο αναλυτικά στην παράγραφο 1.2. Κανόνες διαχείρισης)

Ν.3863/2010 «Νέο Ασφαλιστικό Σύστημα και συναφείς διατάξεις, ρυθμίσεις στις εργασιακές σχέσεις.»

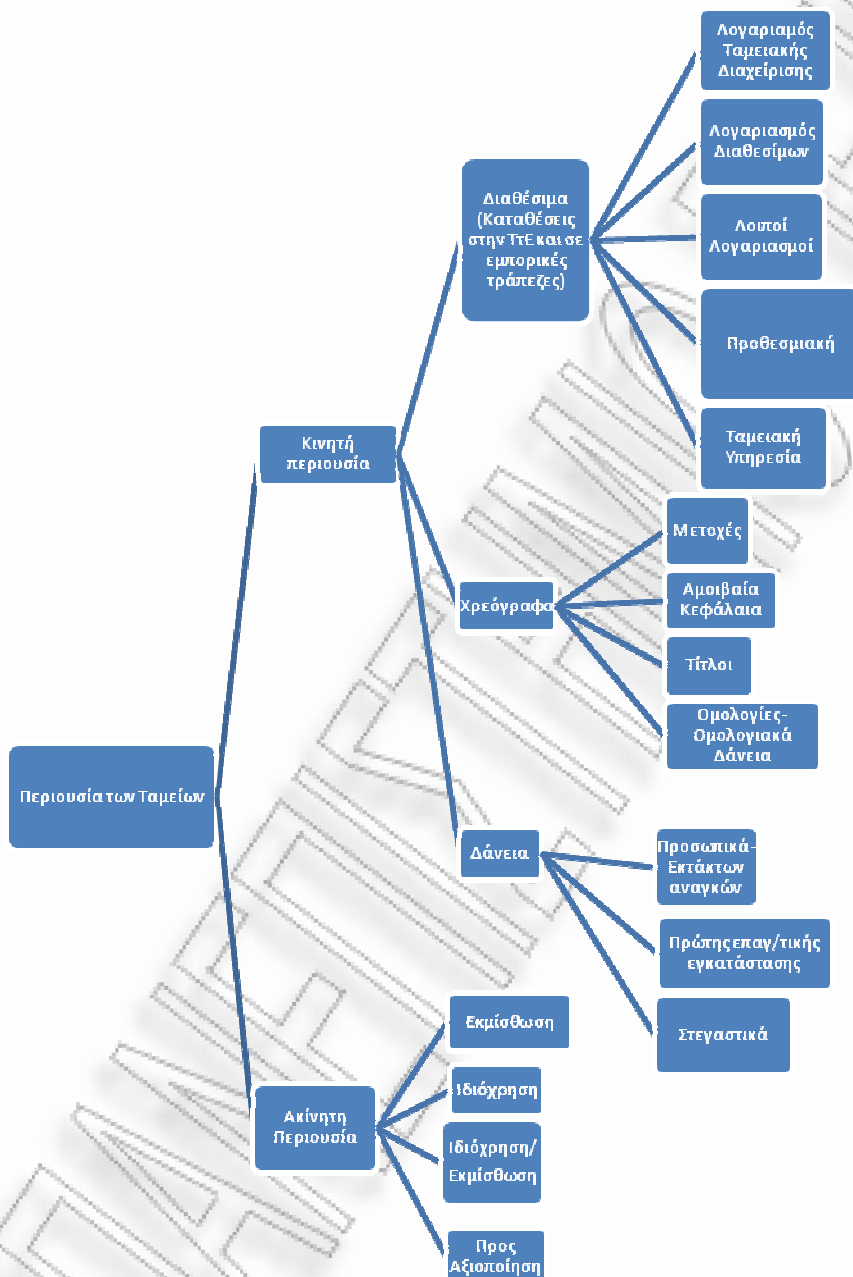
Με τα άρθρα 45, 46, 47, 48, 49,50,51,52, τροποποιείται το θεσμικό πλαίσιο επενδύσεων και αξιοποίησης, οι αρχές επένδυσης διαθέσιμων σε περιουσιακά στοιχεία που διενεργούνται με προϋποθέσεις και όρια, η διαδικασία διενέργειας επενδύσεων σε κινητές αξίες, οι διαδικασίες διενέργειας επενδύσεων σε ακίνητα, η ανάθεση έργων και εργασιών αξιοποίησης ακινήτων, οι τήρηση στοιχείων επενδύσεων, Οι κανόνες επενδύσεις των Φ.Κ.Α. σε αμοιβαία κεφάλαια (Α.Ε.Δ.Α.Κ. Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης), κανόνες ορισμού διαχειριστών περιουσιακών στοιχείων, έτσι όπως ορίζονταν από τον Ν.3586/2007<sup>7</sup>

Στα πλαίσια του εκσυγχρονισμού του νομοθετικού πλαισίου αξιοποίησης της περιουσίας που ψηφίστηκε όπως προαναφέραμε και που ισχύει μέχρι σήμερα άρχισαν να γίνονται οι πρώτες προσπάθειες από τις Διοικήσεις των Ταμείων διαφοροποίησης της διαχείρισης των αποθεματικών τους.

<sup>7</sup> Η περιγραφική ανάλυση των παραπάνω νόμων έγινε ύστερα από μελέτη των ΦΕΚ του συγγραφέα

## 2.2.Α. Στατιστική ανάλυση των Ελληνικών αποθεματικών από το 1990 μέχρι σήμερα

Τα αποθεματικά όλων των Ταμείων (βάσει και της κατηγοριοποίησης που έχει κάνει η Γ.Γ.Κ.Α) αποτελούνται από την κινητή και την ακίνητη περιουσία. Στο παρακάτω σχεδιάγραμμα παρουσιάζεται η ανάλυση της περιουσίας των Φορέων της Γ.Γ.Κ.Α.



Πηγή : [www.periousia.gr](http://www.periousia.gr) /Γενική Γραμματεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων

Στις επόμενες ενότητες γίνεται μία ανάλυση της περιουσίας των ΦΚΑ συνολικά στις 3 βασικές κατηγορίες περιουσίας (στις οποίες συγκεντρώνεται και το μεγαλύτερο ποσοστό

της περιουσίας) τις καταθέσεις, τις επενδύσεις σε Χρεόγραφα και την Ακίνητη Περιουσίας καθώς και ανά Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (επιλεκτικά)

#### Παρατήρηση:

Τα στοιχεία που χρησιμοποιήθηκαν για την εξαγωγή των παρακάτω πινάκων προήλθαν κυρίως από την επεξεργασία των ετήσιων Κοινωνικών Προϋπολογισμών και την επεξεργασία των στοιχείων από το [www.periousia.gr](http://www.periousia.gr) το οποίο στήθηκε από την Γενική Γραμματεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων και περιέχει στοιχεία των ΦΚ.Α. του υπουργείου Εργασίας.

Όμως η ανάλυση της περιουσίας των ΦΚΑ στην αντίστοιχη ιστοσελίδα περιορίζεται στα έτη από το 2005 μέχρι το 2009( και μάλιστα το 2009 είναι η αποτίμηση που έχει γίνει 31/8/2009). Επίσης δεν βρέθηκαν ηλεκτρονικά Κοινωνικοί Προϋπολογισμοί του Υπουργείου Εργασίας προ του 2006.

Για την διαχρονικότερη μελέτη της περιουσίας χρησιμοποιήθηκαν και στοιχεία από την Στατιστική Επετηρίδα που εκδίδει ετησίως η ΕΣΥΕ([www.statistics.gr](http://www.statistics.gr)) καθώς και στοιχεία από την Τράπεζα της Ελλάδος([www.bankofgreece.gr](http://www.bankofgreece.gr)).

Η διαφορά που σημειώνεται στα στοιχεία της ΕΣΥΕ με την Γ.Γ.Κ.Α. είναι ότι η ΕΣΥΕ περιλαμβάνει όλους του Οργανισμού Κοινωνικής Ασφάλισης (και αυτούς που δεν ανήκουν στην δικαιοδοσία της Γ.Γ.Κ.Α αλλά σε άλλα Υπουργεία)

Επίσης μετά και την διοικητική ενοποίηση 3655/2008 χάνονται τα στοιχεία των ταμείων που προϋπήρχαν της ενοποίησης πράγμα που καθιστά αδύνατη μια μελέτη αυτών των ταμείων και μετά το 2008.

#### 2.2.A.1.Αξιοποίηση Καταθέσεων

Με βάση λοιπόν τον Α.Ν.1611/1950 και Ν.Δ.2999/1954 κάθε ασφαλιστικός οργανισμός διατηρεί δύο ειδών λογαριασμούς καταθέσεων αυτός της **ταμειακής διαχείρισης (όψεως)** μπορεί να τηρηθεί σε οποιαδήποτε τράπεζα και τον **λογαριασμό διαθέσιμων κεφαλαίων** που διατηρείτε στην Τράπεζα της Ελλάδος και μεταφέρονται τα διαθέσιμα που δεν έχουν επενδυθεί (ν.2216/94) από τα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου και τους Ασφαλιστικούς Φορείς. Με βάση τον ν.2469/97, τα διαθέσιμα αυτά συνιστούν το “Κοινό Κεφάλαιο ΝΠΔΔ & ΑΦ” (Κοινό Κεφάλαιο), του οποίου η διαχείριση έχει ανατεθεί στην Τράπεζα της Ελλάδος. Το Κοινό Κεφάλαιο είναι υποχρεωμένο να επενδύει μόνο σε τίτλους του Ελληνικού



Δημοσίου.. Η απόδοση του παραπάνω λογαριασμού φυσικά ,ο οποίος λογαριασμός για το 2009 είχε πάνω από 10 δις €σε σύνολο περιουσίας 30 δις, ήταν ανάλογη με τα ΟΕΔ όπως δείχνει το διάγραμμα 2.2.Α.1.β. Σε αυτά πρέπει να συνυπολογιστούν και 9 δις € (για το 2009) τα οποία είναι η χρηματική αξία των τίτλων του Ελληνικού Δημοσίου που ανήκουν στους ΦΚΑ.

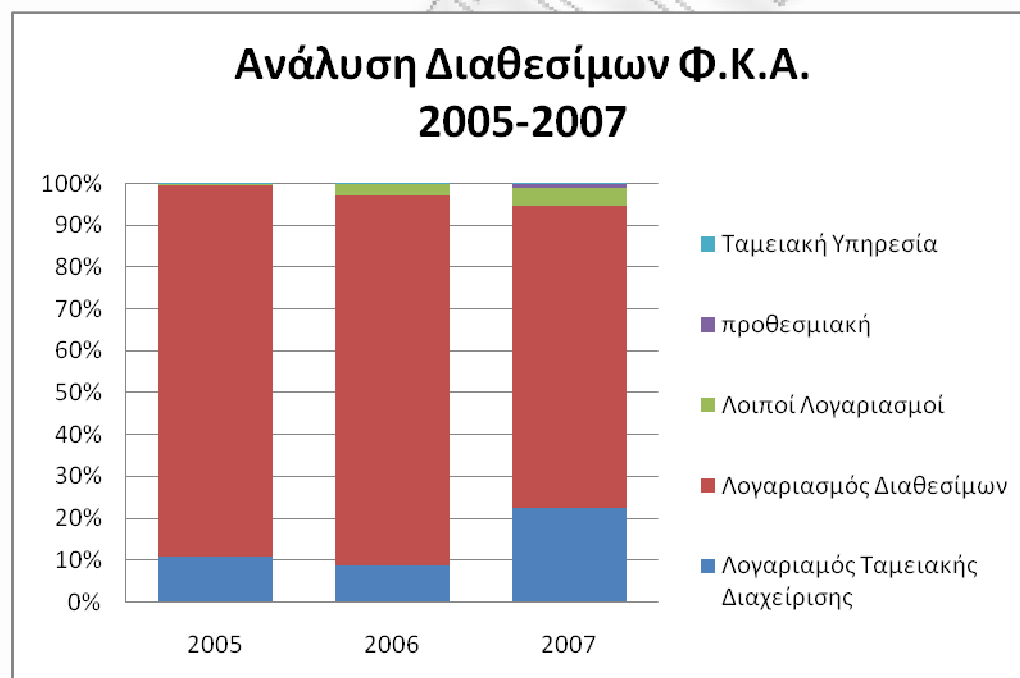
Πίνακας 2.2.Α.1.α /Ποσοστό Περιουσίας Κατατιθέμενο στην ΤτΕ

έτη	Ποσό κατατεθειμένο στον Λογαριασμό Διαθεσίμων	Ως Ποσοστό των Συνολικών Καταθέσεων	Ως Ποσοστό της Συνολικής Περιουσίας
2005	11.120.310.222,04 €	89,15%	38,46%
2006	11.442.312.097,35 €	88,46%	39,17%
2007	10.712.116.673,18 €	72,20%	34,24%

Πηγή :www.periousia.gr /Γενική Γραμματεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων

Επίσης και σύμφωνα με στοιχεία της ΓΓΚΑ το άθροισμα όλων των λογαριασμών διαθεσίμων που διατηρούσαν οι Φ.Κ.Α. (κυρίως στην ΤτΕ, οι άλλες είναι το Ταχ.Ταμ., η Ε.Τ.Ε) ξεπερνούσαν για τα έτη 2005,2006 και 2007 το 77% του συνόλου των διαθεσίμων των Φ.Κ.Α.

#### 2.2.Α.1.β<sup>8</sup>

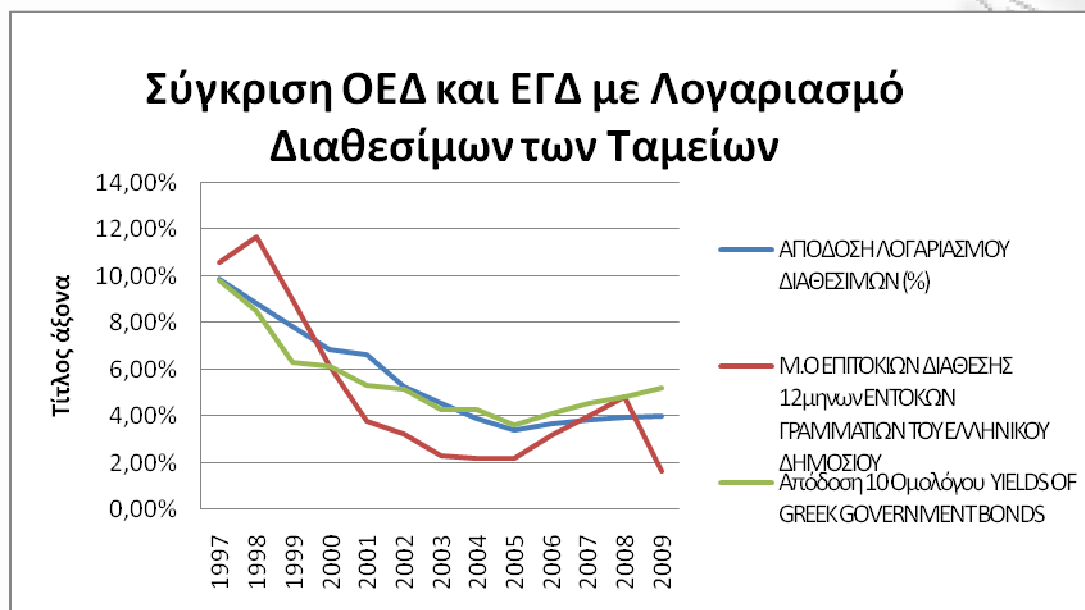


Πηγή :www.periousia.gr /Γενική Γραμματεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων

<sup>8</sup> Δεν υπάρχουν αντίστοιχα στοιχεία μεγαλύτερη ανάλυση των καταθέσεων των ΦΚΑ για τα έτη 2009 και 2008 στο [www.periousia.gr](http://www.periousia.gr)

Στον παραπάνω πίνακα φαίνεται ότι το μεγαλύτερο ποσοστό ρευστότητας (Καταθέσεις) των ΦΚΑ βρίσκεται στον Κοινό Λογαριασμό Διαθεσίμων.

Διάγραμμα 2.2.A.1.γ<sup>9</sup>.



Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

Σχολιάζοντας το παραπάνω διάγραμμα βλέπουμε πόσο ταυτόσημες είναι οι αποδόσεις του Λογαριασμού διαθεσίμων των ταμείων με προϊόντα του Ελληνικού Δημοσίου(η συσχέτιση Απόδοσης του Λογαριασμού Διαθεσίμων και του 10ετούς Ομολόγου είναι 0,93).

#### 2.2.A.2.Επενδύσεις σε χρεόγραφα

Πέραν του λογαριασμού διαθεσίμων οι Φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης , με αποφάσεις των Διοικητικών Συμβουλίων τους, επικουρούμενοι και από το νομοθετικό πλαίσιο έχουν την δυνατότητα να επενδύουν μέρος των διαθεσίμων κεφαλαίων τους στα εξής :

Α. σε ομολογίες και ομολογιακά δάνεια

Β.σε μετοχές εισηγμένες και μη

Γ. σε αμοιβαία κεφάλαια

Δ.σε έντοκα γραμμάτια

Ε. σε τίτλους (κυρίως του Ελληνικού Δημοσίου, που όπως προαναφέρθηκε ανήκουν στον Κοινό Λογαριασμό)

<sup>9</sup> Στο Παράρτημα 8 (πίνακας 1) παρατίθενται τα στοιχεία του Σχεδιαγράμματος καθώς και τα ποσά που διατηρούνταν στις παραπάνω τράπεζες σε λογαριασμούς διαθεσίμων για τα έτη 2005 έως 2007.

Το ποσοστό της περιουσίας ΦΚΑ καθώς και το ποσό που είναι επενδυμένο στις παραπάνω τοποθετήσεις είναι :

Πίνακας 2.2.A.2.α./Ποσό και Ποσοστό της Περιουσίας των ΦΚΑ επενδυμένο σε Χρεόγραφα.

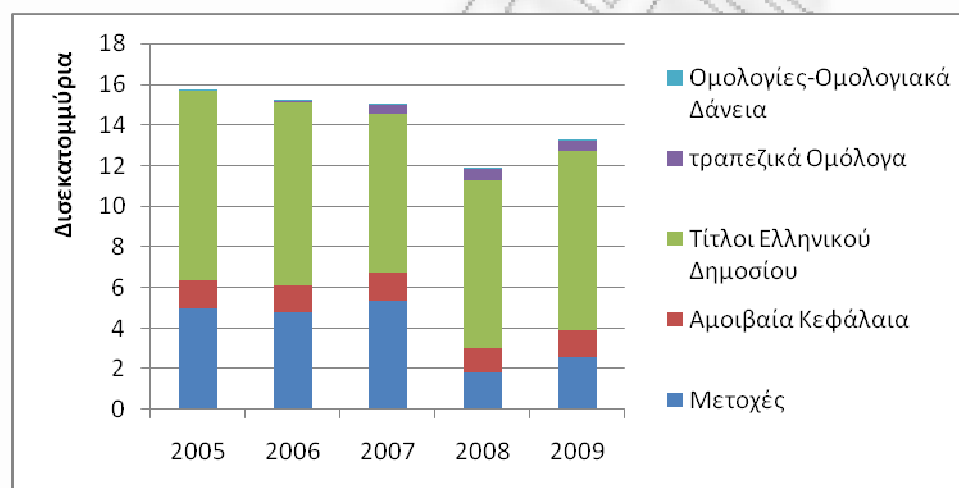
έτη	Ποσό επενδυμένο σε Χρεόγραφα	Ως Ποσοστό τη Κινητής Περιουσίας	Ως ποσοστό της συνολικής Περιουσίας
2005	15.738.568.686,31 €	55,78%	54,43%
2006	15.260.432.357,81 €	53,99%	52,24%
2007	15.049.447.026,07 €	50,21%	48,10%
2008	11.871.051.958,69 €	42,15%	40,16%
2009	13.261.556.845,90 €	44,88%	42,84%

Πηγή : [www.periousia.gr](http://www.periousia.gr) /Γενική Γραμματεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων

Η κατηγορία επένδυσης «Χρεόγραφα» αποτελεί ίσως το νεότερο κομμάτι επένδυσης της περιουσίας καθώς περιλαμβάνει Αμοιβαία Κεφάλαια, Μετοχές εισηγμένες και μη , Ομολογιακά δάνεια Ξένων αγορών και γενικά αποτελεί ένα πρόσφατο νέο εργαλείο για την χρηματοοικονομικά αποτελεσματική διαχείριση των αποθεματικών.

Όμως και σε αυτήν την κατηγορία επενδύσεων επιλέγεται η πιο συντηρητική πολιτική .

Πίνακας 2.2.A.2.β./ Ανάλυση Περιουσίας ΦΚΑ σε Χρεόγραφα 2005-2009



Πηγή : [www.periousia.gr](http://www.periousia.gr) /Γενική Γραμματεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων

Στο παραπάνω διάγραμμα φαίνεται η προτίμηση των ΦΚΑ σε τίτλους του Ελληνικού δημοσίου καθώς και η πτώση στην αξία των μετοχών του 2008.Καθώς και το χαρτοφυλάκιο μετοχών περιλαμβάνει μετοχές κυρίως μεγάλης κεφαλαιοποίησης

2005		2006		2007	
ΕΤΕ	2.141.605.058,40 €	ΕΤΕ	2.315.279.685,90 €	ΕΤΕ	2.581.100.367,84 €
ΕΜΠ	894.221.570,20 €	ΕΛΛ	328.771.354,25 €	ΔΕΗ	417.108.708,00 €
ΕΛΛ	330.006.411,00 €	ΠΕΙΡ	310.465.934,89 €	ΠΕΙΡ	396.463.520,70 €
ΟΤΕ	258.876.612,00 €	ΟΤΕ	298.525.964,04 €	ΟΤΕ	303.790.208,40 €
ΔΕΗ	218.795.488,60 €	ΑΛΦΑ -	245.196.156,32 €	ΕΛΛ	279.290.471,08 €
ΠΕΙΡ	204.532.932,20 €	ΕΜΠ	244.019.301,60 €	ΑΛΦΑ -	259.029.047,70 €

Πηγή :www.periousia.gr /Γενική Γραμματεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων

Πέραν δηλαδή του χαμηλού ποσού που είναι επενδυμένο σε μετοχές δεν φαίνεται και καμία στρατηγική στον τρόπο επένδυσης των μετοχών η οποία να συμπεριλαμβάνει και διασπορά κινδύνου.

Το μεγαλύτερο ποσοστό των χρεογράφων βρίσκεται σε Τίτλους του Ελληνικού Δημοσίου

Πίνακας 2.2.Α.2.γ./Ποσό και Ποσοστό της Περιουσίας των ΦΚΑ επενδυμένο σε Τίτλους του Ελληνικού Δημοσίου.

έτη	Ποσό επενδυμένο σε τίτλους Ελληνικού Δημοσίου	Ως Ποσοστό των Χρεογράφων	Ως Ποσοστό τη Κινητής Περιουσίας	Ως Ποσοστό της Συνολικής Περιουσίας
2005	9.396.692.563,43 €	59,70%	33,31%	54,43%
2006	9.023.528.347,66 €	59,13%	31,93%	30,89%
2007	7.778.003.093,20 €	51,68%	25,95%	24,86%
2008	8.291.932.065,92 €	69,85%	29,44%	28,05%
2009	8.756.711.575,43 €	66,03%	29,63%	28,29%

Πηγή :www.periousia.gr /Γενική Γραμματεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων

Βλέπουμε λοιπόν ότι πάνω από το 50% των χρεογράφων και 30%(περίπου) της συνολικής περιουσίας είναι τοποθετημένα σε τίτλους του ελληνικού Δημοσίου.

Δηλαδή πέραν του ποσού των 11δισ € που είναι κατατιθέμενο στη ΤτΕ (το 38% της συνολικής περιουσίας βλ. Πίνακας 2.2.Α.1.α) εάν προσθέσουμε και 9 δισ € την αξία σε τίτλους του Ελληνικού Δημοσίου (το 28% της συνολικής περιουσίας) τότε βλέπουμε ότι πάνω από το 66% των αποθεματικών των ταμείων είναι στην διαχείριση το Ελληνικού Δημοσίου.

Στην κατηγορία «Μετοχές» που εμπεριέχει και τις μετοχές μη εισηγμένων μετοχών συμπεριλαμβάνεται και η συμμετοχή των Φ.Κ.Α σε Αμοιβαία Κεφάλαια που διαχειρίζεται Α.Ε.Δ.Α.Κ., την οποία έχουν συστήσει φορείς κοινωνικής ασφάλισης. Στην Α.Ε.Δ.Α.Κ. αυτή μπορούν να συμμετέχουν περισσότερα του ενός Ταμεία. Η συμμετοχή μπορεί να γίνει με

μετρητά ή με εισφορά κινητών αξιών που διαθέτουν οι φορείς κοινωνικής ασφάλισης ή και με τους δυο τρόπους.

Βασισμένοι στην κείμενη νομοθεσία που ψηφίσθηκε (Ν.1902/90, Ν.2076/92, Ν.2679/99, Υπ. Απόφαση Νο 78548/Β/105/92, Ν.3283/2004, Ν.3586/2007) και με σκοπό την πιο ενεργητική διαχείριση των αποθεματικών των Ασφαλιστικών Ταμείων, ιδρύθηκε το 2002 η Α.Ε.Δ.Α.Κ. Ασφαλιστικών Οργανισμών και διαχειρίζεται έως τώρα δύο Α.Κ., ένα Ομολογιακό Εσωτερικού και ένα Μικτό Εσωτερικού (το μεν ένα είναι αμιγώς ομολογιακό εσωτερικού και δε μικτό εσωτερικού (50% μετοχές και 50% ομόλογα ελληνικού δημοσίου)), τα οποία συνεστήθησαν το 2002 και 2003 αντίστοιχα, Σήμερα η μετοχική σύνθεση της Εταιρείας έχει ως εξής: Ι.Κ.Α. (40%), Ο.Γ.Α. (20%), Ο.Α.Ε.Ε. (20%) και Εθνική Τράπεζα (20%).

Αξίζει να αναφερθεί ότι τα κεφάλαια της εταιρείας Α.Ε.Δ.Α.Κ. Ασφαλιστικών Οργανισμών διαχειρίζεται μόλις 1,1 δις ευρώ σε σύνολο αποθεματικών των φορέων κοινωνικής ασφάλισης που ξεπερνά τα 30 δις ευρώ-(Ανδρέα Κινή, ΕΤΟΣ ΝΒ'2010).

Επίσης, νομοθετικά οι διοικήσεις των ταμείων έχουν την αρμοδιότητα να διαχειριστούν οι ίδιοι την ακίνητη και κινητή περιουσία ή να αναθέσουν την διαχείρισή της σε εταιρία επιλεγμένη από τη (Ε.Δ.Ε.ΚΤ. Α.Ε.Π.Ε.Υ.) βάσει διαγωνισμού που η ίδια έχει προκηρύξει.

Η ΕΔΕΚΤ ΑΕΠΕΥ της ιδρύθηκε με βάση το Ν 2768|1999 ως Εταιρία Παροχής Επενδυτικών Υπηρεσιών (Ε.Π.Ε.Υ.) και εποπτεύεται από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς. Το αρχικό καταστατικό της όριζε ότι :

Σκοπός της Εταιρείας είναι:

(Α) Η διαχείριση και η αξιοποίηση του Ειδικού Κεφαλαίου του Ταμείου Ασφαλίσεως Προσωπικού Ο.Τ.Ε. (Τ.Α.Π.-Ο.Τ.Ε.), που δημιουργείται κατά τα οριζόμενα στην παράγραφο 2 του άρθρου 12 του ιδρυτικού της Εταιρείας νόμου 2768/99 και ιδίως η αγορά και πώληση κινητών αξιών συμπεριλαμβανομένων και τίτλων του Ελληνικού Δημοσίου.

Πέρα από αυτό παρέχει στα ασφαλιστικά ταμεία ενός ολοκληρωμένου πακέτου συμβουλευτικών και επενδυτικών υπηρεσιών που περιλαμβάνει :

- Διαχείριση περιουσίας - υποχρεώσεων (asset liability management)
- Προσδιορισμός μακροχρόνιας επενδυτικής στρατηγικής

- Υπηρεσίες τακτικής κατανομής επενδύσεων
- Διαχείριση χαρτοφυλακίου
- Συμβουλές για την καταλληλότερη δομή του χαρτοφυλακίου
- Επιλογή και αξιολόγηση διαχειριστών
- Μέτρηση και κατανομή αποδόσεων
- Εκθέσεις και αναφορές προσαρμοσμένες στις απαιτήσεις του εκάστοτε πελάτη

Η τρέχουσα μετοχική σύνθεση της εταιρείας είναι η ακόλουθη:

- ΟΤΕ Α.Ε. 40%.
- Τ.Α.Υ.Τ.Ε.Κ.Ω. 35%.
- ΙΚΑ-Ε.Τ.Α.Μ. 15% .
- Ο.Μ.Ε. ΟΤΕ 5%.
- ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΔΗΜΟΣΙΟ 5%.

Όμως και σε αυτή την περίπτωση το χαρτοφυλάκιο που διαχειρίζεται η εταιρία δεν είναι πάνω από 1,6 δις €.

Πίνακας 2.2.Α.2.δ

	2005		2006		2007	
Μετοχές Μη Εισηγμένων Εταιρειών	Ε.Δ.Ε.Κ.Τ. - Ο.Τ.Ε.	1.467.500 €	Ε.Δ.Ε.Κ.Τ. - Ο.Τ.Ε.	1.467.500 €	Ε.Δ.Ε.Κ.Τ. - Ο.Τ.Ε.	1.585.100 €
	Α.Ε.Δ.Α.Κ. ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ	705.600 €	Α.Ε.Δ.Α.Κ. ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ	705.600 €	Α.Ε.Δ.Α.Κ. ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ	705.600 €
	ΑΝΩΝΥΜΗ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΝΟΤΟΥ	2.250 €	ΑΝΩΝΥΜΗ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΝΟΤΟΥ	2.250 €	ΑΝΩΝΥΜΗ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΝΟΤΟΥ	2.250 €

Πηγή :www.periousia.gr /Γενική Γραμματεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων

### 2.2.Α.3.Αξιοποίηση Ακινήτων

Βάσει του Ν.3863/2010 «Οι Φ.Κ.Α. δύνανται να συνάπτουν συμβάσεις χρηματοδοτικής μίσθωσης, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν.1665/1986 (ΦΕΚ 194 Α)».Επίσης « Η διαχείριση και αξιοποίηση της ακίνητης περιουσίας ενεργείται με αιτιολογημένη απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του Φ.Κ.Α., μετά από εμπειριστατωμένη εισήγηση της αρμόδιας



υπηρεσίας του..... Με αποφάσεις των Διοικητικών Συμβουλίων τους, οι Φ.Κ.Α., στο πλαίσιο αξιοποίησης της ακίνητης περιουσίας τους, υποχρεούνται να αναθέτουν έργα και εργασίες σε εταιρίες διαχείρισης και αξιοποίησης ακινήτων που έχουν γίνει δεκτές από το σύστημα επιλογής της «Εταιρείας Διαχείρισης Επενδυτικών Κεφαλαίων Ταμείων Ασφάλισης Ανώνυμη Εταιρεία Παροχής Επενδυτικών Υπηρεσιών» (Ε.Δ.Ε.ΚΤ. Α.Ε.Π.Ε.Υ)

Σύμφωνα με την γ.γ. του υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης (Αθηνά Δρέττα), σε μια ενημέρωση προς τη Βουλή ύστερα από σχετική ερώτηση του βουλευτή του ΛΑ.Ο.Σ Κ. Αϊβαλιώτη, αναφέρει ότι οι Ασφαλιστικοί Οργανισμοί που υπάγονται στη Γενική Γραμματεία έχουν στην ιδιοκτησία τους συνολικά 546 ακίνητα, των οποίων η αντικειμενική αξία ανέρχεται στο 1.400.905.271,70 ευρώ, με βάση σχετική αποτίμηση που έγινε στο τέλος του έτους 2009(στο Πίνακα 2.2.Α.3.α περιγράφεται η εξέλιξη της ακίνητης Περιουσίας των Φ.Κ.Α.). Η συγκεκριμένη ακίνητη περιουσία που έχει προκύψει για τους Φ.Κ.Α από την κείμενη νομοθεσία διανέμεται μεταξύ 3 κύριων κατηγοριών . Περιλαμβάνει τα ακίνητα που έχουν παραχωρηθεί με **εκμίσθωση** , τα ακίνητα που χρησιμοποιούν οι ίδιοι οι Φορείς(**ιδιόχρηση**), και τα ακίνητα που είναι **προς αξιοποίηση**.

#### Πίνακας 2.2.Α.3.α

Εξέλιξη Ακίνητης Περιουσίας ΦΚΑ

	2005	2006	2007	2008	2009
Εκμίσθωση	269.894.149,00 €	366.508.659,14 €	555.045.096,62 €	564.406.116,33 €	564.406.116,33 €
Ιδιόχρηση	282.879.034,00 €	394.339.856,06 €	488.561.001,62 €	521.543.630,67 €	521.543.630,67 €
Ιδιόχρηση/Εκμίσθωση	12.914.643,00 €	16.471.330,52 €	19.725.181,56 €	38.647.997,96 €	38.647.997,96 €
Προς Αξιοποίηση	134.130.294,00 €	173.411.949,41 €	250.289.138,42 €	276.307.526,74 €	276.307.526,74 €
<b>ΣΥΝΟΛΟ</b>	<b>699.818.120,00 €</b>	<b>950.731.795,13 €</b>	<b>1.313.620.418,22 €</b>	<b>1.400.905.271,70 €</b>	<b>1.400.905.271,70 €</b>

Πηγή : www.periousia.gr /Γενική Γραμματεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων

Αξίζει να αναφερθεί ότι «μεγάλο μέρος της εν λόγω περιουσίας του Δημοσίου είναι εκτός πεδίου διαχείρισης, λόγω νομικών ή άλλων προβλημάτων.»(Μαγκλάρας, 2010)- Πιο συγκεκριμένα το ελληνικό κράτος δεν γνωρίζει επακριβώς ποια είναι η ακίνητη περιουσία, ποιο μέρος της είναι αξιοποιήσιμο και ποια η συνολική της αξία. Χαρακτηριστικά: από ένα σύνολο 71.000 ακινήτων η ανάδειξη εκατό αξιοποιήσιμων αποτελεί ιδιαίτερα φιλόδοξο στόχο(Μαγκλάρας, 2010)



Πίνακας 1. Ποσοστά επί συνόλου ακινήτων.

ΑΓΝΩΣΤΟ	16154	22,75%
ΑΜΦΙΒΟΛΟ	1697	2,39%
ΔΙΑΓΡΑΜΜΕΝΟ	10	0,01%
ΔΙΕΚΔΙΚΟΥΜΕΝΟ	154	0,22%
ΕΙΔΙΚΗΣ ΦΥΣΗΣ	3431	4,83%
ΕΛΕΥΘΕΡΟ	9563	13,47%
ΚΑΤΕΧΟΜΕΝΟ	28427	40,04%
ΜΕΡΙΚ. ΕΛΕΥΘΕΡΟ	1435	2,02%
ΜΙΣΘΩΜΕΝΟ	715	1,01%
ΠΑΡΑΧΩΡΗΜΕΝΟ	8812	12,41%
ΠΡΟΣΚΥΡΩΤΕΟ	178	0,25%
ΡΥΜΟΤΟΜΟΥΜΕΝΟ	424	0,60%

Πηγή: Μητρώο Ακινήτων Κ.Ε.Δ.<sup>10</sup>

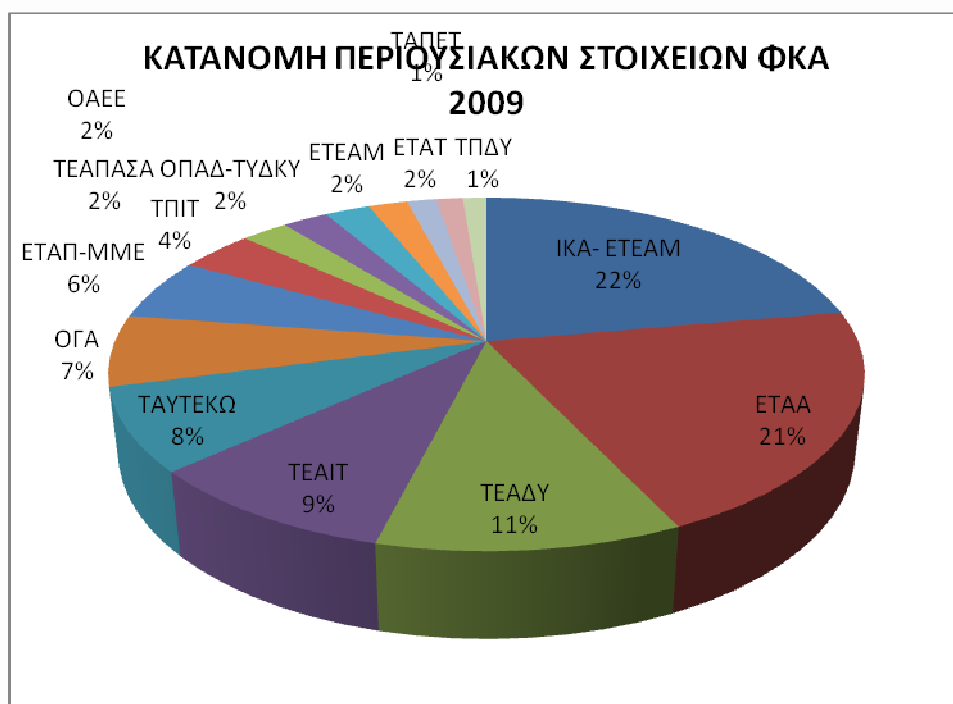
#### 2.2.A.4.Περιουσία ανά Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης

Ανάλογα με το νομοθετικό πλαίσιο τα Δ.Σ των Ταμείων επενδύουν τα όποια διαθέσιμα υπάρχουν και διαχειρίζονται τα ήδη αποθεματικά που έχουν προκύψει από παλαιότερα έτη. Όμως οι αποφάσεις των ΔΣ σε ότι αφορά την διαχείριση της περιουσίας διαφέρει από ταμείο σε ταμείο. Μία ανάλυση της σημερινής συνολικής περιουσίας ανά Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης είναι καταδεικνύει το προηγούμενο συμπέρασμα.

Σε σύνολο 30.952.472.145,99 €, στο οποίο ποσό ανέρχεται η αξία των περιουσιακών στοιχείων των ΦΚΑ για το έτος 2009 –Γενική Γραμματεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων, η κατανομή της ανά Φορέα έχει ως εξής:

<sup>10</sup> Ο συγγραφέας αναφέρει στην έκθεσή του: «Ο πίνακας συντάχθηκε από τον Προϊστάμενο της Επιτελικής Μονάδας Μητρώου της Κτηματικής Εταιρείας του Δημοσίου, ο οποίος σημειώνει σε σχετικό έγγραφό του (αρ. πρωτ. 60/12/02/2010): «Χρησιμοποιώντας την πιο απλή μέθοδο, χωρίς να υπολογίζω επιπλέον κριτήρια και βάσει εκτιμήσεων αγοραίας αξίας που έχουν γίνει κατά καιρούς, υπολόγισα έναν μέσο όρο τιμής ανά τετραγωνικό μέτρο και Νομαρχία. Αυτόν τον μέσο όρο τον ανήγαγα ώστε να υπολογίσω συνολικές αξίες ανά Νομαρχία και την Επικράτεια».

Διάγραμμα 2.2.Α.4.α

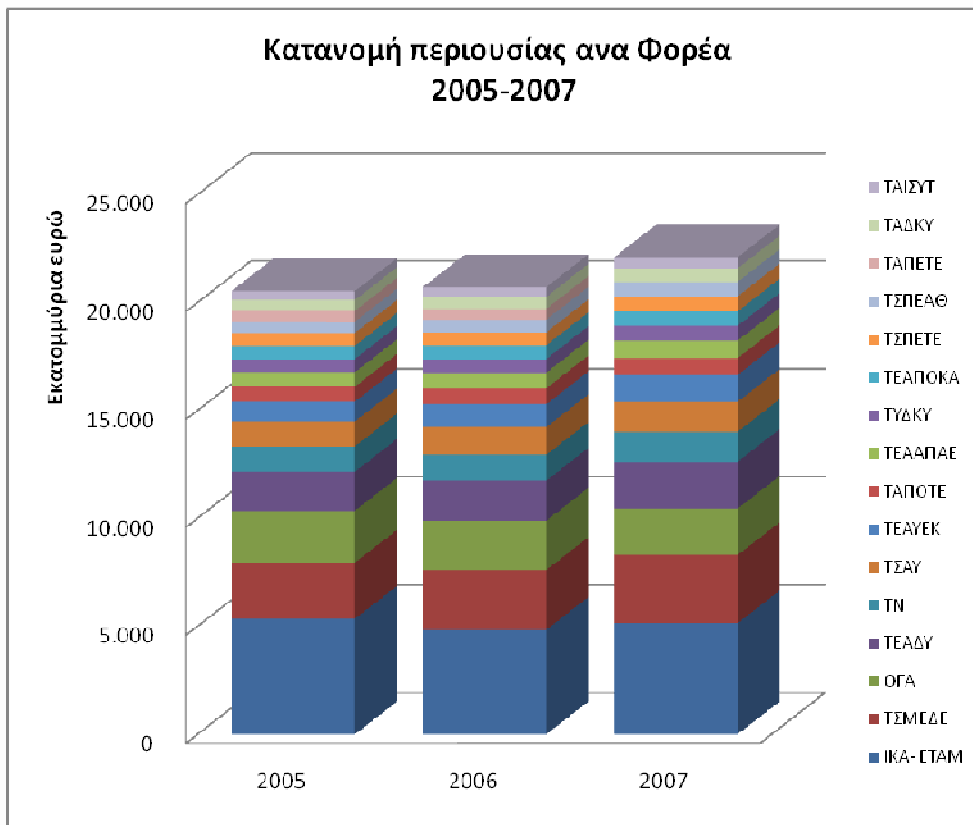


Πηγή : [www.periousia.gr](http://www.periousia.gr) /Γενική Γραμματεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων

ΙΚΑ-ΕΤΕΑΜ,ΕΤΑΑ και ΤΕΑΔΥ είναι από τα ταμεία που κατέχουν το μεγαλύτερο ποσοστό την συνολικής περιουσίας των ΦΚΑ.

Μια εικόνα που λίγο έχει αλλάξει από αυτήν προ της συνενώσεως των ΦΚΑ, τα ταμεία ΙΚΑ-ΕΤΑΜ,ΤΣΜΕΔΕ(μετέπειτα ΕΤΑΑ μαζί με το ΤΝ και το ΤΣΑΥ),ΟΓΑ,ΤΕΑΔΥ κατείχαν και τότε το μεγαλύτερο ποσοστό της περιουσίας των ΦΚΑ.:

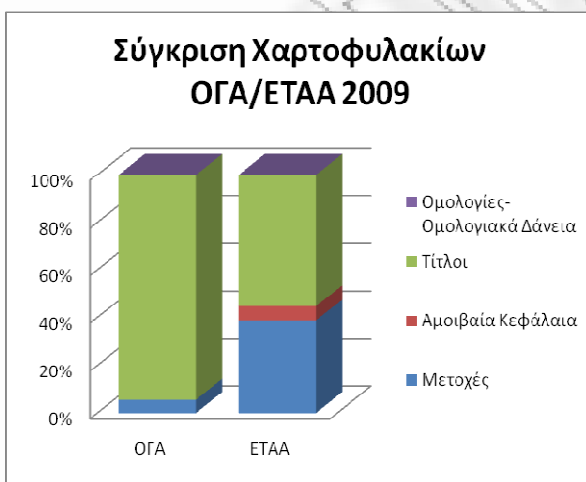
Διάγραμμα 2.2.A.4.β<sup>11</sup>



Πηγή :www.periousia.gr /Γενική Γραμματεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων

Χαρακτηριστικό παράδειγμα διαφορετικής αντίληψης σε ότι αφορά την επένδυση των αποθεμάτων αποτελούν ο ΟΓΑ και το ΕΤΑΑ.

Διάγραμμα 2.2.A.4.γ



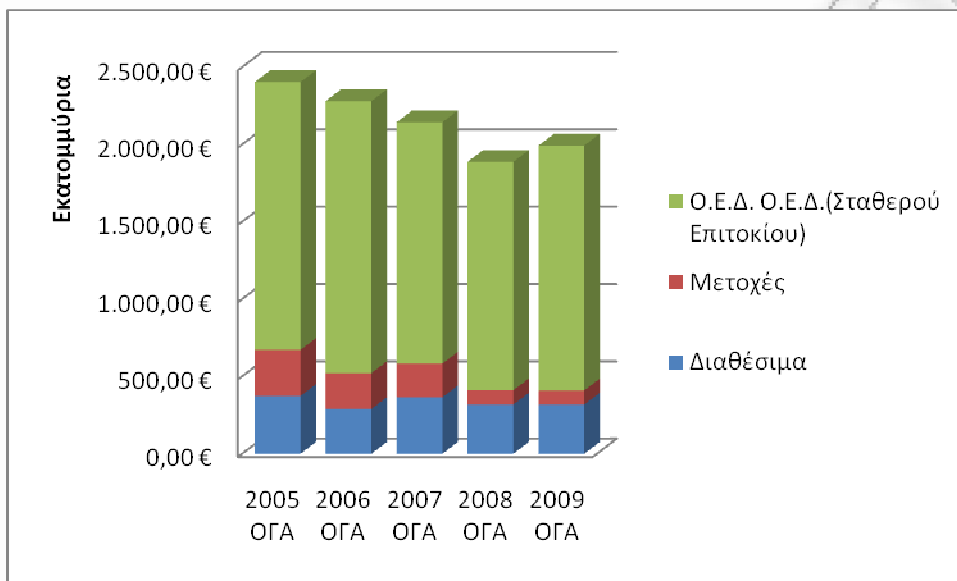
Πηγή :www.periousia.gr /Γενική Γραμματεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων

<sup>11</sup> στο Διάγραμμα 2.2.A.4.β εμφανίζονται τα ταμεία που καλύπτουν το 70% τις συνολικής περιουσίας των ΦΚΑ

Ο ΟΓΑ με 829.990. συνταξιούχων (Κύριας και βασικής σύνταξης) και 846.855 άμεσα ασφαλισμένους (31/8/2008)-Κοινωνικός προϋπολογισμός 2009- έχει το μεγαλύτερο μέρος της κινητής περιουσίας του σε ΟΕΔ σταθερού επιτοκίου.

Η προτίμηση του Οργανισμού όμως για είναι φανερή και τα προηγούμενα χρόνια πράγμα που δείχνει την συντηρητική επενδυτική πολιτική της διοίκησής του .

#### Διάγραμμα 2.2.Α.4.δ/ΑΝΑΛΥΣΗ & ΕΞΕΛΙΞΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ ΟΓΑ



Πηγή : [www.periousia.gr](http://www.periousia.gr) /Γενική Γραμματεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων

Αντιθέτως το ΕΤΑΑ με 261.330 ασφαλισμένους κύριας σύνταξης, 125.672 επικουρικής και 49.426 συνταξιούχους κύριας και 9.834 συνταξιούχους επικουρικής σύνταξης έχει επενδύσει σημαντικό μέρος των χρεογράφων του σε μετοχές. Και αυτό γιατί προέρχεται από την συνένωση ταμείων όπως το ΤΣΜΕΔΕ, ΤΝ, ΤΣΑΥ τα οποία και πριν την συνένωσή τους είχαν μεγάλο μέρος των αποθεματικών τους σε μετοχές.

Πίνακας 2.2.Α.4.ε/ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ ΤΣΜΕΔΕ,ΤΝ,ΤΣΑΥ

ΚΙΝΗΤΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΧΡΕΟΓΡΑΦΑ ΕΤΟΥΣ 2007						
ΤΣΜΕΔΕ			ΤΣΑΥ		ΤΝ	
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	Χρηματική Αποτίμηση	Ποσοστό	Χρηματική Αποτίμηση	Ποσοστό	Χρηματική Αποτίμηση	Ποσοστό
Μετοχές	464.964.700 €	65,46%	458.086.650 €	50,20%	292.322.495 €	48,16%
Αμοιβαία Κεφάλαια	19.951.939 €	2,81%	64.762.048 €	7,10%	37.361.808 €	6,15%
Τίτλοι	225.355.264 €	31,73%	389.618.253 €	42,70%	277.351.922 €	45,69%
Ομολογίες-Ομολογιακά Δάνεια	0 €	0,00%	0 €	0,00%	0 €	0,00%
	710.271.903 €		912.466.951 €		607.036.225 €	

Πηγή :www.periousia.gr /Γενική Γραμματεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων

Άρα η κατανομή της περιουσίας οφείλεται σε μεγάλο μέρος στην ευχέρεια του νομοθετικού πλαισίου αλλά και στην αντίληψη της αξιοποίηση της περιουσίας που έχει η Διοίκηση του εκάστοτε ταμείου.

Αποτέλεσμα της όποιας διαχείρισης της περιουσίας, της εξέλιξης των δαπανών και των εσόδων καθώς και της διαρκούς επιχορήγησης από το κράτος είναι η περιουσιακή κατάσταση κάθε ταμείου. Επειδή όμως και οι τρεις παραπάνω παράγοντες διαφοροποιούνται από ταμείο σε ταμείο τα αποθέματα είναι άνισα κατανομημένα σε σχέση με τις ανάγκες των Ταμείων Έτσι υπάρχουν ταμεία που δημιουργούν ακόμη πλεονάσματα και ταμεία που έχουν ελλείμματα. Χαρακτηριστικό παράδειγμα το ΤΣΜΕΔΕ

ΕΣΟΔΑ

α/α	Τίτλος Οργανισμού	Καταβολές Ασφάλισμ.	Εισφορές Εργοδοτών	Κρατική Επιχορήγηση	Κανονικοί Πόροι	Συμμετοχή Κράτους	Συμμετ. των Τομέων στις δαπάνες διοίκησης & λειτουργίας	Πρόσοδα Πεφουσίας	Λοιπά Έσοδα	ΣΥΝΟΛΟ ΕΣΟΔΩΝ
-----	-------------------	---------------------	--------------------	---------------------	-----------------	-------------------	---	-------------------	-------------	---------------

-	Τομέας Επακούρ. Ασφάλισης Μηχαν. & Εργοληπών Δημοσίων Έργων	49.891.000	31.400.000	-	-	-	-	7.800.000	136.000	89.227.000
---	---	------------	------------	---	---	---	---	-----------	---------	------------

ΕΞΟΔΑ

Παροχές Συντάξεων	Παροχές Πρόνοιας	Παροχές Ασθένειας	Δαπάνες Διοίκησης	Συμμετ. στις δαπάνες διοίκησης & λειτουργίας	Λοιπές Δαπάνες	Δαπάνες Πεφουσικ. Στοιχείων	ΣΥΝΟΛΟ ΕΞΟΔΩΝ	Πλεόνασμα ή Έλλειμμα	α/α
-------------------	------------------	-------------------	-------------------	--	----------------	-----------------------------	---------------	----------------------	-----

148.000	-	-	35.000	3.438.800	755.000	-	4.376.800	84.850.200	Π
---------	---	---	--------	-----------	---------	---	-----------	------------	---

Ο παραπάνω πίνακας από τον Κοινωνικό προϋπολογισμό του 2009 δείχνει ένα υγιές ταμείο όπως το ΤΣΜΕΔΕ το οποίο δεν έλαβε επιχορηγήσεις από το κράτος κι όμως κάλυψε τις υποχρεώσεις τους επί το πλείον. Όμως υπάρχουν ταμεία τα οποία λαμβάνουν μεγάλο μέρος τις κρατικής επιχορήγησης και ή να δημιουργούν πάλι ελλείμματα ή να εμφανίζουν πλεόνασμα που οφείλεται σε μεγάλο μέρος στην κρατική επιχορήγηση.

Ασφαλιστικοί φορείς	Έτος 2009 (σε χιλ. ΕΥΡΩ)	Έτος 2008 (σε χιλ. ΕΥΡΩ)
ΙΚΑ	3.400.000	2.450.000
ΟΓΑ	4.512.000	4.250.000
ΟΑΕΕ	320.000	200.000
ΤΕΑΔΥ	30	39
Ν.Α.Τ.	1.070.511	1.050.000
ΟΑΕΔ	141.000	120.000
Ταμείο Αρωγής Υπαλλήλων Βουλής των Ελλήνων	5.474	5.500
<b>ΣΥΝΟΛΟ</b>	<b>9.449.015</b>	<b>8.080.539</b>

Χαρακτηριστικά φαίνεται το παραπάνω πρόχειρο συμπέρασμα ένα μετρήσουμε την αξία της περιουσίας κάθε ταμείου ανάλογα με τις δαπάνες για την καταβολή των συντάξεων στους ασφαλισμένους.

Πίνακας 2.2.A.4.στ/ Περιουσία ανά Ταμείο σε σχέση με τις δαπάνες για συντάξεις(Μήνες συντάξεων, δεδομένα 2009)

ΦΟΡΕΑΣ	ΑΞΙΑ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ	Αριθμός Συνταξιούχων	Δαπάνες για συντάξεις	Πόσοι μήνες συντάξεις είναι οι Περιουσία
ΙΚΑ-ΕΤΑΜ	6.759.130.313,86 €	21,84%	1.153.000	11.314.528.115,00 €	7 1/4
ΕΤΑΑ	6.301.915.899,55 €	20,36%	62.300	1.124.381.081,00 €	67 1/4
ΤΕΑΔΥ	3.346.203.312,40 €	10,81%	161.500	2.625.384.084,00 €	15 1/4
ΤΕΑΙΤ	2.845.519.129,98 €	9,19%	56.677	380.800.885,00 €	89 3/4
ΤΑΥΤΕΚΩ	2.309.313.637,53 €	7,46%	74.485	309.695.392,00 €	89 2/4
ΟΓΑ	1.993.030.118,92 €	6,44%	1.387.000	5.459.000.000,00 €	4 2/4





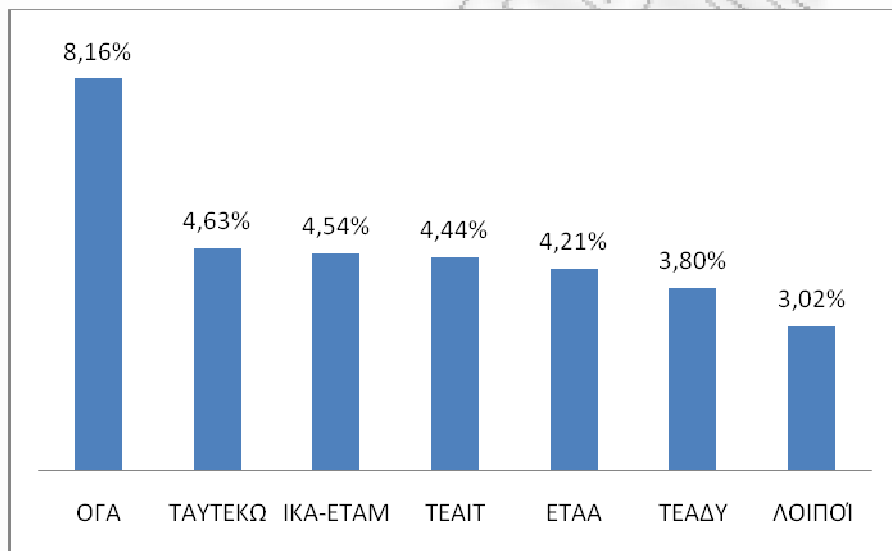


Όπως φαίνεται και από διάγραμμα υπάρχει μεγάλη ανισοκατανομή της περιουσίας ανά ταμείο (ο συντελεστής Gini είναι 0,39 για το 2005 και 0,38 για το 2009) και μάλιστα την μεγαλύτερη ανισοκατανομή επιτείνουν κυρίως τα δύο μεγάλα ταμεία ΟΓΑ και ΙΚΑ-TEAM ( όπως φαίνεται και στα δεδομένα του παραρτήματος 5). Πρέπει να πούμε ότι ελάχιστα βελτιώθηκε (από 0,39 σε 0,38 σε πέντε χρόνια και λόγω της συνένωσης των ταμείων) αλλά απέχει πολλή από την πραγματική σύγκλιση.

#### 2.2.A.6.Πρόσοδος Περιουσίας Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης

Η διαφορετικότητα στη διαχείριση των αποθεματικών από ταμείο σε ταμείο (πέραν της ανισοκατανομής) φαίνεται αν συγκρίνουμε την απόδοση της περιουσίας κάθε ταμείου με βάση την πρόσοδο περιουσίας του. Εξετάζοντας την απόδοση της περιουσίας των Φορέων με την μεγαλύτερη περιουσία(το άθροισμα των περιουσιών τους καλύπτει το 76,10% της συνολικής περιουσίας) προκύπτει το εξής διάγραμμα:

Διάγραμμα 2.2.A.6.α/ Απόδοση Περιουσίας ΦΚΑ 2009

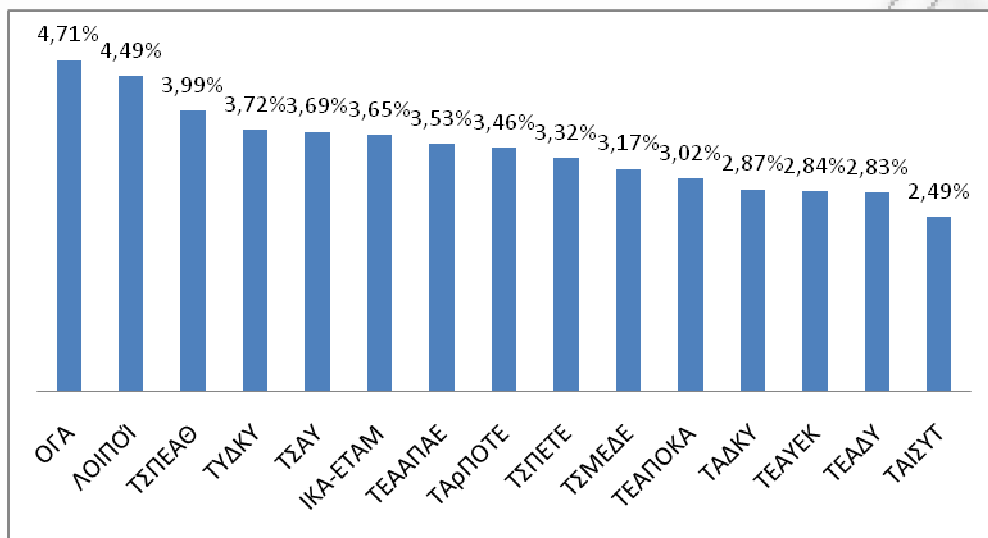


Πηγή: Κοινωνικός προϋπολογισμός 2009 & Γ.Γ.Κ.Α.

Η διακύμανση στις αποδόσεις των χαρτοφυλακίων των Ταμείων (που κυμαίνονται από 3,02% μέχρι 8,42%) σύμφωνα με τα στοιχεία τις 31/8/2009, σημαίνει και διαφορετικότητα των χαρτοφυλακίων των ταμείων και κατ' επέκταση της διαχείρισης της περιουσίας από ταμείο σε ταμείο.

Αντίστοιχα σε μία ανάλογη μέτρηση για το έτος 2007, πριν την συνένωση των Ταμείων, βλέπουμε ότι το εύρος είναι πολύ μικρότερο(από 2,49%-4,71).Και εδώ έχει υπολογιστεί η απόδοση του χαρτοφυλακίου των Ταμείων με την μεγαλύτερη περιουσία που στο σύνολό τους καλύπτουν το 70,64% της συνολικής περιουσίας.

Διάγραμμα 2.2.A.6.β/ Απόδοση Περιουσίας ΦΚΑ 2007 <sup>13</sup>



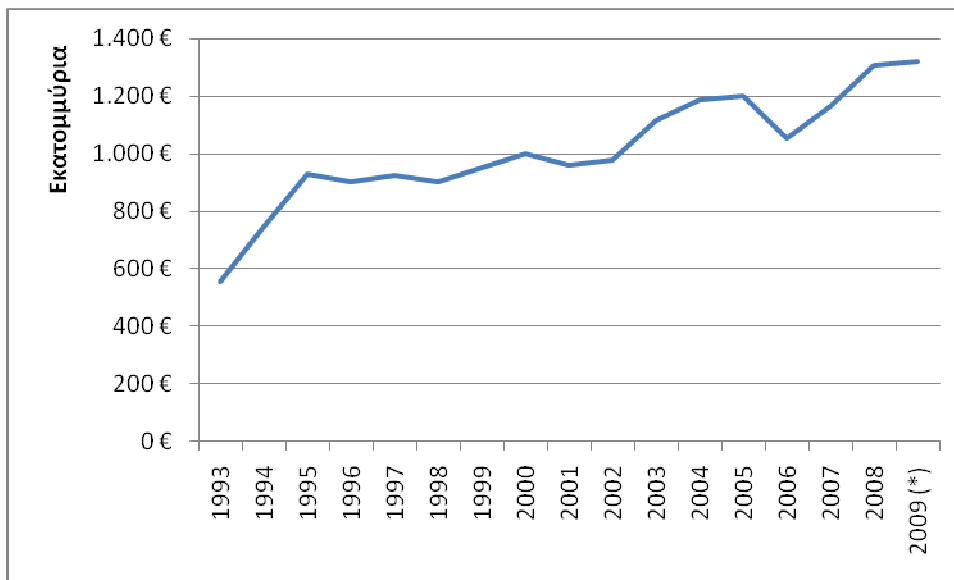
Πηγή: Κοινωνικός προϋπολογισμός 2009 & Γ.Γ.Κ.Α.

Και εδώ φαίνεται η διαφορά στις αποδόσεις όπως και το 2009 αλλά είναι αξιοσημείωτο το γεγονός ότι ενώ το 2009 οι κατηγορία ΛΟΙΠΟΙ Φορείς είχαν την τελευταία κατάταξη το 2009, η απόδοσή τους το 2007 ήταν 4,49% (και μάλιστα από τις μεγαλύτερες). Δηλαδή το 2007, κάποιοι Φορείς που είχαν πολύ μικρή περιουσία πέτυχαν αποδόσεις που ξεπερνούσαν και αυτές των Ταμείων που είχαν μεγάλο μέρος της συνολικής περιουσίας. Βέβαια τα πράγματα εξισορροπούνται μετά το 2008 που οι μικροί αλλά επικερδείς Οργανισμοί συγχωνεύονται με τα μεγάλα ταμεία.

Η πρόσοδος που προέκυψε από την διαχείριση-επένδυση της συνολική περιουσίας των ΦΚΑ για την περίοδο 1993 έως 2009 διαμορφώθηκε ως εξής:

Διάγραμμα 2.2.A.6.γ/ Εξέλιξη προσόδων Περιουσίας ΦΚΑ 1993-2009

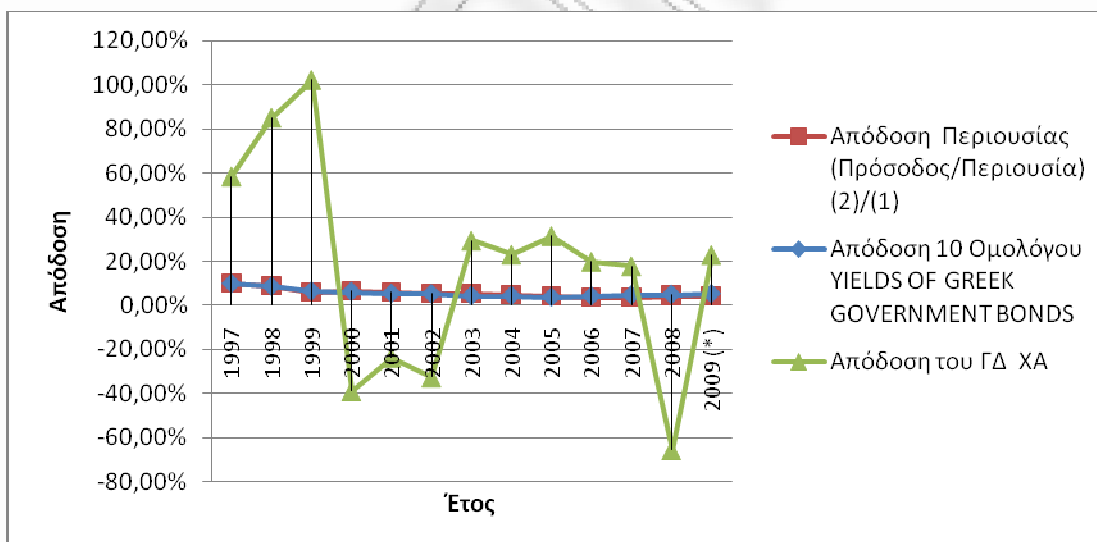
<sup>13</sup> Τα στοιχεία από τα οποία προέρχονται τα παραπάνω διαγράμματα βρίσκονται στο παράρτημα 6



Πηγή: Κοινωνικός Προϋπολογισμός 2009

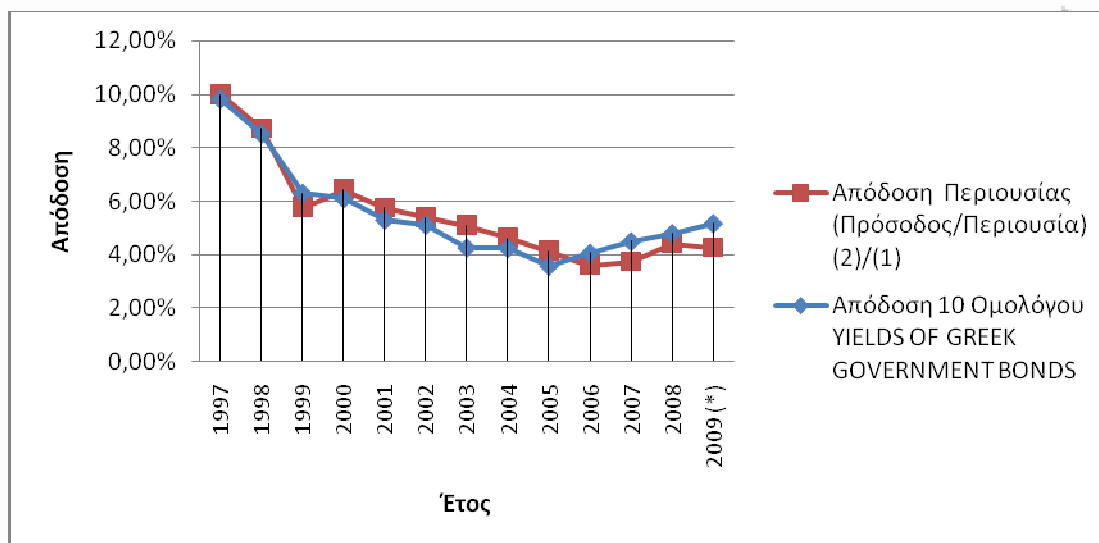
Παρότι στο διάγραμμα 2.2.A.6.γ η αύξηση της προσόδου δείχνει σημαντική εν τούτοις η σύγκρισή της με βάσει π.χ. τις αποδόσεις του ΓΔ του ΧΑ ή την απόδοση του 10ετούς ΟΕΔ ,για την ίδια χρονική περίοδο θα μας βοηθήσει να βγάλουμε ωφέλιμα συμπεράσματα.

Διάγραμμα 2.2.A.6.δ/ Σύγκριση Απόδοσης Περιουσίας με Απόδοση 10ετούς ΟΕΔ και Δείκτη ΧΑ<sup>14</sup>



<sup>14</sup> στο παράρτημα 11 παρατίθεται πίνακας με την εξέλιξη της περιουσίας των ΦΚΑ, της προσόδου καθώς και στήλη με την εξέλιξη της απόδοσης του 10ετούς ΟΕΔ.

## Διάγραμμα 2.2.A.6.ε/ Σύγκριση Απόδοσης Περιουσίας με Απόδοση 10ετούς ΟΕΔ



Πηγή : [www.periousia.gr](http://www.periousia.gr) /Γενική Γραμματεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων

Τα διαγράμματα 2.2.A.6.δ και 2.2.A.6.ε δείχνουν ότι η απόδοση της περιουσίας συσχετίζεται με την απόδοση του 10ετούς ΟΕΔ εάν μάλιστα εξετάσουμε τον συντελεστή συσχέτισης μεταξύ αυτών των δύο αποδόσεων θα δούμε ότι είναι 0,957. (π.χ στον ΟΓΑ το 80% της περιουσίας του είναι αποκλειστικά σε ΟΕΔ).

### ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ ΟΓΑ

	2005	2006	2007	2008	2009
Ακίνητη Περιουσία	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
Διαθέσιμα	373.610.498,82 €	289.433.165,64 €	365.308.711,56 €	318.024.791,25 €	318.024.791,25 €
Μετοχές	298.155.024,12 €	231.933.978,28 €	217.242.061,58 €	92.420.644,10 €	91.832.870,77 €
Αμοιβαία Κεφάλαια	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
Ε.Γ.Ε.Δ.	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
ΟΕΔ(Σταθερού Επιτοκίου)	1.732.035.272,50 €	1.759.617.405,16 €	1.561.371.011,70 €	1.477.132.043,74 €	1.583.172.456,90 €
Αμοιβαία Σύνθετα	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
Τραπεζικά Ομόλογα	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
Ομολογίες-Ομολογιακά Δάνεια	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €

Πηγή : Γ.Γ.Κ.Α.

Δηλαδή , αν επενδυόταν όλη η περιουσία των ΦΚΑ σε 10ετή ΟΕΔ για την περίοδο 1993-2009 θα απέφερε περίπου την ίδια απόδοση με αυτή που εμφανίζει το 2009.

Μία απόδοση συνολικής περιουσίας ΦΚΑ που φυσικά βαίνει μειούμενη όπως και η πορεία του 10ετούς και με μία συνολική δαπάνη η οποία αυξάνεται συνεχώς

Πίνακας 2.2.Α.6.στ/ Υπολογισμός Προσόδου Περιουσίας σε όρους Συντάξεων<sup>15</sup>

ΈΤΟΣ	ΠΡΟΣΟΔΟΙ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	Παροχές Συντάξεων (ετησίως)	Πόσοι μήνες Συντάξεις είναι οι Προσοδοί
1993	555.780.000 €	4.965.103.000 €	1 4/12
1994	744.349.000 €	5.834.398.000 €	1 6/12
1995	929.539.000 €	6.503.097.000 €	1 9/12
1996	900.259.000 €	7.407.257.000 €	1 6/12
1997	923.121.000 €	8.354.752.000 €	1 4/12
1998	900.491.000 €	9.036.375.000 €	1 2/12
1999	950.345.000 €	9.752.267.000 €	1 2/12
2000	1.000.387.000 €	10.900.180.000 €	1 1/12
2001	957.377.000 €	10.967.911.000 €	1 1/12
2002	977.112.000 €	13.191.632.000 €	11/12
2003	1.112.926.000 €	14.430.615.000 €	11/12
2004	1.186.406.000 €	16.215.335.000 €	11/12
2005	1.196.729.000 €	16.870.744.000 €	10/12
2006	1.051.671.000 €	18.371.221.000 €	8/12
2007	1.163.987.000 €	20.255.460.000 €	8/12
2008	1.305.670.000 €	21.702.956.000 €	9/12
2009	1.318.492.000 €	24.569.265.000 €	8/12

Πηγή: Κοινωνικός Προϋπολογισμός 2009

Με τον παραπάνω πίνακα καταλαβαίνουμε ότι η ετήσια πρόσδοδος της περιουσίας βαίνει μειούμενη (καθώς δεν αυξάνεται με τον ίδιο ρυθμό που αυξάνεται η συνολική δαπάνη για συντάξεις) και αν χρησιμοποιούταν σήμερα το πολύ να κάλυπτε από όλο το έτος γύρω στους 8 μήνες. Είναι εντυπωσιακό ότι η σχέση αυτή επιδεινώθηκε ακόμη και τις εποχές μεγάλης αύξησης του χρηματιστηρίου.

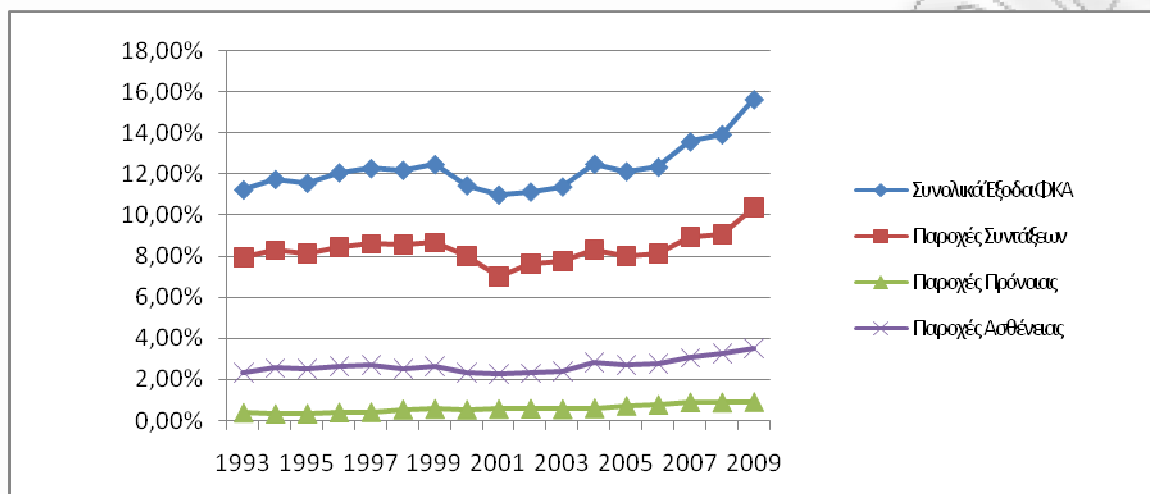
#### Γενικότερα

Με την συνολική δαπάνη για συντάξεις για το 2009 να φτάνει τα 24.569.265.000 € και να αυξάνει με 11% μ.ο. ετησίως για την περίοδο 1993-2009, την πρόσδοδο για το ίδιο έτος να φτάνει μόλις τα 1.318.492.000 € και να αυξάνει με 7,13% μ.ο. ετησίως (παράρτημα 12, πίνακας 1) γίνεται αντιληπτό ότι δύσκολα θα συναντηθούν τα δύο μεγέθη. Επίσης γίνεται εύκολο αντιληπτό ότι το βάρος για την κάλυψη της δαπάνης για τις συντάξεις καθώς και για

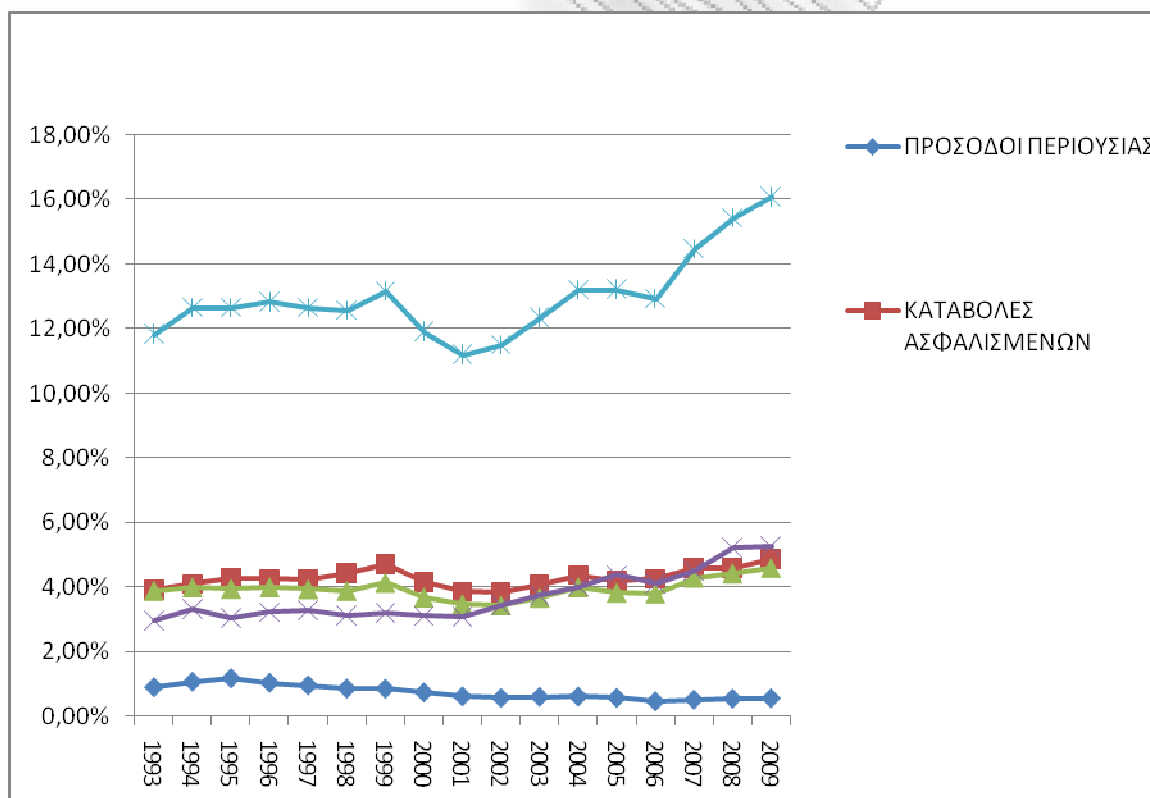
<sup>15</sup> Η ετήσια δαπάνη για συντάξεις έχει διαιρεθεί με το 12 που σημαίνει ότι δεν υπολογίζονται τα δώρα Χριστουγέννων και Πάσχα και χωρίς να υπολογιστούν και οι δαπάνες περιουσίας. Επίσης η πρόσδοδος περιουσίας είναι από την περιουσία όλων των ΦΚΑ (σύνταξης, περίθαλψης και πρόνοιας)

τις υπόλοιπες δαπάνες κοινωνικής ασφάλισης το αναλαμβάνουν κατά συνέπεια το κράτος και οι ασφαλισμένοι.

Διάγραμμα 2.2.A.6.στ/ Εξέλιξη Εξόδων ανά Κατηγορία εξόδων ως ποσοστό του ΑΕΠ



Διάγραμμα 2.2.A.6.ζ/ Εξέλιξη εσόδων ανά Κατηγορία εσόδων ως ποσοστό του ΑΕΠ



Πηγή: Κοινωνικός Προϋπολογισμός 2009<sup>16</sup>

<sup>16</sup> Οι πίνακες από τους οποίους εξήχθησαν τα αποτελέσματα βρίσκονται στο παράρτημα 1



Τα παραπάνω διαγράμματα μαρτυρούν ότι: η ολοένα αυξανόμενη δαπάνη της κοινωνικής ασφάλισης και δει για συντάξεις καλύπτεται από την αύξηση τόσο των εισφορών (εργ/εργαζ) όσο και με την ετήσια αύξηση της κρατικής επιχορήγησης. Αντιθέτως η πρόσοδος περιουσίας όπως προαναφέραμε δεν δύναται να ακολουθήσει υπό τις παρούσες καταστάσεις αυτή την εξέλιξη.

### **2.2.Β.Κοινωνική Θεώρηση περί αποθεματικών των ταμείων**

Πέραν της κρατικής παρέμβασης και της Διοικητικής απραξίας μερίδιο ευθύνης για την διαχείριση της περιουσίας των Ταμείων έχει και η κοινωνική αντίδραση από όπου κι αν προέρχεται. Οι φράσεις «τρώνε τα λεφτά μας» σε ένα σύστημα που βασίζεται στην αλληλεγγύη των γενεών και όχι στην κεφαλαιοποίηση αντιλαλούν στα παράθυρα των τηλεοράσεων κάθε φορά που η πολιτεία αγγίζει το θέμα περί «αξιοποίησης της περιουσίας των ταμείων». Με αποτέλεσμα η πολιτική ηγεσία να μένει απαθής στην ενεργητικότερη διαχείριση συνολικά των αποθεματικών αναλογιζόμενη το πολιτικό κόστος. Έτσι επιλέγεται κάθε φορά μία λύση ως ένα είδος ασπιρίνης ίσα να καθησυχαστεί ο πολιτικός αναβρασμός και να κατακάτσει ο λαϊκός κουρνιαχτός, εύστοχα ειπώθηκε ότι «η ιστορία του ασφαλιστικού είναι μια επαναλαμβανόμενη εναλλαγή μεταξύ επιφανειακής ενασχόλησης με τις συντάξεις, μέτρων πανικού και εφησυχασμού/άρνησης» (Τήνιος, 18/3/2011)-Τήνιος Πλάτων,2011. Κλασικό παράδειγμα επιφανειακής ενασχόλησης της πολιτείας με το ασφαλιστικό ήταν η κατάληξη της Έκθεσης Σπράου-νόμος Γιαννίτση- ο οποίος δεν κατατεθεί ποτέ στη Βουλή και αντί αυτού ψηφίστηκε μετέπειτα η μεταρρύθμιση Ρέππα ν.3029/2002 που είχε διαφορετικά χαρακτηριστικά.

### **2.3.Συμπεράσματα**

Η Ελλάδα με την υπογραφή της Κοινής Έκθεσης του ECOFIN (Επιτροπή Κοινωνικής Προστασίας και της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής, ECOFIN 334/23-11-2001) δεσμεύτηκε ότι θα φροντίσει να «...θέσει τα συνταξιοδοτικά συστήματα σε γερές οικονομικές βάσεις συμπεριλαμβάνοντας έναν κατάλληλο συνδυασμό πολιτικών με στόχο να επιτύχει υψηλό επίπεδο απασχόλησης ..... να εξασφαλίσει ότι παράλληλα με τις πολιτικές της αγοράς και με τις οικονομικές πολιτικές, όλοι οι σχετικοί κλάδοι



της κοινωνικής προστασίας, ιδίως τα συνταξιοδοτικά συστήματα προσφέρουν αποτελεσματικά κίνητρα για τη συμμετοχή των εργαζομένων μεγαλύτερης ηλικίας, ότι οι εργαζόμενοι δεν ενθαρρύνονται να αποχωρήσουν με πρόωρη συνταξιοδότηση .....να μεταρρυθμίσει το συνταξιοδοτικό της σύστημα με κατάλληλο τρόπο, συνυπολογίζοντας το συνολικό στόχο της διατήρησης της βιωσιμότητας των δημόσιων οικονομικών. Ταυτόχρονα η βιωσιμότητα των συνταξιοδοτικών συστημάτων πρέπει να συνοδεύεται από ορθές φορολογικές πολιτικές, συμπεριλαμβανομένης, εάν χρειαστεί της μείωσης του χρέους. **Οι στρατηγικές που εγκρίνονται για την επίτευξη αυτού του στόχου μπορούν επίσης να περιλαμβάνουν την ίδρυση ειδικών αποθεματικών για τις συντάξεις. ....** να εξασφαλίσουν ότι οι διατάξεις σχετικά με τις συντάξεις και οι μεταρρυθμίσεις διατηρούν την ισορροπία μεταξύ των επαγγελματικά ενεργών ατόμων και των συνταξιούχων χωρίς να επιβαρύνονται υπερβολικά οι πρώτοι και με τη διατήρηση επαρκών συντάξεων για τους δεύτερους..... Να εξασφαλίσει μέσω των κατάλληλων κανονιστικών πλαισίων και της χρηστής διαχείρισης ότι τα συνταξιοδοτικά συστήματα που χρηματοδοτούνται από τον ιδιωτικό και το δημόσιο τομέα, μπορούν να παρέχουν συντάξεις με την απαιτούμενη αποδοτικότητα, προσβασιμότητα, δυνατότητα μεταφοράς και ασφάλειας». Η Ελλάδα παρά τις δεσμεύσεις της ως κράτος μέλος της ΕΕ από το 2000 για την οριστική αντιμετώπιση των προβλημάτων του ασφαλιστικού της συστήματος και την εξασφάλιση της οικονομικής του βιωσιμότητας προχώρησε σε αλλαγές που μόνο πρόσκαιρα αντιμετώπισαν την παθογένεια του συστήματος, όπως είδαμε στην προηγούμενη ενότητα, ούτε διαρθρωτικές αλλαγές έγιναν και τα αποθεματικά των ταμείων παραμένουν ανεκμετάλλευτα μέχρι σήμερα

Συνοπτικά τα αποτελέσματα που συνάδουν από την παραπάνω ανάλυση των αποθεματικών των ελληνικών ταμείων είναι τα εξής:

1. Τα αποθεματικά στην διάρκεια των ετών 1950-1970 αρχικά χρησιμοποιήθηκαν για τη οικονομική ανάπτυξη της χώρας μέσω της ΤτΕ. Τις επόμενες δεκαετίες όταν οι πληθωριστικές πιέσεις έγιναν έντονες (δεκαετίες '70 και '80) αυτά παρέμειναν ανενεργά και ουσιαστικά οι πρώτες ενέργειες για τον εκσυγχρονισμό του νομοθετικού πλαισίου επένδυσης των αποθεματικών των ΦΚΑ ξεκίνησαν το 1990 και με ελάχιστες διαφοροποιήσεις.

2. Παρ' όλες τις αλλαγές του νομοθετικού πλαισίου το μεγαλύτερο μέρος ( περίπου 70%) τις κινητής περιουσίας παραμένει υπό δημόσιο έλεγχο (το μεγαλύτερο μέρος της αξίας των αποθεματικών βρίσκεται στην ΤτΕ ή , επενδυμένο σε τίτλους του Δημοσίου ή ΟΕΔ με απόδοση πολύ μικρότερη από την αύξηση των δαπανών.)
3. Το μεγαλύτερο μέρος της ακίνητης περιουσίας δεν είναι αξιοποιήσιμο, είναι πλήρως ανομοιόμορφη σε σημείο που να είναι αδύνατον να αποτιμηθεί(διαμερίσματα, οικόπεδα, αγροτεμάχια) .
4. Τα αποθεματικά του συστήματος είναι διεσπαρμένα σε πλήθος ανεξάρτητων Ταμείων, κάθε ένα από τα οποία διαχειρίζεται τα αποθεματικά του με το δικό του τρόπο (δεν υπάρχει ενιαία στρατηγική πολιτική επένδυση των αποθεματικών)
5. Η περιουσία των ασφαλιστικών ταμείων είναι άνισα κατανομημένη στα Ταμεία σε σχέση με τα έξοδά τους και την κατανομή των συνταξιούχων
6. Οι ολοένα αυξανόμενες δαπάνες της κοινωνικής ασφάλισης καλύπτονται από την αύξηση των εισφορών και την αύξηση της κρατικής επιχορήγησης.
7. Η λαθεμένη κοινωνική αντίληψη περί αποθεματικών των Ταμείων βγάζει από το πεδίο συζήτησης του ασφαλιστικού προβλήματος το θέμα «αξιοποίηση των αποθεματικών» .

Αντιθέτως τα υπόλοιπα ευρωπαϊκά κράτη-μέλη ήδη από τις αρχές της δεκαετίας του 1990 έλαβαν δραστικά μέτρα για την αντιμετώπιση των τωρινών αλλά και των μελλοντικών προβλημάτων όπως:

- της δημογραφικής γήρανσης
- της αυξήσεως των δαπανών της κοινωνικής ασφάλισης και την επιβάρυνση των κρατικών προϋπολογισμών
- τον ερχομό μιας νέας οικονομικής ύφεσης και τις επιπτώσεις που μπορεί να έχει στην βιωσιμότητα του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης

#### **2.4. οι Αλλαγές των ευρωπαϊκών ασφαλιστικών συστημάτων και ο αντίκτυπος της κρίσης**

Τα ελλείμματα των αναδιανεμητικών συστημάτων (PAYG) και ο επερχόμενος κίνδυνος της δημογραφικής γήρανσης παγκοσμίως έδειξε τα κράτη μέλη την αναγκαιότητα αλλαγής των ασφαλιστικών τους συστημάτων.

Μια από τις βασικότερες ενέργειες προστασίας των ασφαλιστικών συστημάτων ήταν η υιοθέτηση της **προχρηματοδότησης(pre-funding) μερικώς (μερικώς χρηματοδοτούμενα ) ή πλήρως(πλήρως χρηματοδοτούμενα) των μελλοντικών συνταξιοδοτικών τους υποχρεώσεων** με την συγκέντρωση αποθεματικών και την σωστή διαχείρισή τους. Τα κρατικά και δημόσια ταμεία σύνταξης (Sovereign and public pension reserve funds (SPFs)) είναι ταμεία που έχουν δημιουργήσει κυβερνήσεις ή φορείς κοινωνικής ασφάλισης που εξυπηρετούν τον παραπάνω σκοπό.

Επίσης στην κατηγορία αυτή ανήκουν τα ταμεία κοινωνικής ασφάλισης της Δανίας (Social Security Fund). Πιο πρόσφατα, ένας αυξανόμενος αριθμός χωρών έχει δημιουργήσει ταμεία με κεφάλαια απευθείας από τον κρατικό. Παραδείγματα τέτοιων ταμείων αποτελούν και το Γαλλικό Fond de Reserve des Retraites, το Ιρλανδικό National Pensions Reserve Fund, το New Zealand Superannuation Fund, το Νορβηγικό Government Pension Fund και το Αυστραλιανό Future Fund.

Παρόμοιο σύστημα προστασίας των DB συνταξιοδοτικών πλάνων έχει ορίσει και η Μεγάλη Βρετανία όπου το 2005 ιδρύθηκε το Pension Protection Fund, το οποίο παρέχει οικονομική κάλυψη σε ελλειμματικά συνταξιοδοτικά πλάνα -(The Social Protection Committee, 2008) Στην Ελλάδα το Ασφαλιστικό Κεφάλαιο Αλληλεγγύης Γενεών (ΑΚΑΓΕ) που προβλέπει ο νόμος 3655 του 2008, ανήκει σε αυτή την κατηγορία ταμείων και που επανασυστάθηκε σαν Εισφορά Αλληλεγγύης Συνταξιούχων με τον ν.3863/2010.

Η περιουσία των κρατικών και δημόσιων ταμείων ανέρχεται σε €4,1 τρισεκατομμύρια ή 28,9% του παγκόσμιου ΑΕΠ-(Νικολάου Τεσσαρομάτη, 2010)

Στον παρακάτω πίνακα εμφανίζονται τα κυριότερα Ιδρύματα διαχείρισης αποθεματικών και η περιουσία τους σε ποσοστό του ΑΕΠ.

Χώρα	Όνομα Ταμείου ή Οργανισμού	Ίδρυση	Περιουσία	
			\$ δις	% του ΑΕΠ
<b>Ταμεία Αποθεματικών Κοινωνικής Ασφάλισης (social security reserve funds)</b>				
Ελλάδα	Φ.Κ.Α. (ΓΓΚΑ)	--	38,4	12,9
Καναδάς	Canadian Pension Plan	1997	102,0	6,8
Ιαπωνία	Government Pension Investment Fund	2006	1.159,6	23,6
Κορέα	National Pension Fund	1988	216,0	23,2
Μεξικό	IMSS Reserve	1943	10,1	0,9
Ισπανία	Fondo de Reserva de la Seguridad Social	1997	83,7	5,2
ΗΠΑ	Social Security Trust Fund	1940	2.418,7	17,0
<b>Ταμεία Αποθεματικών Εθνικής Σύνταξης (sovereign pension reserve funds)</b>				
Αυστραλία	Future Fund	2006	49,8	4,8
Γαλλία	Fond de Reserve des Retraites	1999	40,4	1,4
Ιρλανδία	National Pensions Reserve Fund	2000	23,6	8,7
Νέα Ζηλανδία	New Zealand Superannuation Fund	2001	8,5	6,6
Νορβηγία	Government Pension Fund - Norway	2006	15,9	3,5
Πολωνία	Demographic Reserve Fund	2002	1,8	0,3
Πορτογαλία	Social Security Financial Stabilisation Fund	1989	12,2	5,0
Σουηδία	National Pension Funds (AP1-AP4 and AP6)	2000	112,4	23,5
<b>Σύνολο χωρών του ΟΟΣΑ</b>			<b>4.293</b>	

Πέραν της ενίσχυσης των βασικών διανεμητικών πυλώνων τα κράτη μέλη **ενίσχυσαν την δεκαετία του 90 την προώθηση των ιδιωτικά ή δημόσια συμπληρωματικών συντάξεων , με την εισαγωγή 2ου πυλώνα επαγγελματικής ασφάλισης (η οποία είναι προαιρετική ή υποχρεωτική) και λειτουργεί με βάση κυρίως το κεφαλαιοποιητικό οικονομικό σύστημα**

Για παράδειγμα η Δημοκρατία της Τσεχίας και η Σλοβενία εισήγαγαν πρόσφατα υποχρεωτικούς κεφαλαιοποιητικούς πυλώνες).

Μετά και τις τελευταίες αλλαγές στα συνταξιοδοτικά τους συστήματα παγκοσμίως παρατηρείται σημαντική ανάπτυξη επαγγελματικών ταμείων και της περιουσίας που διαχειρίζονται.

Στον πίνακα 4 φαίνονται τα κύρια επαγγελματικά συνταξιοδοτικά πλάνα που λειτουργούν σε χώρες της ΕΕ.

Πίνακας 4

Υποχρεωτικό για τον εργοδότη(κλαδικός ή υπερκλαδικός τομέας)ή προέρχεται από την υπογραφή της συλλογικής σύμβασης εργασίας (στην οποία η συμμετοχή θεωρείται υποχρεωτική)	BE, DK, CY, PT, NL, SE, DE	DK (αγορά εργασιακών πλάνων), PT ,NL (τα επαγγελματικά πλάνα μπορεί να είναι υποχρεωτικά σε ορισμένες περιπτώσεις, σε ορισμένους κλάδους) SE. DE γενικότερα υπάρχουν δεσμευτικές συμφωνίες για παράδειγμα στον κατασκευαστικό τομέα
Είναι αποτέλεσμα της συλλογικής σύμβασης εργασίας(η συμμετοχή δεν είναι υποχρεωτική)	BE, BG, CY, DE, ES,FR, IT	BE,DE,ES,IT,CY (επαγγελματικά πλάνα), FR (Plan d'Epargne Retraite Collectif,Βοηθάει τις εταιρίες να προσφέρουν συμπληρωματική σύνταξη στους εργαζομένους τους,pension fund)
Βάσει συμβολαίου ή μονομερής από τον εργοδότη(περιλαμβάνει αποθεματικά ή ομαδικά συμβόλαια)	AT, DE, EL, FR, IE, CY, FI, UK	AT (BBG), DE (deferred compensation), EL (occupational pension funds), IE (voluntaryoccupational plans), CY (provident funds), FI (occupational schemes), UK (occupational schemes).
Δυνατότητα δικαιώματος σε συνταξιοδοτικό πλάνο μέσω ενός εργοδότη	IE , UK.	IE (RACs and PRSAs), UK(Stakeholder and occupational pensions). (k) CZ (Supplementary Pension Insurance), ES (Personal Plans), SK (Supplementary voluntaryplans), UK (Stakeholder and Personal pensions).

Πηγή: (The Social ProtectionCommittee, 2008)

Επίσης προχώρησαν **αναδιάρθρωση των διανεμητικών συστημάτων σε συστήματα θεωρητικού καθορισμένης παροχής(NDC)** τα οποία περικλείουν κεφαλαιοποιητικού χαρακτήρα χρηματοδότηση .

Χαρακτηριστικά η **Σουηδία** το 1994 μεταρρύθμισε το σύστημά της που ήταν διανεμητικό καθορισμένων παροχών. Με το νέο σύστημα οι ασφαλισμένοι καταβάλλουν 18.5% των εισοδημάτων τους για εισφορές. Το 2,5% του ποσού αυτού μπορούν να το τοποθετούν σε ατομικό επενδυτικό λογαριασμό. Το υπόλοιπο 16% χρηματοδοτεί το διανεμητικό σύστημα των καθορισμένων εισφορών. Η πρωτοτυπία του συστήματος είναι ότι λειτουργεί με θεωρητικούς ατομικούς λογαριασμούς που κάθε χρόνο επαυξάνονται κατά το κατά κεφαλήν ποσοστό αύξησης των μισθών. Η σύνταξη υπολογίζεται με βάση τον λογαριασμό αυτό, το προσδόκιμο επιβίωσης και την ηλικία συνταξιοδότησεως που ίνα ευέλικτη, δηλαδή επιτρέπεται η συνταξιοδότηση από το 61ο έτος αλλά χορηγούνται υψηλά κίνητρα παραμονής στη συνταξιοδότηση μέχρι και το 70 έτος(Παπαρηγοπούλου-Πεχλιβανίδη, 2010)

Το 1999 συστήθηκε δημόσιο συνταξιοδοτικό ασφαλιστικό σύστημα αποτελούμενο από 3 μέρη:

- μηνιαία σύνταξη από μικτού (μικτού notionall) καθορισμένης παροχής τύπο χρηματοδοτικό σύστημα (NDC);
- συμπληρωματική σύνταξη πλήρως κεφαλαιοποιητική , υποχρεωτική και premium
- εγγυημένη ελάχιστη σύνταξη καλυπτόμενη από την γενική φορολόγηση

Η σύνταξη που συγκεντρώνεται και από τα δύο πλάνα NDC & DC μπορούν να φτάσουν μέχρι ένα συγκεκριμένο ποσό. Το ποσοστό της εισφοράς είναι 18,5 % του ακαθάριστου μισθού με ανώτατο όριο. Το 16% χρηματοδοτεί τις συντάξεις όπως το διανεμητικό σύστημα μέσω του μηχανισμού των υποθετικών ατομικών λογαριασμών και το υπόλοιπο 2,5% επενδύεται σε ένα ή περισσότερα επενδυτικά προϊόντα τα οποία επιλέγονται από τον ασφαλισμένο.

Η χρηματοπιστωτική σταθερότητα του NDC πλάνου , βάση νόμου , εξετάζεται κάθε χρόνο. Εάν το σύστημα παράγει ελλείμματα τότε οι αυτομάτως οι εισφορές και οι παροχές αναπροσαρμόζονται ετησίως έτσι ώστε να αποκατασταθεί η ισορροπία-(EUROPEAN COMMISSION , 2010)

Χαρακτηριστικό επίσης είναι το παράδειγμα της **Ιταλίας** όπου οι αλλαγές άρχισαν το 1990 με την ενοποίηση των κανόνων συνταξιοδότησης του βασικού πυλώνα. Το 1995 και με τον νόμο 335/1995 (μεταρρύθμιση Dini) συστήθηκε ένα συνταξιοδοτικό σύστημα που από την σύνταξη υπολογισμένη από τον μέσο μισθό και τα χρόνια συνεισφοράς καθιέρωνε ένα σύστημα θεωρητικών καθορισμένων εισφορών ( notional defined contribution), σαν το

Σουηδικό στο οποίο οι παροχές της συνταξιοδότησης υπολογίζονται με βάσει το σύνολο των εισφορών , σε συνδυασμό με το ΑΕΠ και υπολογίζοντας την ράντα με βάσει το ποσοστό επιβίωσης κατά το έτος συνταξιοδότησης .

Επίσης με το Νόμο 296/2006 ενίσχυσε τον 2ο πυλώνα με την ίδρυση του TFR (Trattamento di Fine Rapporto) στο οποίο οι εργοδότες θα κατέβαλαν μέρος της πληρωμής των εργαζομένων τους έτσι ώστε να δικαιούνται εφάπαξ ποσό κατά την συνταξιοδότησή τους .

Για την αποδέσμευση του κράτους από τα ελλείμματα του ασφαλιστικού συστήματος πολλά κράτη μέλη προχώρησαν στη **μετατροπή των συστημάτων καθορισμένων παροχών σε σύστημα καθορισμένων εισφορών** (Σουηδία, Πολωνία, Σλοβακία, Ουγγαρία) ή ακόμη και την εισαγωγή συνταξιοδοτικού πλάνου **βασικού πυλώνα με κεφαλαιοποιητικό χαρακτήρα**.

Στις παραπάνω περιπτώσεις τα ασφαλιστικά συστήματα του 1ου βασικού πυλώνα διαιρέθηκαν στον κλασικό (διανεμητικού χαρακτήρα ή με συγκεντρωμένα αποθεματικά) και σε έναν 2ο πυλώνα πλήρως κεφαλαιοποιητικό , στο οποίο τα κεφάλαια που συγκεντρώνονταν τα διαχειρίζονταν Ιδιωτικού Δικαίου Νομικά Πρόσωπα-Οργανισμοί. Το Κράτος συμμετέχει στον σχεδιασμό των πλάνων καθώς και στην είσπραξη των εισφορών ,όμως το ασφαλιστήριο συμβόλαιο συνάπτεται μεταξύ του ασφαλισμένου και του Οργανισμού και η διαχείριση-επένδυση γίνεται από τους ιδιωτικούς φορείς.

Στην **Πορτογαλία** εισήχθη το 2008 δημόσιο κεφαλαιοποιητικό σύστημα βασισμένο σε ατομικούς λογαριασμούς με τους ασφαλισμένους να συνεισφέρουν εθελοντικά από 2% μέχρι 6%. Η Portuguese Reserve fund διαχειρίζεται και επενδύει τα κεφάλαια , κάθε χρόνο ο ασφαλισμένος μπορεί να αλλάξει το ποσό της συνεισφοράς του και κατά την ηλικία συνταξιοδότησης μπορεί είτε να πάρει μία μηνιαία ράντα ζωής είτε εφάπαξ ποσό- (EUROPEAN COMMISSION , 2010)

## Πίνακας 1

Ευρωπαϊκές Χώρες με κεφαλαιοποιητικά συστήματα σε συνταξιοδοτικά πλάνα βασικού Πυλώνα και έτος σύστασης	Βουλγαρία	2002
	Εσθονία	2002
	Ουγγαρία	1998
	Λεττονία	2001
	Λιθουανία	2004
	Πολωνία	1999
	Ρουμανία	2004
	Σλοβακία	2005
	Σουηδία	1999
	Ηνωμένο Βασίλειο	2012

Πηγή: (Social Protection Committee (SPC), May 19th 2006)

Επίσης **ενθάρρυναν την εθελοντική ατομική (3<sup>ου</sup> πυλώνα ) ασφάλιση** μέσω των φοροαπαλλαγών. Ενδεικτικά, αναφέρονται η Ουγγαρία, η Ρουμανία, Σλοβακία, Ηνωμένο Βασίλειο, κ.λπ.,

Για την εύρεση πόρων για την χρηματοδότηση κοινωνικής ασφάλισης τα κράτη μέλη προχώρησαν στην εισαγωγή ή την **αύξηση της κρατικής χρηματοδότησεως μέσω της γενικής φορολογίας**: Σε είκοσι κράτη-μέλη η κοινωνική ασφάλιση χρηματοδοτείται από τις εισφορές και οι προνοιακού τύπου παροχές από τη φορολογία. Ενδεικτικά:

Στο **Βέλγιο** οι άμεσοι και έμμεσοι φόροι όπως ο ΦΠΑ θεσπίζονται για τη χρηματοδότηση της κοινωνικής ασφάλισης.

Στη **Γαλλία** οι εισφορές το 1997 αντιστοιχούσαν περίπου στο 66,6% και αντίστοιχα αυξήθηκε η χρηματοδότηση από τη φορολογία. Επειδή μειώθηκαν περισσότερο οι



εργοδοτικές εισφορές, και αυξήθηκε η χρηματοδότηση από τους φόρους θεωρείται ότι ενισχύθηκε έτσι η ανταγωνιστικότητα των γαλλικών προϊόντων. Το 1991 η Γαλλία καθιέρωσε τη «Γενικευμένη Κοινωνική Εισφορά» Contribution Sociale Généralisée (CSG), δηλαδή άμεσο, αναλογικό φόρο στα εισοδήματα από μισθούς, εκμετάλλευση περιουσίας και συντάξεις, καθώς και στα κέρδη από τα τυχερά παιχνίδια. Το ποσοστό του φόρου διαφοροποιείται ανάλογα με το είδος του εισοδήματος. Ο φόρος αυτός αποτελεί απευθείας έσοδο των ασφαλιστικών οργανισμών.

Επίσης, η Γαλλία το 1996 καθιέρωσε τον φόρο για τη χρηματοδότηση του χρέους της κοινωνικής ασφάλισης «Contribution pour le remboursement de la dette sociale CRDS» ύψους 0,5% επί όλων των εισοδημάτων και χρηματοδοτεί τα ετήσια ελλείμματα. Μειώθηκαν οι εργοδοτικές εισφορές, προκειμένου να ενισχυθεί ο ανταγωνισμός.

Η **Γερμανία** χρηματοδοτεί το 20% των εσόδων για τον κίνδυνο γήρατος από τη φορολογία.

Το **Λουξεμβούργο** χρηματοδοτεί από τη φορολογία τις παροχές γήρατος και οικογένειας.

Πολλές ευρωπαϊκές χώρες έχουν καθιερώσει φόρους επί της καταναλώσεως, ιδίως του αλκοόλ, των καπνών, της ασφάλισης των αυτοκινήτων, κ.λπ.

Παράλληλα με τις αλλαγές στην διαρθρωτική δομή των ασφαλιστικών τους συστημάτων Ευρωπαϊκές χώρες έχουν εισάγει **μηχανισμούς αυτόματης αναπροσαρμογής των συνταξιοδοτικών συστημάτων** (πίνακας 5) με στόχο την διατήρηση της ισορροπίας μεταξύ των εσόδων (από την φορολογία) και των εξόδων (υποχρεώσεων) στο συνταξιοδοτικό σύστημα της συγκράτησης των δαπανών κοινωνικής ασφάλισης λόγω της γήρανσης του πληθυσμού.

Στο πλαίσιο αυτό τα ευρωπαϊκά κράτη τα ευρωπαϊκά κράτη προχώρησαν σε :

- Αύξηση των ορίων ηλικίας συνταξιοδότησεως (Αυστρία, Βέλγιο, Δανία, Ηνωμένο Βασίλειο, Ιταλία, Ουγγαρία, Πολωνία, Πορτογαλία, Σλοβακία, Τσεχία)
- Επέκταση της περιόδου συνεκτίμησης των εισοδημάτων που λαμβάνεται υπόψη για τον υπολογισμό των συντάξεων π.χ. στις μέσες αποδοχές του εργασιακού βίου (Αυστρία, Βέλγιο, Γαλλία, Ιταλία, Κάτω Χώρες, Ουγγαρία, Πολωνία, Πορτογαλία, Σλοβακία, Σουηδία)

- Στον τρόπο τιμαριθμοποίησης των εισοδημάτων που έχουν συνεκτιμηθεί για τον υπολογισμό των συντάξεων (προ-συνταξιοδοτική τιμαριθμοποίηση).
- Σύνδεση του ύψος των συντάξεων με το προσδόκιμο επιβιώσεως ανδρών και γυναικών (Αυστρία, Γαλλία, Γερμανία, Ιταλία, Ουγγαρία, Πολωνία, Πορτογαλία, Σουηδία, Φινλανδία).
- Στην μείωση του ποσοστού αναπλήρωσης στις βασικές παρεχόμενες από το κράτος συντάξεις του 1ου πυλώνα

#### Πίνακας 5

**Table 2 - Automatic adjustment mechanisms in income-related pension systems in Member States**

Variable	Dependent value	Member States
Life expectancy	Pension eligibility (pensionable age, required contribution period)	DK, FR, IT
	Replacement rate	Mandatory DC (BG, EE, LV, LT, HU, PL, RO, SE), NDC (IT, LV, PL, SE), DE, PT, FI
GDP growth	Indexation of benefits	HU, PT
GDP growth, labour market	Valorisation of entitlements	NDC (IT, LV, PL, SE)
Balance of the system (labour market, fund's balance)	Valorisation of entitlements	SE
	Indexation of benefits	DE, SE, NL funded DB
Contribution rate	Indexation of benefits	DE

Source: Commission services

Παράλληλα έχοντας σαν στόχο την αύξηση των εσόδων από την κοινωνική ασφάλιση και την εξασφάλιση της βιωσιμότητας του ασφαλιστικού συστήματος πολλά ευρωπαϊκά κράτη θέσπισαν αντίστοιχα μέτρα

- Καθιέρωσαν την καταβολή τμηματικών συντάξεων , οι οποίες είναι μέρος της σύνταξης που δικαιούνται και λαμβάνουν οι ασφαλισμένοι ενώ παράλληλα εργάζονται (Γερμανία, Γαλλία, Ιταλία, Κάτω Χώρες, Φινλανδία και Σουηδία, δεν πρόκειται για καταβολή πρόωρων συντάξεων(Social Protection Committee , April 2007.)

- Καθιέρωσαν την καταβολή ολόκληρης σύνταξης με προϋπόθεση την παραμονή στην εργασία (με μειωμένο ωράριο) με κίνητρο την εξασφάλιση μεγαλύτερης σύνταξης . Για παράδειγμα στην Σουηδία επιτρέπεται στους ασφαλισμένους να περικόψουν μέρος ή όλη την σύνταξή τους και να συνεχίσουν να εργάζονται σε οποιαδήποτε ηλικία χωρίς περιορισμό στο εισόδημά τους
- Ενίσχυσαν την είσοδο στην απασχόληση ομάδων του πληθυσμού που βρίσκονται εκτός παραγωγής ή υποαπασχολούνται, όπως οι άνεργοι, οι γυναίκες, τα ΑμεΑ οι οικονομικοί μετανάστες (Παπαρηγοπούλου-Πεχλιβανίδη, 2010). Στον παρακάτω πίνακα φαίνεται κάποιο από τα αποτελέσματα αυτών των αλλαγών

Πίνακας 2

**Table 3 - Developments in overall, female and older worker's employment rates EU-27 2000-2008**

	EU-27			EU-25			EU-15		
	2000	2008	Change	2000	2008	Change	2000	2008	Change
Overall ER (%)	62.1	65.9	3.8	62.2	66.3	4.1	63.2	67.3	4.1
Female ER (%)	53.6	59.1	5.5	53.5	59.4	5.9	53.9	60.4	6.5
Older worker's ER (%)	36.8	45.6	8.8	36.4	45.7	9.3	37.5	47.4	9.9

Source: Eurostat, LFS annual data

- Τον περιορισμό των δυνατοτήτων πρόωρης εξόδου από την αγορά εργασίας και κατάργηση των κινήτρων για πρόωρη συνταξιοδότηση<sup>7</sup> σε συνδυασμό με την αύξηση του ποσοστού απασχόλησης των μεγαλύτερης ηλικίας εργαζομένων
- ενίσχυση της επιχειρηματικότητας μέσω της μείωσης των εισφορών για ορισμένο χρονικό διάστημα, Τούτο εφαρμόζει η Νορβηγία καθορίζοντας το ύψος των ασφαλιστικών εισφορών, ανάλογα με την οικονομική ανάπτυξη των περιφερειών- Βλ. Missoc, Financing of Social Protection , ό.π., σ. 10.

Σε ότι αφορά τους κινδύνους πολλά κράτη μέλη προχώρησαν στην **χάραξη επενδυτικής πολιτικής με αντισταθμιστικά οφέλη.**

Αυτή η επενδυτική περιλαμβάνει:

- αποδοτική διαχείριση των αποθεματικών των ασφαλιστικών οργανισμών προκειμένου να αυξηθούν τα έσοδά τους με αποδοτικές και παράλληλα ασφαλείς επενδύσεις της περιουσίας τους( Η ΕΕ έχει εκπονήσει αξιόπιστο θεσμικό πλαίσιο για την επαγγελματική ασφάλιση. Στην Ελλάδα, η σχετική Οδηγία αφορά στα ταμεία επαγγελματικής ασφάλισης (ΤΕΑ) του Ν. 3029/02.

- τη δημιουργία σύγχρονων επαγγελματικών δομών διακυβέρνησης- ανεξαρτησία από το κράτος, επενδυτικές στρατηγικές που αντικατοπτρίζουν τις υποχρεώσεις των ταμείων και όχι την χρηματοδότηση των κρατικών ελλειμμάτων.
- τη διαχείριση της περιουσίας των δημοσίων ταμείων από επαγγελματίες διαχειριστές – για την επίτευξη υψηλότερων αποδόσεων με ελεγχόμενο επενδυτικό κίνδυνο- που επιλέγονται και αξιολογούνται μέσα από διαφανείς και αντικειμενικές διαδικασίες.
- τη μείωση του ποσοστού των κεφαλαίων που επενδύονται σε ομόλογα και αύξηση επενδύσεων στις διεθνείς κεφαλαιαγορές και στις εναλλακτικές μορφές επενδύσεων (διασπορά κινδύνου)(Νικολάου Τεσσαρομάτη, 2010)

Αποτέλεσμα αυτών των αλλαγών ήταν η σημαντική ανάπτυξη επαγγελματικών κεφαλαιοποιητικών ταμείων και της περιουσίας που διαχειρίζονται. Σήμερα, σύμφωνα με στοιχεία του ΟΟΣΑ, τα επαγγελματικά ταμεία έχουν περιουσία ύψους €16,8 τρισεκατομμυρίων ή 72,5% του παγκόσμιου ΑΕΠ(Νικολάου Τεσσαρομάτη, 2010).

Τα περισσότερα κράτη μέλη προχώρησαν στην αναδιάρθρωση των ασφαλιστικών τους συστημάτων προς τις κατευθύνσεις που αναλύσαμε προηγουμένως με βάση τις διαφορετικές πολιτικές και παραδόσεις της κάθε χώρας προκειμένου να εξασφαλίσουν μεγαλύτερη επάρκεια συντάξεων αλλά και την βιωσιμότητα των ασφαλιστικών τους συστημάτων.

Παρ' όλες τις παραπάνω αλλαγές ο αντίκτυπος της οικονομικής κρίσης του 2008 έχει αφήσει ανεξίτηλα τα σημάδια του στην παγκόσμια οικονομία και στένεψε ακόμη περισσότερο το ζωνάρι για τα συνταξιοδοτικά συστήματα (δημόσια και ιδιωτικά , διανεμητικά και κεφαλαιοποιητικά).. Η αύξηση της ανεργίας(Το ποσοστό της ανεργίας στην ΕΕ έχει αυξηθεί από 6,8% σε 7,6% τον Ιανουάριο του 2009) η μείωση της ανάπτυξης, η αύξηση των επιπέδων του δημόσιου χρέους και η αστάθεια των χρηματοπιστωτικών αγορών έκαναν δυσχερέστερη, για όλα τα συστήματα, την τήρηση των συνταξιοδοτικών υποσχέσεων στους ασφαλισμένους τους .

Μπορεί βέβαια οι ήδη συνταξιούχοι των δημοσίων διανεμητικών συστημάτων να μην επηρεάστηκαν άμεσα αλλά το κόστος της ανεργίας, της μαζικής πρόωρης συνταξιοδότησης, η μείωση των μισθών και η αναπροσαρμογή των ποσοστών αναπλήρωση που θα προκαλέσει θα έχει έμμεσο αντίκτυπο και στις συντάξεις τους μέσω

της αύξησης του δημοσίου χρέους και της πίεσης για αναπροσαρμογή. Συμπερασματικά ο αντίκτυπος μπορεί να μην είναι τόσο βίαιος αλλά και πάλι αυτό θα εξαρτηθεί από την δημοσιονομική κατάσταση του Κράτους έτσι ώστε να απορροφήσει τους κραδασμούς τις οικονομικής κρίσης και να διατηρήσει την βιωσιμότητα του συστήματος. Οι μελλοντικοί συνταξιούχοι θα επιβαρυνθούν το κόστος τις σιγουριάς που εξασφαλίζουν οι σημερινοί συνταξιούχοι είτε με την αναπροσαρμογή των εισφορών είτε με την μείωση του ποσοστού αναπλήρωσης, ανάλογα με την μορφή που θα δράσει ο αυτόματος μηχανισμός αναπροσαρμογής σε κάθε χώρα. Επίσης η κρίση επηρέασε τα δικαιώματα των νέων ασφαλισμένων καθώς η μείωση του εισοδήματός τους ή η μακρόχρονη ανεργία, λόγω κρίσης, θα επηρεάσει και την τελική σύνταξη που θα δικαιούνται από τα PAYGO συστήματα.

Τα επαγγελματικά κεφαλαιοποιητικά συστήματα καθορισμένης παροχής της ΕΕ επειδή λόγω της μορφής τους έχουν αναλάβει και επενδυτικό και το ρίσκο μακροβιότητας υπέστησαν μεγάλο πλήγμα στον προϋπολογισμό τους . Το μεγαλύτερο μέρος της κρίσης αναλογεί στον διαχειριστή του προγράμματος ο οποίος είδε την αξία των κεφαλαίων του προγράμματος να μειώνεται δραματικά και να θέτεται σε ότι αφορά την απόδοση εκτός στόχων. Επίσης θα προσπαθήσει να αναπληρώσει την ζημιά του για να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του. ρευστοποιώντας περιουσιακά στοιχεία μακροχρόνιας διάρκειας για να καλύψει το σημερινό κόστος με μειωμένη βέβαια αξία(ξεπούλημα). Επίσης θα αναλάβει αποδοτικότερες αλλά πιο επικίνδυνες επενδύσεις. Οι ελεγκτικές αρχές σε εθνικό επίπεδο επέτρεψαν στα επενδυτικά συνταξιοδοτικά ταμεία μεγαλύτερη ευελιξία κινήσεων στην χάραξη επενδυτικής πολιτικής θέτοντας όμως παράλληλα χρονοδιάγραμμα ανάκαμψης των τεχνικών αποθεμάτων

Σε βραχυπρόθεσμο επίπεδο, τα ποσοστά απόδοσης και η φερεγγυότητα των κεφαλαιοποιητικών συστημάτων επηρεάστηκαν από την πτώση των επιτοκίων και της αξίας των περιουσιακών τους στοιχείων: Συγκεκριμένα τα ιδιωτικά συνταξιοδοτικά ταμεία έχασαν πάνω από το 20% της αξίας τους το 2008(ΟΟΣΑ, Οκτώβριος 2009) ..

. Οι ζημιές βέβαια διαφέρουν ανάλογα με τις επενδυτικές πρακτικές, ενώ η ικανότητα απορρόφησης των κραδασμών εξαρτάται επίσης από το πόσο σωστά μοιράζονται τα βάρη μεταξύ των ασφαλιστικών φορέων, των ασφαλισμένων που καταβάλλουν εισφορές και των συνταξιούχων

Η κρίση, πρόσθεσε τις ακόλουθες διαστάσεις στο προϋφιστάμενο πρόγραμμα

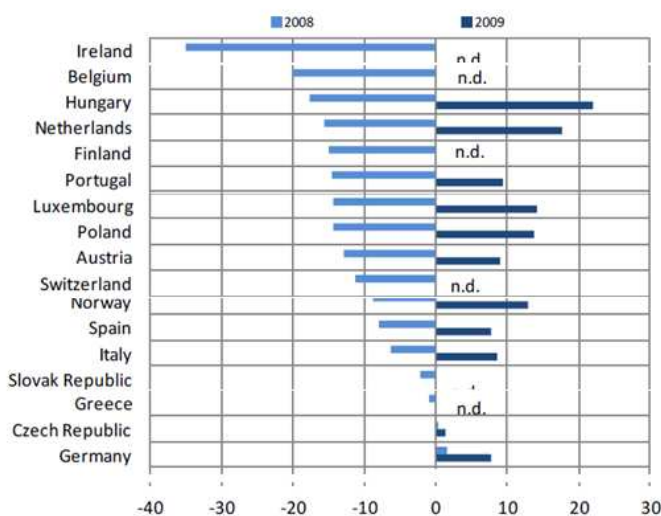
μεταρρυθμίσεων:

- πιο επείγουσα ανάγκη κάλυψης των κενών στον τομέα της επάρκειας·
- πιο επείγουσα ανάγκη υιοθέτησης μεταρρυθμίσεων που ενισχύουν τη βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών·
- ανάγκη να δοθεί μεγαλύτερη έμφαση στην αύξηση των πραγματικών ηλικιών συνταξιοδότησης·
- ανάγκη να επανεξεταστεί το κανονιστικό πλαίσιο των κεφαλαιοποιητικών συνταξιοδοτικών συστημάτων, για να εξασφαλιστεί ότι παραμένουν αποδοτικά και ασφαλή ακόμη και έπειτα από μεγάλες οικονομικές κρίσεις, εξασφαλίζοντας ταυτόχρονα ότι το εν λόγω κανονιστικό πλαίσιο δεν θα είναι δυσανάλογα αυστηρό και δεν θα οδηγήσει τους εργοδότες στην αφερεγγυότητα ή στην εγκατάλειψη συνταξιοδοτικών συστημάτων·
- ανάγκη να εξασφαλιστεί αποδοτικό και «έξυπνο» ρυθμιστικό πλαίσιο για τις χρηματοπιστωτικές αγορές, με δεδομένο τον αυξανόμενο ρόλο των συνταξιοδοτικών ταμείων.

.Τα συνταξιοδοτικά ταμεία κατόρθωσαν να καλύψουν μέρος των ζημιών τους το 2009. Συγκεκριμένα η ανάκαμψη των τιμών των μετοχών η οποία άρχισε του Μάρτιο του 2009 , είχε σαν αποτέλεσμα την μερική αναπλήρωση της απώλειας του 2008. Μερικές χώρες ωστόσο κατάφεραν να εξανεμίσουν τις ζημιές τους εντελώς όπως η Αυστρία, η Ουγγαρία, η Ισλανδία, η Νορβηγία και η Πολωνία (πίνακας 6). Τα κεφάλαια των χωρών που προστατεύτηκαν ιδιαίτερα από την κρίση ήταν αυτά που είχαν τοποθετηθεί σε συντηρητικές επενδύσεις και όχι απαραίτητα ομολογιακές εθνικών κρατών καθώς και τα κρατικά ομόλογα έχασαν κατά πολύ την αξία τους.

Πίνακας 6

Figure 1. Pension funds' nominal investment rate of return in selected OECD countries, 2008-2009



Source: OECD Global Pension Statistics and OECD estimates.



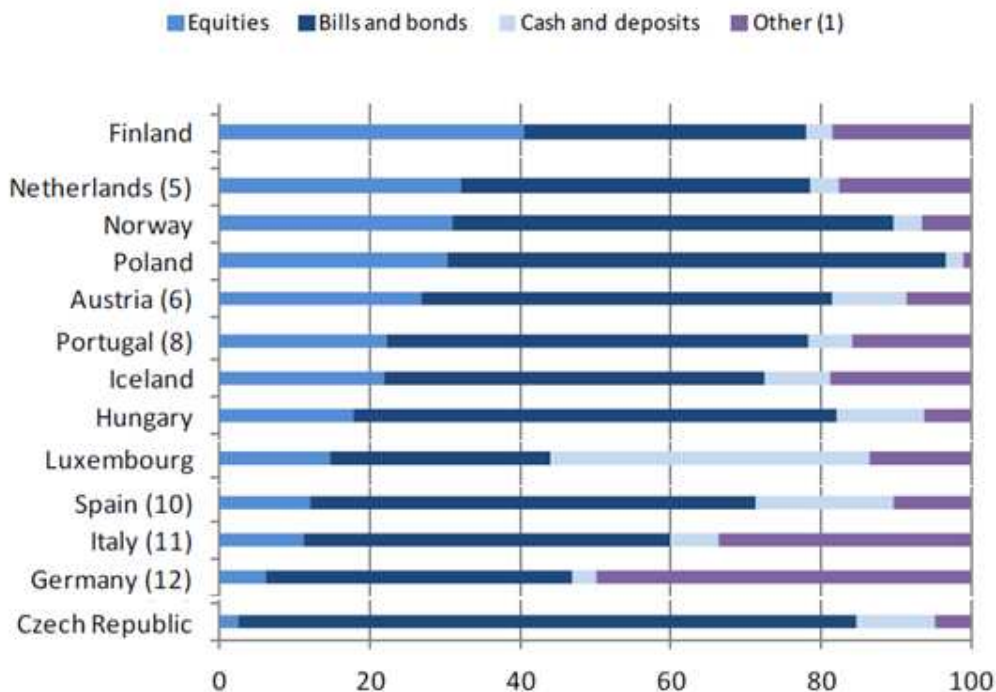
Austria	assets at the end of 2009 were 4.0% above the December 2007 level),
Hungary	(23.3%),
Iceland	(3.5%),
Norway	(9.2%),
Poland	(28.3%).

Στον παραπάνω πίνακα φαίνεται πως κάποιες χώρες όπως η Ουγγαρία η Νορβηγία , η Ολλανδία κατάφεραν να υπερκεράσουν τις απώλειες που είχαν από τον Δεκέμβριο του 2007.

Οι μεγάλες διαφοροποιήσεις οφείλονται και στην διαφορετική διάχυση του χαρτοφυλακίου . Στο παρακάτω πίνακα φαίνονται οι διαφοροποιήσεις των χαρτοφυλακίων ανά χώρα.

**Figure 3. Pension fund asset allocation for selected investment categories in selected OECD countries, 2009**

As a % of total investment



Source: OECD Global Pension Statistics.



Η διαφοροποίηση στα χαρτοφυλάκια φαίνεται και στις αποδόσεις τους. Έτσι υπήρξαν χαρτοφυλάκια με κέρδη το 2008 και το 2009, άλλα με μεγάλες απώλειες το 2008 τα οποία ανέκτησαν όμως το 2009 το χαμένο έδαφος.

Για παράδειγμα: Στον παρακάτω πίνακα εμφανίζονται οι ονομαστικές αποδόσεις 6 συνταξιοδοτικών ιδιωτικών επενδυτικών κεφαλαίων για τα έτη 2008 και 2009

**Table 1. Total assets 2009 and nominal investment return in 2008 and 2009**

Name of pension fund	Country	Assets under management 2009 (thousands USD)	Assets as a % of country total (1)	Investment return (%) 2008	Investment return (%) 2009
ABP	Netherlands	287 283 117	27.9	-20.2%	20.2%
PFZW	Netherlands	99 075 000	9.6	-20.5%	17.6%
PFA Pension	Denmark	37 802 954	12.3	2.5%	6.2%
Metaal/tech. Bedrijven Cometa	Netherlands	46 705 556	4.5	-20.7%	14.8%
Cometa	Italy	6 862 389	7.9	-2.5%	6.2%
Fonchim	Italy	3 588 417	4.1	-10.2%	10.9%

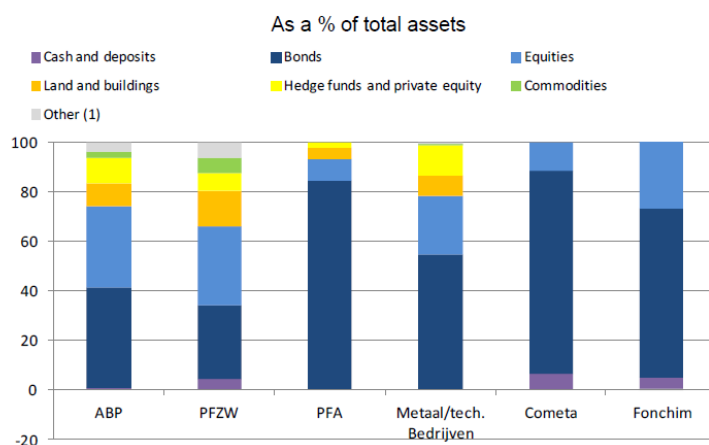
Source: Individual pension funds.

Όπως βλέπουμε η ABM εμφάνισε τις μεγαλύτερες απώλειες τις οποίες κατάφερε να επανακτήσει το 2009 ενώ η PFA Pension σημείωσε κέρδη και το 2008 και το 2009.

Μία ανάλυση των αντίστοιχων χαρτοφυλακίων (πίνακας 6) δείχνει ότι η μεγάλη διακύμανση της απόδοσης της ABP οφείλεται στην μεγαλύτερη έκθεση σε μετοχές ενώ αντίθετα η PFA που σημείωσε μικρό αλλά σταθερό κέρδος οφείλεται στην προτίμησή της στα ομόλογα.

Πίνακας 6

**Figure 8. Asset allocation among the six funds, December 2009**



Source: Individual pension funds.

Συμπέρασμα:

Κανένα σύστημα δεν είναι τέλει και το Ευρωπαϊκό νομοθετικό πλαίσιο των συντάξεων χρήζει μεγάλης βελτίωσης. Ωστόσο παρά την σφοδρότητα της οικονομικής κρίσης οι ευρωπαϊκές συντάξεις δεν έτυχαν τόσων μεγάλων προβλημάτων όπως σε άλλου τύπου χρηματοοικονομικά Ιδρύματα ή σε άλλες χώρες εκτός ΕΕ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΡΑΙΑ

### 3<sup>ον</sup> Σκέψεις -Συμπεράσματα

#### 3.1.Το πρόβλημα της δημογραφικής γήρανσης και ο κίνδυνος δημοσιονομικού εκτροχιασμού

Ένα από τα υπαρκτά προβλήματα που θα αντιμετωπίσει η παγκόσμια οικονομία στο άμεσο μέλλον είναι τα πρόβλημα της δημογραφικής γήρανσης. Φαινόμενο όχι ξένο στην ανθρωπότητα αλλά με μικρή συχνότητα , μεγάλη περίοδο και σφοδρές επιπτώσεις σε όλους τους τομείς της οικονομίας. Τα δεδομένα δείχνουν φθάνουμε στην κρίσιμη περίοδο, καθώς οι πρώτες ομάδες της γενιάς της μεταπολεμικής δημογραφικής έκρηξης (baby boomers) πλησιάζουν τώρα τη συνταξιοδότηση. Συγχρόνως, προβλέπεται ότι ο ενεργός πληθυσμός της Ευρώπης θα αρχίσει να συρρικνώνεται από το 2012 και μετά.

Οι ενδείξεις επιβεβαιώνουν το παραπάνω γεγονός(ΠΡΑΣΙΝΗ ΒΙΒΛΟΣ , SEC(2010)830)

- κατά τη διάρκεια των τελευταίων 50 ετών, το προσδόκιμο ζωής αυξήθηκε κατά περίπου πέντε έτη στην ΕΕ
- το 2060 θα μπορούσε να σημειωθεί περαιτέρω αύξηση κατά επτά περίπου έτη.
- ενώ σήμερα σε κάθε άτομο ηλικίας άνω των 65 ετών αντιστοιχούν τέσσερα ενεργά άτομα, μέχρι το 2060 θα υπάρχουν μόλις δύο ενεργά άτομα για κάθε άτομο άνω των 65

Το μέγεθος του προβλήματος φαίνεται χαρακτηριστικά των παρακάτω πίνακα :

Graph 1.2 – Population pyramids (in thousands), EU27/EA, in 2008 and 2060



Το σχήμα που αρχικώς είχε ήταν πυραμίδα εξελίσσεται σε μανιτάρι και θα καταλήξει δέντρο και μάλιστα με λεπτό κορμό. Δηλαδή εκεί που ο κύριος όγκος ήταν στις μικρές ηλικίες μέχρι 15 , με τον καιρό φτάνει την ηλικία των 40 και αργότερα θα καταλήξει να περάσει την συνταξιοδοτική ηλικία 65+ χωρίς βέβαια να υπάρχει ανάλογα μεγάλη ή και μεγαλύτερη επόμενη γενιά.

Ο αντίκτυπος αυτής της δημογραφικής εξέλιξης, ειδικά όταν η πολυπληθής γενιά ξεπεράσει τα 65+, θα έχει τεράστιες οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις.

- Το κόστος για την συνταξιοδότηση ειδικά στα δημόσια διανεμητικά συστήματα για την συνταξιοδότησή τους θα επιβαρύνει σημαντικά τον κρατικό προϋπολογισμό.
- συρρίκνωσης του εργατικού δυναμικού .
- συρρίκνωση της οικονομίας.
- Αύξηση της κατανάλωσης (περισσότεροι συνταξιούχοι σταθερού εισοδήματος) χωρίς αντίστοιχη αύξηση της παραγωγικότητας.

Σύμφωνα με τα παραπάνω δεδομένα και τις προδιαγραφόμενες δημογραφικές τάσεις η κατάσταση δεν είναι βιώσιμη. Μολονότι οι μεταρρυθμίσεις σε πολλές χώρες της Ευρώπης στα συνταξιοδοτικά συστήματα έχουν ήδη μειώσει σημαντικά τις επιπτώσεις της γήρανσης στις μελλοντικές τους συνταξιοδοτικές δαπάνες, οι δημόσιες δαπάνες που συνδέονται με την ηλικία αναμένεται ότι, παρά ταύτα, θα αυξηθούν συνολικά κατά σχεδόν 5 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕγχΠ έως το 2060(ΠΡΑΣΙΝΗ ΒΙΒΛΟΣ , SEC(2010)830).

Οι επιπτώσεις της δημογραφικής γήρανσης, παρότι μόνο θεωρητικά μπορούμε να τις προσεγγίσουμε, μπορούμε να καταλάβουμε ότι κανένας δεν θα μείνει ανεπηρέαστος. Στον παρακάτω πίνακα φαίνεται το συνολικό κόστος ως ποσοστό του ΑΕΠ που θα επιφέρει η δημογραφική γήρανση στα κράτη μέλη σε 5 τομείς (τις συντάξεις, την περίθαλψη, την εκπαίδευση , την ανεργία , και την μακροχρόνια περίθαλψη).

## Annex 15: The total cost of ageing in the Member States

Table 19 – Projected change in age-related expenditure, 2007-2060, p.p. of GDP

	Pensions			Health care			Long-term care			Unemployment benefits			Education			Total			
	Level	Change	Change	Level	Change	Change	Level	Change	Change	Level	Change	Change	Level	Change	Change	Level	Change	Change	
	2007	2007	2060	2007	2035	2060	2007	2035	2060	2007	2035	2060	2007	2035	2060	2007	2035	2060	
BE	10.0	4.4	4.8	7.6	1.0	1.2	1.5	0.7	1.4	1.9	-0.4	-0.4	5.5	-0.1	0.0	26.5	5.6	6.9	BE
BG	8.3	0.7	3.0	4.7	0.6	0.7	0.2	0.1	0.2	0.1	0.0	0.0	3.3	-0.5	-0.2	16.6	0.8	3.7	BG
CZ	7.8	-0.2	3.3	6.2	1.4	2.2	0.2	0.2	0.4	0.1	0.0	0.0	3.5	-0.5	-0.3	17.9	0.9	5.5	CZ
DK	9.1	1.4	0.1	5.9	0.8	1.0	1.7	1.1	1.5	1.0	-0.2	-0.2	7.1	0.4	0.2	24.8	3.6	2.6	DK
DE	10.4	1.4	2.3	7.4	1.4	1.8	0.9	0.7	1.4	0.9	-0.3	-0.3	3.9	-0.5	-0.4	23.6	2.6	4.8	DE
EE	5.6	-0.2	-0.7	4.9	0.7	1.2	0.1	0.0	0.1	0.1	0.0	0.0	3.7	-0.4	-0.2	14.3	0.1	0.4	EE
IE	5.2	2.8	6.1	5.8	0.9	1.8	0.8	0.4	1.3	0.8	0.1	0.1	4.5	-0.4	-0.3	17.2	3.7	8.9	IE
EL	11.7	7.7	12.4	5.0	0.9	1.4	1.4	0.8	2.2	0.3	-0.1	-0.1	3.7	-0.3	0.0	22.1	9.1	15.9	EL
ES	8.4	3.4	6.7	5.5	1.0	1.6	0.5	0.5	0.9	1.3	-0.4	-0.4	3.5	-0.3	0.1	19.3	4.3	9.0	ES
FR	13.0	1.4	1.0	8.1	1.0	1.2	1.4	0.5	0.8	1.2	-0.3	-0.3	4.7	0.0	0.0	28.4	2.7	2.7	FR
IT	14.0	1.2	-0.4	5.9	0.9	1.1	1.7	0.5	1.3	0.4	0.0	0.0	4.1	-0.6	-0.3	26.0	2.0	1.6	IT
CY	6.3	5.4	11.4	2.7	0.4	0.6	0.0	0.0	0.0	0.3	-0.1	-0.1	6.1	-1.2	-1.2	15.4	4.5	10.8	CY
LV	5.4	0.7	-0.4	3.5	0.4	0.6	0.4	0.2	0.5	0.2	0.0	0.0	3.7	-0.6	-0.3	13.2	0.6	0.4	LV
LT	6.8	1.9	4.6	4.5	0.7	1.1	0.5	0.2	0.6	0.1	0.0	0.0	4.0	-1.0	-0.9	15.8	1.8	5.4	LT
LU	8.7	8.0	15.2	5.8	0.9	1.2	1.4	0.7	2.0	0.4	0.0	0.0	3.8	-0.5	-0.5	20.0	9.1	18.0	LU
HU	10.9	-2.7	-0.4	5.8	0.7	1.3	0.3	0.1	0.4	0.3	-0.1	-0.1	4.4	-0.7	-0.4	21.6	-2.6	0.8	HU
MT	7.2	2.5	6.2	4.7	2.2	3.3	1.0	0.9	1.6	0.4	0.0	0.0	5.0	-1.2	-1.0	18.2	4.4	10.2	MT
NL	6.6	3.4	4.0	4.8	0.9	1.0	3.4	2.8	4.7	1.1	-0.1	-0.1	4.6	-0.2	-0.2	20.5	6.9	9.4	NL
AT	12.8	1.2	0.9	6.5	1.2	1.5	1.3	0.6	1.2	0.7	0.0	0.0	4.8	-0.6	-0.5	26.0	2.3	3.1	AT
PL	11.6	-2.3	-2.8	4.0	0.7	1.0	0.4	0.2	0.7	0.1	-0.1	-0.1	4.4	-1.3	-1.2	20.5	-2.7	-2.4	PL
PT	11.4	0.9	2.1	7.2	1.0	1.9	0.1	0.0	0.1	1.2	-0.4	-0.4	4.6	-0.6	-0.3	24.5	1.1	3.4	PT
RO	6.6	5.0	9.2	3.5	0.7	1.4	0.0	0.0	0.0	0.2	0.0	0.0	2.8	-0.6	-0.5	13.1	5.0	10.1	RO
SI	9.9	4.9	8.8	6.6	1.4	1.9	1.1	0.9	1.8	0.2	0.0	0.0	5.1	-0.2	0.4	22.9	6.9	12.8	SI
SK	6.8	1.0	3.4	5.0	1.5	2.3	0.2	0.1	0.4	0.1	-0.1	-0.1	3.1	-1.0	-0.8	15.2	1.6	5.2	SK
FI	10.0	3.9	3.3	5.5	0.9	1.0	1.8	1.7	2.6	1.2	-0.2	-0.2	5.7	-0.2	-0.3	24.2	6.1	6.3	FI
SE	9.5	-0.1	-0.1	7.2	0.6	0.8	3.5	1.3	2.3	0.9	-0.1	-0.1	6.0	-0.3	-0.3	27.2	1.5	2.6	SE
UK	6.6	1.3	2.7	7.5	1.2	1.9	0.8	0.3	0.5	0.2	0.0	0.0	3.8	0.0	-0.1	18.9	2.7	5.1	UK
NO	8.9	4.3	4.7	5.6	1.0	1.3	2.2	1.2	2.7	0.2	0.2	0.2	7.9	0.1	0.1	24.9	6.8	9.0	NO
EU27	10.2	1.7	2.4	6.7	1.0	1.5	1.2	0.6	1.1	0.8	-0.2	-0.2	4.3	-0.3	-0.2	23.1	2.7	4.7	EU27
EA	11.1	2.1	2.8	6.7	1.0	1.4	1.3	0.7	1.4	1.0	-0.2	-0.2	4.2	-0.3	-0.2	24.3	3.2	5.2	EA
EU15	10.2	1.8	2.4	6.9	1.0	1.5	1.3	0.6	1.2	0.8	-0.2	-0.2	4.3	-0.3	-0.1	23.5	3.0	4.8	EU15
EU12	9.2	0.4	2.3	4.7	0.8	1.3	0.3	0.2	0.5	0.2	0.0	0.0	3.9	-0.9	-0.7	18.3	0.4	3.4	EU12
EU25	10.2	1.6	2.3	6.8	1.0	1.5	1.2	0.6	1.2	0.8	-0.2	-0.2	4.3	-0.3	-0.2	23.3	2.7	4.7	EU25
EA12	11.1	2.1	2.8	6.7	1.0	1.4	1.3	0.7	1.4	1.0	-0.2	-0.2	4.2	-0.3	-0.2	24.4	3.3	5.2	EA12
EU16	9.7	-0.5	1.0	4.9	0.9	1.4	0.4	0.2	0.6	0.2	0.0	0.0	4.2	-1.0	-0.8	19.2	-0.4	2.1	EU16

Source: 2009 Ageing Report.

Note: Hungary reformed its pension system in 2009. Following the reform, its impact was assessed through a peer review by the AWG, and endorsed by the EPC at their 22 February 2010 meeting. According to the revised pension projections, public pension expenditure is projected to decrease from 10.9% of GDP in 2007 to 10.5% of GDP in 2060, i.e. by 0.4 p.p. of GDP, compared with the projection in the 2009 Ageing Report, where an increase of 3 p.p. of GDP between 2007 and 2060 was projected.

Κυρίως όμως θα επηρεάσει τις χώρες με μεγάλο και αυξανόμενο δημόσιο χρέος καθώς δεν θα μπορέσουν να απορροφήσουν την απότομη αύξηση των δαπανών. Ο παρακάτω πίνακας κατηγοριοποιεί τις ευρωπαϊκές χώρες ανάλογα με την αναγκαιότητα της λήψης απαραίτητων διαρθρωτικών μέτρων για την αντιμετώπιση του κόστους λόγω της δημογραφικής γήρανσης

	S2 indicator	Level of debt
	Baseline	2009
BE	medium	very high
BG	low	very low
CZ	high	low
DK	low	low
DE	medium	high
EE	low	very low
IE	high	high
EL	high	very high
ES	high	medium
FR	medium	high
IT	low	very high
CY	high	medium
LV	high	low
LT	high	low
LU	high	very low
HU	low	very high
MT	high	high
NL	high	medium
AT	medium	high
PL	medium	medium
PT	medium	high
RO	high	very low
SI	high	low
SK	high	low
FI	medium	low
SE	low	medium
UK	high	high

Source: Commission services.

Η Ελλάδα συγκαταλέγεται στις χώρες στις οποίες υπάρχει μεγάλη (high) αναγκαιότητα διαρθρωτικών αλλαγών.

Παρατήρηση:

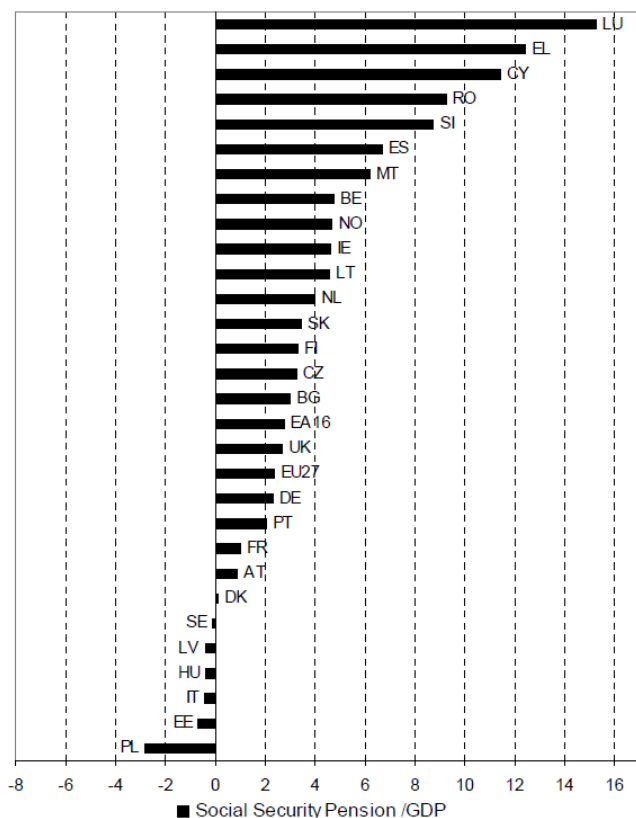
Ο δείκτης με τον οποίο έγινε η παραπάνω κατηγοριοποίηση (low, medium, high) είναι ο δείκτης S2 (δείκτης διαχρονικού περιορισμού του προϋπολογισμού (inter-temporal budget constraint)) ο οποίος υπολογίζεται ως εξής;

$$S_2 = \underbrace{rD_{t_0} - PB_{t_0}}_D - \underbrace{r \sum_{t=t_0+1}^{\infty} \frac{\Delta PB_t}{(1+r)^{t-t_0}}}_E \quad (2)$$

Το μέρος D υπολογίζει το ισοζύγιο του προϋπολογισμού κατά το έτος εξέτασης ενώ το μέρος E υπολογίζει την μελλοντική ανάπτυξη του διαρθρωτικού πρωτογενούς ισοζυγίου, όλα ως ποσοστό του ΑΕΠ.

Στο παρακάτω πίνακα φαίνεται ότι η ποσοστιαία αύξηση (σε σχέση με το ΑΕΠ) των δαπανών για συντάξεις.

Figure 10 - Change in the Public Pension/GDP over 2007-60 (in percentage points)



Source: Commission services, EPC. Hungary reformed its pension system in 2009. Following the reform, its impact was assessed through a peer review by the AWG, and endorsed by the EPC at their 22 February 2010 meeting. According to the revised pension projections, public pension expenditure is projected to decrease from 10.9% of GDP in 2007 to 10.5% of GDP in 2060, i.e. by 0.4 p.p. of GDP, compared with the projection in the 2009 Ageing Report, where an increase of 3 p.p. of GDP between 2007 and 2060 was projected. Greece: see note to Figure 8.

Ο αντίκτυπος της δημογραφικής γήρανσης θα κτυπήσει τα ασφαλιστικά συστήματα που βασίζονται στο διανεμητικό σύστημα χρηματοδότησης καθώς το κύριο ρίσκο που αντιμετωπίζει ένα συνολικό διανεμητικό σύστημα είναι το κοινωνικό ρίσκο της γήρανσης και της μείωσης του εργατικού δυναμικού (Σπράου, 2007). Να τονίσουμε βεβαία ότι όπως αναφέραμε και στην παράγραφο «Διάρθρωση Ασφαλιστικού συστήματος στην Ελλάδα» το χρηματοδοτικό σύστημα που χρησιμοποιούν οι περισσότεροι ελληνικοί συνταξιοδοτικοί ασφαλιστικοί Οργανισμοί (κύριας σύνταξης, επικουρικής και πρόνοιας) είναι το διανεμητικό. Σύμφωνα και με τα παραπάνω κρίνεται επιβεβλημένη, ως φρονίμων τέκνα, να μαγειρέψουμε πριν πεινάσουμε. Τουτέστιν να αναδιαμορφώσουμε κατάλληλα το ασφαλιστικό μας σύστημα έτσι ώστε να εξασφαλιστεί η βιωσιμότητά του κατά την διάρκεια της έξαρσης της γήρανσης του πληθυσμού.

### 3.2. Δράσεις των ευρωπαϊκών Κρατών για την επίλυση του προβλήματος των ελλειμμάτων και της δημογραφικής γήρανσης



Όπως προαναφέραμε ήδη από την δεκαετία του '90 τα ευρωπαϊκά κράτη έκαναν ριζικές αλλαγές στα ασφαλιστικά τους συστήματα . Οι κύριες δράσεις τους ήταν οι εξής:

1. παραμετρική αναμόρφωση των ήδη διανεμητικών συστημάτων (αύξηση ηλικίας συνταξιοδότησης, μείωση ποσοστού αναπλήρωσης, τιμαριθμοποίηση συντάξεων , αύξηση εισφορών κ.α)
2. ίδρυση είτε βασικού είτε επαγγελματικού πυλώνα ασφάλισης κεφαλαιοποιητικού χαρακτήρα ή NDC
3. αύξηση της κρατικής χρηματοδότησεως μέσω της γενικής φορολογίας
4. Αύξησαν το ποσοστό απασχόλησης ομάδων του πληθυσμού που βρίσκονται εκτός παραγωγής (γυναίκες, μετανάστες)
5. αποδοτική διαχείριση των αποθεματικών των ασφαλιστικών οργανισμών
6. τη διαχείριση της περιουσίας των δημοσίων ταμείων από επαγγελματίες διαχειριστές
7. υιοθέτησαν την προχρηματοδότηση των μελλοντικών τους υποχρεώσεις με την συγκέντρωση αποθεματικών και την σωστή διαχείρισή τους

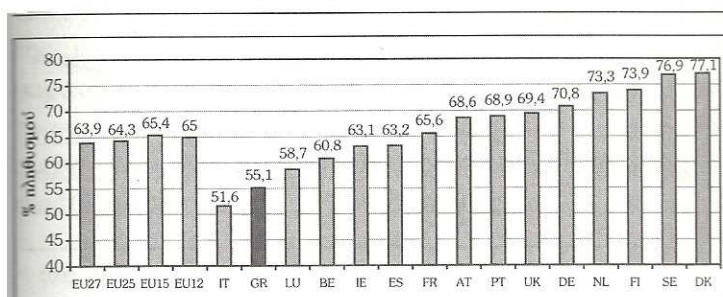
Πολλές από τις παραπάνω δράσεις η Ελλάδα έχει υιοθετήσει αλλά παραμένουν στα χαρτιά

Οι αλλαγές αυτές συνίστανται σε πολλές περιπτώσεις σε μεταφορά τμήματος της ευθύνης συνταξιοδότησης από τον πρώτο στον δεύτερο πυλώνα, πράγμα που ελαφρύνει το μακροχρόνιο δημοσιονομικό πρόβλημα του Κράτους – πιθανώς σε βάρος όμως της επάρκειας των συντάξεων.

Μερικές κύριες κατηγορίες στις οποίες η Ελλάδα υστερεί σε σχέση με τις υπόλοιπες χώρες της ΕΕ είναι:

1. Στην αύξηση της εργασία σε ομάδες εκτός εργασίας

*Ποσοστό συμμετοχής στην εργασία γυναικών ηλικίας 15-64, 2008*



Πηγή: Eurostat.

2. Στην αποτελεσματική και χρηστή διαχείριση των αποθεματικών (βάσει των συμπερασμάτων από την παράγραφο της ανάλυσης των αποθεματικών των ελληνικών ταμείων)

3. Στις συγκέντρωση εθνικών αποθεματικών για την αντιμετώπιση των ελλειμμάτων μέσω της προχρηματοδότησης των μελλοντικών υποχρεώσεων (καθώς οι αντίστοιχοι λογαριασμοί ιδρύονται και καταργούνται ΛΑΦΚΑ, ΑΚΑΓΕ, ΕΑΣ), ενώ τα διαθέσιμα αποθεματικά χρησιμοποιούνται για άλλες δαπάνες του δημοσίου.
4. Και κυρίως στην ανάπτυξη συμπληρωματικού επαγγελματικού κεφαλαιοποιητικού πυλώνα (σήμερα μόλις 100.000 μέλη περίπου συμμετέχουν στα 9 Ταμεία Επαγγελματικής Ασφάλισης (ΤΕΑ) που λειτουργούν, παρά τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει ο θεσμός της επαγγελματικής ασφάλισης, που στη χώρα μας, πρωτοεμφανίστηκε το 2002, με ελάχιστες αυξητικές τάσεις.

Ως αποτέλεσμα η ανάπτυξη ενός δεύτερου πυλώνα που να μπορεί να αναλάβει τμήμα του δημοσιονομικού βάρους που τώρα βαρύνει το δημόσιο παραμένει ζητούμενο. Ακόμη και τα μέτρα του 2010 (Ν3863/10 και Ν3865/10) αυστηροποίησαν παραμέτρους του πρώτου πυλώνα αλλά δεν περιείχαν αλλαγές στην δομή του συστήματος και μέτρα για να ενθαρρυνθεί ο δεύτερος πυλώνας

### **3.3.Μπορούν τα παρόντα αποθεματικά να στηρίξουν το διανεμητικό σύστημα;**

Σύμφωνα με τα όσα μελετήσαμε στα προηγούμενα κεφάλαια:

1. τα διανεμητικά συστήματα του 1ου πυλώνα χρηματοδοτούνται κυρίως από εισφορές και γενική φορολόγηση
2. Τα αναρίθμητα προβλήματα των αποθεματικών των Ελληνικών ταμείων (δεσμευμένα στο μεγαλύτερο μέρος της στη ΤΤΕ, ευθυνοφοβική διαχείριση κ.α.
- 3 .Στο γεγονός ότι : Σε καμία περίπτωση, και όποια να είναι η ακριβής αποτίμηση, η περιουσία δεν μπορεί να συγκριθεί ακόμη και με τις τρέχουσες υποχρεώσεις των ταμείων καθώς ενδεικτικά η συνολική αξία της περιουσίας όλων των ΦΚΑ αποτιμώμενη 31/8/2009 ήταν 31 δις € ενώ οι δαπάνες μόνο για συντάξεις του Υπουργείου εργασίας για το ίδιο έτος βάσει του Κοινωνικού Προϋπολογισμού του 2009 ήταν 33.132.849 €. Από τότε διευρύνθηκαν οι δαπάνες ενώ μειώθηκε η αξία της περιουσίας.

Καταλαβαίνουμε λοιπόν από τα παραπάνω ότι τα όποια αποθέματα που υπάρχουν δεν μπορούν να εξυπηρετήσουν τις χρηματοδοτικές ανάγκες και ούτε να λύσουν το πρόβλημα

χρηματοδότησης του υπάρχοντος μονόπλευρου και τελματωμένου ελληνικού συστήματος ασφάλισης εκτός για ένα πολύ μικρό διάστημα.

### **3.4. Η δημιουργία ενός πραγματικού 2<sup>ου</sup> κεφαλαιοποιητικού πυλώνα ως λύση του ασφαλιστικού προβλήματος;**

Μία λύση που θα μπορούσε να δοθεί στα πλαίσια της οικονομικής ανάπτυξης της αγοράς και της ανάσχεσης κατά το δυνατόν των συνεπειών του δημογραφικού προβλήματος είναι η δημιουργία επαγγελματικού κεφαλαιοποιητικού πυλώνα, αρχίζοντας με τα υπάρχοντα αποθεματικά.

Έτσι η ίδρυση ενός ανεξάρτητου φορέα που θα διαχειριζόταν τα υπάρχοντα αποθέματα με βάσει τα τελευταία πρότυπα διαχείρισης και επένδυσης κεφαλαίων (ALM,LDI). και τις εισφορές των ασφαλισμένων (για την θεμελίωση δικαιώματος) και θα κατέβαλλε συντάξεις βάσει των αποτελεσμάτων της επένδυσης τις περιουσίας θα είχε τα εξής θετικά αποτελέσματα:

1. Με αυτόν τον τρόπο θα δημιουργηθεί η ανάγκη για αποτελεσματική, διαφανή και αποδοτική αξιοποίηση των αποθεματικών
2. Με τα σύγχρονα επενδυτικά εργαλεία και την επένδυση σε χώρες που δεν θα έχουν δημογραφικό πρόβλημα θα εξασφάλιζε σημαντικό συμπληρωματικό εισόδημα σύνταξη την στιγμή που το ποσό της διανεμητικής θα μειώνεται λόγω της γήρανσης
3. Επίσης όπως όλοι οι επενδυτικοί φορείς στην Ευρώπη έτσι και ο νέος φορέας έχοντας σαν προίκα τα αποθεματικά, θα μπορούσε να συνεισφέρει ενεργά στην τόνωση της απασχόλησης με στοχευμένες αλλά και αποδοτικές επενδύσεις στο εσωτερικό και το εξωτερικό αυξάνοντας το ποσοστό απασχόλησης και καταμερίζοντας τις συνέπειες της γήρανσης τους πληθυσμού . Έτσι παράλληλα θα μπορούσε να ενισχυθεί και το δημόσιο διανεμητικό σύστημα με την συμμετοχή όλο και περισσότερων εργαζομένων στο σύστημα κοινωνικής ασφάλισης.

Η κίνηση αυτή όμως θα έπρεπε να συνοδεύεται και από δομικές αλλαγές στον τρόπο λειτουργίας του συστήματος – κυρίως για τους νέους ασφαλισμένους – με τρόπο ώστε η συγκέντρωση αποθεματικών να ήταν σαφές ότι οδηγούσε σε ουσιαστικές βελτιώσεις στις

συντάξεις – και έτσι να υπήρχε και κίνητρο για την καλύτερη διαχείριση. (Τήνιος Πλ, 2010)  
(βλ Π.χ. Νεκτάριος 2008,

Οι αλλαγές όμως που απαιτούνται είναι τέτοιας έκτασης ώστε να ισοδυναμούν με μια επανίδρυση του συστήματος ασφάλισης – μια συνολική αλλαγή σελίδας.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΡΡΑΙΑΣ

## ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

E.Stiglitz, R. H. (2001). *New Ideas about Old Age Security*. Washington D.C.: The International Bank for Reconstruction and Development.

EUROPEAN COMMISSION . (2010). *Joint Report on Pensions «Progress and key challenges in the delivery of adequate and sustainable pensions in Europe»*. B-1049 Brussels: Secretariat of the Social Protection Committee.

European Commission (DG ECFIN) & the Economic Policy Committee (AWG ). (7/2008). «*The 2009 Ageing Report: Underlying Assumptions and Projection Methodologies for the EU-27 Member States (2007-2060)*».

ISSA. (2010). « *Social Security Programs Throughout the World: Europe, 2010*».

Lillian Liu, R. A. ( December 2001). *Foreign Social Security Developments Prior to the Social Security Act*.

Mackenzie, G. A. (2006). *The Decline of the Traditional Pension*. Washington,DC: Cambridge university Press.

Mcgillivray, W. (2006). Στο "*The Oxford Handbook of pensions and Retirement Income*" (σ. page 224). Oxford University Press.

Salou, J.-M. (27 June 2007). «Global Pension Statistics and Indicators: Helping to Evaluate Countries Funded Pension Systems Worldwide». *OECD World Forum on "Statistics, knowledge and Policy" Pension workshop*. Istanbul,.

Social Protection Committee . (April 2007.). "*Promoting longer working lives through pension reforms – Flexibility in retirement age provision*", .

Social Protection Committee (SPC). (May 19th 2006). «*CURRENT AND PROSPECTIVE THORETICAL PENSION REPLACEMENT RATES*»,*Report by the Indicators Sub-Group (ISG) of the Social Protection Committee (SPC)*, .

The Social Protection Committee. (2008). «*Privately Managed Pension Provision Report by the Social Protection Committee*».

The Social Protection Committee. (February 2005). «*Privately Managed Pension Provision Report by the Social Protection Committee*».

Ανδρέα Κιντή, Κ. Π. (ΕΤΟΣ ΝΒ' 2010). Η συμβολή της σωστής διαχείρισης της περιουσίας των φορέων κοινωνικής ασφάλισης στη βιωσιμότητα του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης. *Ε.Δ.Κ.Α.* , σ. Αριθμ. τευχ. 6/617.

Γ.Μπακατσέλος, Υ. Ε. (10 Ιουνίου 1951). *Εισηγητική έκθεση του Νόμου 1846/1951*.

Γ.Προβόπουλος,Π.Καπόπουλος. (2007). «*Το Δίλλημα των Γενεών: Σχεδιάζοντας Μία Παραμετρική και Δομική Μεταρρύθμιση του Ασφαλιστικού Συστήματος*». ΙΟΒΕ .

ΓΓΚΑ. ( Έτους 2006). *Κινητή & Ακίνητη Περιουσία Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης*. ΓΓΚΑ.

Γιαννίτης, Τ. (2007). "ΤΟ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟ (ΩΣ ΟΡΦΑΝΟ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ) ΚΑΙ ΜΙΑ ΔΙΕΞΟΔΟΣ". Πόλις.

Επιτροπή Κοινωνικής Προστασίας και της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής . (ECOFIN 334/23-11-2001).  
*Κοινή Έκθεση για την Ποιότητα και Βιωσιμότητα των συντάξεων του ECOFIN, .*

ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΡΟΥΠΑ, Δ. Ο.-Ε. (ΕΤΟΣ ΝΒ' 2010). «ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ ΣΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ». Ε.Δ.Κ.Α. , σ. Αριθμ. τευχ. 6/617.

Μαγκλάρας, Β. (2010). «Το πολυσύνθετο πρόβλημα της αξιοποίησης της Δημόσιας Ακίνητης Περιουσίας». ΙΣΤΑΜΕ.

Νικολάου Τεσσαρομάτη, Γ. Δ. (2010, Ιούνιος). «Διαχείριση της Περιουσίας Δημόσιων Ταμείων: Εμπειρία από την Ελλάδα και τον κόσμο»,.

ΟΟΣΑ. (Οκτώβριος 2009). «*Pension Markets in Focus*» .

Παπαρρηγοπούλου-Πεχλιβανίδη, Π. (2010). « *Η χρηματοδότηση του κοινωνικοασφαλιστικού συστήματος*».

Πλάτωνα Τήνιος, Ο. Ε. (2010). «Περιουσία Ταμείων και Κοινωνική Ασφάλιση: Μια διαχρονική παρανόηση και οι επιπτώσεις της».

ΠΡΑΣΙΝΗ ΒΙΒΛΟΣ . (SEC(2010)830). «*Για επαρκή, βιώσιμα και ασφαλή ευρωπαϊκά συνταξιοδοτικά συστήματα*», . Ευρωπαϊκή επιτροπή .

Σαλούρου, Ρ. (2011). Ανάκτηση από «Κερδίζει έδαφος η επαγγελματική ασφάλιση»: <http://www.capital.gr>

Σπράου, Έ. (2007). «*ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ: Συνεισφορά στον Κοινωνικό Διάλογο*» , .

Στεργίου Άγγελος, Κ. Ε. (Συνεδρίαση της 2ας Μαρτίου 2010). «ΑΠΟ ΣΑΦΗΝΙΖΟΝΤΑΣ ΤΟΥΣ ΣΤΟΧΟΥΣ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΙΚΟΥ ΜΑΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ»,. *Κοινή Συνεδρίαση της Επιτροπής των Ειδικών, των Κοινωνικών Εταίρων και της Πολιτικής Ηγεσίας του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης.*

(Συνεδρίαση 2ας Μαρτίου 2010). *Κοινή Συνεδρίαση της Επιτροπής των Ειδικών, των Κοινωνικών Εταίρων και της Πολιτικής Ηγεσίας του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης* . Αθήνα.

Τήνιος Πλ. (2010). *Ασφαλιστικό: μια μέθοδος ανάγνωσης*. Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική.

Τήνιος, Π. (18/3/2011). «Ξεμπερδέψαμε, πια, με το ασφαλιστικό; Κάποιες αυθάδεις ερωτήσεις»,.

## ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

### 1.Εξέλιξη εσόδων εξόδων

ΈΤΟΣ	Συνολικά Έξοδα ΦΚΑ	Παροχές Συντάξεων	Παροχές Πρόνοιας	Παροχές Ασθένειας
1993	11,24%	7,95%	0,36%	2,35%
1994	11,75%	8,29%	0,31%	2,56%
1995	11,56%	8,14%	0,32%	2,54%
1996	12,08%	8,43%	0,38%	2,66%
1997	12,28%	8,59%	0,39%	2,71%
1998	12,19%	8,54%	0,52%	2,52%
1999	12,48%	8,65%	0,55%	2,65%
2000	11,45%	8,00%	0,51%	2,36%
2001	11,00%	7,00%	0,54%	2,27%
2002	11,14%	7,65%	0,56%	2,32%
2003	11,39%	7,77%	0,54%	2,40%
2004	12,49%	8,30%	0,58%	2,85%
2005	12,14%	8,02%	0,70%	2,72%
2006	12,35%	8,11%	0,75%	2,80%
2007	13,58%	8,95%	0,86%	3,07%
2008	13,93%	9,08%	0,86%	3,29%
2009	15,64%	10,37%	0,88%	3,54%

ΈΤΟΣ	ΠΡΟΣΟΔΟΙ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	ΚΑΤΑΒΟΛΕΣ ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΩΝ	ΕΙΣΦΟΡΕΣ ΕΡΓΟΔΟΤΟΥ	Κοινωνικοί Πόροι+Κρατική Επιχορ+Συμμετοχή Κράτους	ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΕΣΟΔΑ* (7)
1993	0,89%	3,91%	3,88%	2,95%	11,83%
1994	1,06%	4,10%	3,98%	3,30%	12,65%
1995	1,16%	4,27%	3,94%	3,04%	12,65%
1996	1,02%	4,25%	3,98%	3,21%	12,84%
1997	0,95%	4,22%	3,93%	3,27%	12,66%
1998	0,85%	4,44%	3,87%	3,11%	12,56%
1999	0,84%	4,70%	4,12%	3,19%	13,17%
2000	0,73%	4,15%	3,67%	3,09%	11,92%
2001	0,61%	3,85%	3,47%	3,07%	11,19%
2002	0,57%	3,82%	3,43%	3,43%	11,50%
2003	0,60%	4,08%	3,66%	3,73%	12,35%
2004	0,61%	4,37%	3,99%	4,00%	13,21%



2005	0,57%	4,20%	3,82%	4,36%	13,22%
2006	0,46%	4,26%	3,80%	4,10%	12,94%
2007	0,51%	4,58%	4,28%	4,49%	14,49%
2008	0,55%	4,59%	4,41%	5,19%	15,44%
2009	0,56%	4,87%	4,58%	5,25%	16,11%

### 3.Εξέλιξη ασφαλισμένων συνταξιούχων στου Οργανισμούς Κοινωνικής Ασφάλισης

άμεσα ασφαλισμένοι ΟΚΑ									
συνταξιούχοι									
σε χιλιάδες	κύριας	Επικουρικής	Πρόνοιας	Σύνολο Ασφ. Κύριας&Επικ.	Σύνολο ασφαλισμένων	Κύριας	Επικουρικής	Σύνολο συντ.Κύρ &Επικ.	Αναλογία Συντ/Ασφαλ
1963	2.651	510	402	3.161.000	3.563	599.209	128.036	727.245	2/9
1964	2.688	611	438	3.299.000	3.737	618.173	136.271	754.444	2/9
1965	2.752	657	536	3.409.000	3.945	637.219	145.039	782.258	2/9
1966	2.829	684	521	3.513.000	4.034	671.644	155.036	826.680	1/4
1967	2.409	724	500	3.133.000	3.633	706.399	164.584	870.983	2/7
1968	2.477	743	560	3.220.000	3.780	747.979	176.384	924.363	2/7
1969	2.531	751	572	3.282.000	3.854	784.014	192.208	976.222	2/7
1970	2.533	786	588	3.319.000	3.907	814.419	202.367	1.016.786	1/3
1971	3.185	802	586	3.987.000	4.573	847.112	209.096	1.056.208	1/4
1972	3.201	806	633	4.007.000	4.640	873.743	219.924	1.093.667	2/7
1973	3.393	780	657	4.173.000	4.830	897.585	231.121	1.128.706	1/4
1974	3.419	811	662	4.230.000	4.892	929.500	238.911	1.168.411	2/7
1975	3.486	841	674	4.327.000	5.001	972.510	246.655	1.219.165	2/7
1976	3.526	934	697	4.460.000	5.157	1.005.472	256.629	1.262.101	2/7
1977	3.591	1.011	790	4.602.000	5.392	1.048.542	266.129	1.314.671	2/7
1978	3.899	1.084	790	4.983.000	5.773	1.079.609	276.810	1.356.419	1/4
1979	3.531	1.103	795	4.634.000	5.429	1.099.568	284.944	1.384.512	2/7
1980	3.640	1.142	809	4.782.000	5.591	1.132.406	297.811	1.430.217	2/7
1981	3.664	1.160	808	4.824.000	5.632	1.294.556	312.198	1.606.754	1/3
1982	3.698	1.218	781	4.916.000	5.697	1.338.865	330.141	1.669.006	1/3
1983	4.296	1.305	755	5.601.000	6.356	1.400.015	355.975	1.755.990	1/3
1984	4.212	1.421	662	5.633.000	6.295	1.449.976	381.550	1.831.526	1/3
1985	4.256	1.492	690	5.748.000	6.438	1.497.809	408.241	1.906.050	1/3
1986	4.292	1.578	685	5.870.000	6.555	1.555.520	441.366	1.996.886	1/3
1987	4.280	1.528	763	5.808.000	6.571	1.591.000	453.624	2.044.624	1/3

1988	4.285	1.586	770	5.871.000	6.641	1.632.000	476.031	2.108.031	1/3
1989	3.626	2.458	749	6.084.000	6.833	1.648.000	518.468	2.166.468	1/3
1990	3.511	2.566	689	6.077.000	6.766	1.704.000	458.562	2.162.562	1/3
1991	4.121	2.416	1.055	6.537.000	7.592	1.752.000	529.575	2.281.575	1/3
1992	4.101	2.446	1.038	6.547.000	7.585	1.784.000	714.758	2.498.758	3/8
1993	4.134	2.530	1.109	6.664.000	7.773	1.816.000	909.036	2.725.036	2/5
1994	4.172	2.595	1.073	6.767.000	7.840	1.852.000	957.834	2.809.834	2/5

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε. Στατιστική επετηρίδα ετών 1963-1994

#### 4. Σύγκριση χαρτοφυλακίων ΟΓΑ ΕΤΑΑ

Πίνακας 1

ΟΓΑ			ΕΤΑΑ		
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	Χρηματική Αποτίμηση	Ποσοστό	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	Χρηματική Αποτίμηση	Ποσοστό
Διαθέσιμα	318.024.791,25 €	15,96%	Διαθέσιμα	4.408.985.093,18 €	71,53%
Χρεόγραφα	1.675.005.327,67 €	84,04%	Χρεόγραφα	1.745.585.406,56 €	28,32%
Δάνεια	0,00 €	0,00%	Δάνεια	9.444.694,68 €	0,15%
<b>ΣΥΝΟΛΟ ΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ</b>	<b>1.993.030.118,92 €</b>		<b>ΣΥΝΟΛΟ ΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ</b>	<b>6.164.015.194,42 €</b>	
Μετοχές	91.832.870,77 €	5,48%	Μετοχές	677.288.061,48 €	38,80%
Αμοιβαία Κεφάλαια	0,00 €	0,00%	Αμοιβαία Κεφάλαια	106.106.169,71 €	6,08%
Τίτλοι	1.583.172.456,90 €	94,52%	Τίτλοι	962.191.175,37 €	55,12%
Ομολογίες-Ομολογιακά Δάνεια	0,00 €	0,00%	Ομολογίες-Ομολογιακά Δάνεια	0,00 €	0,00%
<b>ΣΥΝΟΛΟ ΧΡΕΟΓΡΑΦΩΝ</b>	<b>1.675.005.327,67 €</b>	<b>100,00%</b>	<b>ΣΥΝΟΛΟ ΧΡΕΟΓΡΑΦΩΝ</b>	<b>1.745.585.406,56 €</b>	<b>100,00%</b>

Πηγή :www.periousia.gr /Γενική Γραμματεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων

#### 5. Στοιχεία για καμπύλη Lorenz

Φορέας	2005			2009			
	Σωρευτικό Ποσοστό Περιουσίας	Σωρευτικό ποσοστό ασφαλισμένων	Κατά κεφαλήν Περιουσία	Φορέας	Σωρευτικό Ποσοστό Περιουσίας	Σωρευτικό ποσοστό ασφαλισμένων	Κατά κεφαλήν Περιουσία
	0	0			0	0	
ΟΓΑ	12,07%	41,52%	2.794 €	ΟΓΑ	8,46%	35,64%	2.387 €
ΙΚΑ-ΕΤΑΜ	38,93%	86,22%	5.778 €	ΙΚΑ-ΕΤΑΜ	37,16%	84,85%	5.862 €
ΤΕΑΔΥ	48,01%	92,25%	14.475 €	ΤΕΑΔΥ	51,36%	91,74%	20.720 €

ΤΑΔΚΥ	50,51%	93,24%	24.494 €	ΤΑΥΤΕΚΩ	61,17%	94,92%	31.004 €
ΤΕΑΠΟΚΑ	53,59%	94,19%	31.128 €	ΤΕΑΙΤ	73,25%	97,34%	50.206 €
ΤΕΑΥΕΚ	58,23%	95,42%	36.036 €	ΕΤΑΑ	100,00%	100,00%	101.154 €
ΤΑΠΟΤΕ	61,66%	96,32%	36.766 €				
ΤΑΠΕΤΕ	64,18%	96,92%	40.449 €				
ΤΣΠΕΤΕ	67,18%	97,50%	49.646 €				
ΤΣΑΥ	72,97%	98,34%	66.009 €				
ΤΝ	78,88%	99,13%	72.219 €				
ΤΕΑΑΠΑΕ	82,26%	99,29%	212.192 €				
ΤΣΜΕΔΕ	95,32%	99,87%	214.783 €				
ΤΣΠΕΑΘ	97,91%	99,97%	247.181 €				
ΤΑΙΔΣΥΤ	100,00%	100,00%	689.051 €				

## 6. Απόδοση Περιουσίας ΦΚΑ 2009 ανά Φορέα

Πίνακας 1

Ταμείο	Πρόσοδος 2009	Ποσοστό επί συνολικής προσόδου	Περιουσία 2009	Ποσοστό επί συνολικής περιουσίας	Απόδοση
ΟΓΑ	162.700.000 €	83,07%	1.993.030.118,92 €	76,10%	8,16%
ΤΑΥΤΕΚΩ	107.004.625 €		2.309.313.637,53 €		4,63%
ΙΚΑ-ΕΤΑΜ	306.770.173 €		6.759.130.313,86 €		4,54%
ΤΕΑΙΤ	126.260.404 €		2.845.519.129,98 €		4,44%
ΕΤΑΑ	265.397.808 €		6.301.915.899,55 €		4,21%
ΤΕΑΔΥ	127.076.100 €		3.346.203.312,40 €		3,80%
ΛΟΙΠΟΙ	223.282.890 €		7.397.359.733,82 €		3,02%
ΣΥΝΟΛΟ	1.318.492.000 €				30.952.472.146,06 €

Πίνακας 2

Ταμείο	Πρόσοδος 2007	Ποσοστό επί συνολικής προσόδου	Περιουσία 2007	Ποσοστό επί συνολικής περιουσίας	Απόδοση
ΟΓΑ	101.050.000,00 €		2.143.921.784,84 €		4,71%
ΛΟΙΠΟΙ	412.419.681,00 €		9.184.457.968,68 €		4,49%

ΤΣΠΕΑΘ	26.524.200,00 €		664.984.154,53 €		3,99%
ΤΥΔΚΥ	25.505.000,00 €		686.488.948,00 €		3,72%
ΤΣΑΥ	51.425.895,00 €		1.392.933.123,13 €		3,69%
ΙΚΑ-ΕΤΑΜ	187.842.300,00 €		5.142.572.125,37 €		3,65%
ΤΕΑΑΠΑΕ	28.539.621,00 €		809.462.138,54 €		3,53%
ΤΑρΠΟΤΕ	26.982.600,00 €		779.583.210,78 €		3,46%
ΤΣΠΕΤΕ	23.115.000,00 €		696.282.857,19 €		3,32%
ΤΣΜΕΔΕ	100.102.000,00 €		3.162.747.806,51 €		3,17%
ΤΕΑΠΟΚΑ	20.235.300,00 €		669.916.984,44 €		3,02%
ΤΑΔΚΥ	18.108.000,00 €		630.081.324,47 €		2,87%
ΤΕΑΥΕΚ	35.345.700,00 €		1.243.650.402,10 €		2,84%
ΤΕΑΔΥ	61.826.515,00 €		2.181.801.821,10 €		2,83%
ΤΑΙΣΥΤ	12.842.188,00 €		516.404.025,15 €		2,49%
ΤΝ	32.123.000,00 €	64,57%	1.380.830.035,17 €	70,64%	2,33%
ΣΥΝΟΛΟ	1.163.987.000,00 €		31.286.118.710 €		

Πηγή: Κοινωνικός προϋπολογισμός 2007-2009 & Γ.Γ.Κ.Α.

## 7. Εξέλιξη Περιουσίας ΦΚΑ

ΕΤΟΣ	ΑΞΙΑ ΑΚΙΝΗΤΩΝ	ΑΞΙΑ ΔΙΑΘΕΣΙΜΩΝ	ΑΞΙΑ ΧΡΕΟΓΡΑΦΩΝ	ΣΥΝΟΛΟ
1993	556.736,61	753.062,36	1.975.326,78	3.285.125,75
1994	581.605,28	904.005,87	2.812.161,41	4.297.772,56
1995	650.180,04	1.612.764,41	4.536.212,90	6.799.157,35
1996	674.280,37	1.767.487,94	5.658.044,91	8.099.813,22
1997	713.501,39	2.354.847,18	6.167.457,78	9.235.806,35
1998	762.355,39	2.788.622,91	6.770.843,07	10.321.821,37
1999	794.501,95	3.762.632,95	11.919.405,64	16.476.540,54
2000	834.227,04	3.635.793,69	11.072.847,53	15.542.868,26
2001	981.477,78	5.303.956,56	10.385.452,25	16.670.886,59
2002	1.001.133,29	6.793.953,45	10.326.332,06	18.121.418,80
2003	717.423,58	8.506.662,02	12.602.840,34	21.826.925,94
2004	696.929,41	10.206.248,32	14.734.484,79	25.637.662,52
2005	699.855,46	12.474.363,15	15.738.568,69	28.981.308,23
2006	950.731,79	12.935.487,65	15.260.432,33	29.213.933,09
2007	1.313.620,42	14.836.555,40	15.049.447,03	31.286.118,71
2008	1.400.905,27	16.229.187,49	11.871.051,96	29.561.967,26

2009 (*)	1.400.905,27	16.229.187,49	13.261.556,85	30.952.472,15
----------	--------------	---------------	---------------	---------------

σε χιλιάδες ευρώ

(\*) Πρόκειται για περιουσία που κατείχαν οι ΦΚΑ την 31-12-2008, αποτιμώμενη την 31-08-2009

Πηγή :www.periousia.gr /Γενική Γραμματεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων

## 8.Πίνακας Διαθεσίμων Φ.Κ.Α.

Πίνακας 1	Διαθέσιμα Φ.Κ.Α.		
	2005	2006	2007
Λογαριαμός Ταμειακής Διαχείρισης	1.316.265.665,57 €	1.090.547.786,11 €	3.307.386.568,21 €
Λογαριασμός Διαθεσίμων	11.120.310.222,04 €	11.442.312.097,35€	10.712.116.673,18 €
Λοιποί Λογαριασμοί	23.158,13 €	359.095.458,61 €	644.649.840,91 €
προθεσμιακή			134.939.524,00 €
Ταμειακή Υπηρεσία	37.764.101,72 €	43.532.301,90 €	37.462.794,30 €
<b>Σύνολο</b>	<b>12.474.363.147,46 €</b>	<b>12.935.487.643,97 €</b>	<b>14.836.555.400,60 €</b>

Πηγή :www.periousia.gr /Γενική Γραμματεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων

## Πίνακας 2

		2005		2006		2007
Λογαριασμός Διαθεσίμων	ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	11.107.331.784,71 €	ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	11.434.777.895,17 €	ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	10.687.011.375,08 €
	ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΑΔΟΣ	7.402.621,30 €	ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΟ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟ	3.928.493,22 €	ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΑΔΟΣ	20.670.443,04 €
	ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΟ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟ	5.575.816,03 €	ΑΤΕ BANK	2.171.379,11 €	ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΟ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟ	4.420.860,95 €
			ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΑΔΟΣ	1.434.329,85 €	ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	13.994,11 €

## Πίνακας 3

		2005	2006	2007
Τίτλοι	Τίτλοι Ελληνικού Δημοσίου	9.396.692.563,43 €	9.023.528.347,66 €	7.778.003.093,20 €
	Τραπεζικά Ομόλογα	1.806.050,00 €	139.344.290,00 €	518.714.550,00 €

## 9. ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΑΠΟΔΟΣΕΩΝ ΚΟΙΝΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ Α.Φ.&Ν.Π.Δ.Δ. ΜΕ 10ΕΤΕΣ ΟΕΔ

ΕΤΟΣ	ΑΠΟΔΟΣΗ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ ΔΙΑΘΕΣΙΜΩΝ (%)	Απόδοση 10 Ομολόγου YIELDS OF GREEK GOVERNMENT BONDS



1997	9,86%	9,80%
1998	8,84%	8,50%
1999	7,82%	6,30%
2000	6,83%	6,10%
2001	6,61%	5,30%
2002	5,25%	5,12%
2003	4,56%	4,27%
2004	3,88%	4,25%
2005	3,39%	3,59%
2006	3,65%	4,07%
2007	3,83%	4,50%
2008	3,92%	4,80%
2009	4,00%	5,17%

Πηγή : Τράπεζα της Ελλάδος

#### 10. Ποσά διαθέσιμων ΦΚΑ επενδυμένα σε τίτλους του Ελληνικού Δημοσίου

■ Τίτλοι Ελληνικού Δημοσίου	9.396.692.563,43 € (31/12/2005)
■ Τραπεζικά Ομόλογα	1.806.050,00 € (31/12/2005)
■ <b>Σύνολο</b>	9.398.498.613,43 € (31/12/2005)
■ Τίτλοι Ελληνικού Δημοσίου	9.023.528.347,66 € (31/12/2006)
■ Τραπεζικά Ομόλογα	139.344.290,00 € (31/12/2006)
■ <b>Σύνολο</b>	9.162.872.637,66 € (31/12/2006)
■ Τίτλοι Ελληνικού Δημοσίου	7.778.003.093,20 € (31/12/2007)
■ Τραπεζικά Ομόλογα	518.714.550,00 € (31/12/2007)
■ <b>Σύνολο</b>	8.296.717.643,20 € (31/12/2007)
■ Τίτλοι Ελληνικού Δημοσίου	8.291.932.065,92 € (31/12/2008)
■ Τραπεζικά Ομόλογα	575.031.500,00 € (31/12/2008)
■ <b>Σύνολο</b>	8.866.963.565,92 € (31/12/2008)
■ Τίτλοι Ελληνικού Δημοσίου	8.756.711.575,43 € (31/08/2009)
■ Τραπεζικά Ομόλογα	575.031.500,00 € (31/08/2009)
■ <b>Σύνολο</b>	9.331.743.075,43 € (31/08/2009)

Πηγή : Γενική Γραμματεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων

#### 11. Περιουσία και πρόσδοι περιουσίας ΦΚΑ

ΈΤΟΣ	ΠΕΡΙΟΥΣΙΑ* (1)	ΠΡΟΣΟΔΟΙ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ** (2)	ΠΟΣΟΣΤΟ ΠΡΟΣΟΔΟΥ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ (2)/(1)	Απόδοση 10 Ομολόγου YIELDS OF GREEK GOVERNMENT BONDS
1993	3.285.125.750 €	555.780.000 €	16,92%	
1994	4.297.772.560 €	744.349.000 €	17,32%	
1995	6.799.157.350 €	929.539.000 €	13,67%	
1996	8.099.813.220 €	900.259.000 €	11,11%	
1997	9.235.806.350 €	923.121.000 €	10,00%	9,80%
1998	10.321.821.370 €	900.491.000 €	8,72%	8,50%
1999	16.476.540.540 €	950.345.000 €	5,77%	6,30%
2000	15.542.868.260 €	1.000.387.000 €	6,44%	6,10%
2001	16.670.886.590 €	957.377.000 €	5,74%	5,30%
2002	18.121.418.800 €	977.112.000 €	5,39%	5,12%
2003	21.826.925.940 €	1.112.926.000 €	5,10%	4,27%
2004	25.637.662.520 €	1.186.406.000 €	4,63%	4,25%
2005	28.981.308.230 €	1.196.729.000 €	4,13%	3,59%
2006	29.213.933.090 €	1.051.671.000 €	3,60%	4,07%
2007	31.286.118.710 €	1.163.987.000 €	3,72%	4,50%
2008	29.561.967.260 €	1.305.670.000 €	4,42%	4,80%
2009 (*)	30.952.472.150 €	1.318.492.000 €	4,26%	5,17%

Πηγή :www.periousia.gr /Γενική Γραμματεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων  
Στατιστικό δελτίο οικονομικής συγκυρίας-ΕΣΥΕ.

## 12. Πίνακες εσόδων-εξόδων ΦΚΑ

Πίνακας 1

ΈΤΟΣ	Παροχές Συντάξεων (3)	μεταβολή δαπάνης συντάξεων	ΠΡΟΣΟΔΟΙ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ** (2)	Απόδοση Περιουσίας (Πρόσοδος/Περιουσία) (2)/(1)
1993	4.965.103.000 €		555.780.000 €	16,92%
1994	5.834.398.000 €	17,51%	744.349.000 €	17,32%
1995	6.503.097.000 €	11,46%	929.539.000 €	13,67%
1996	7.407.257.000 €	13,90%	900.259.000 €	11,11%
1997	8.354.752.000 €	12,79%	923.121.000 €	10,00%
1998	9.036.375.000 €	8,16%	900.491.000 €	8,72%
1999	9.752.267.000 €	7,92%	950.345.000 €	5,77%
2000	10.900.180.000 €	11,77%	1.000.387.000 €	6,44%
2001	10.967.911.000 €	0,62%	957.377.000 €	5,74%



2002	13.191.632.000 €	20,27%	977.112.000 €	5,39%
2003	14.430.615.000 €	9,39%	1.112.926.000 €	5,10%
2004	16.215.335.000 €	12,37%	1.186.406.000 €	4,63%
2005	16.870.744.000 €	4,04%	1.196.729.000 €	4,13%
2006	18.371.221.000 €	8,89%	1.051.671.000 €	3,60%
2007	20.255.460.000 €	10,26%	1.163.987.000 €	3,72%
2008	21.702.956.000 €	7,15%	1.305.670.000 €	4,42%
2009	24.569.265.000 €	13,21%	1.318.492.000 €	4,26%
μέσος όρος		10,61%		7,13%

### 13. Τα κυριότερα ιδιωτικού δικαίου συνταξιοδοτικά ιδρύματα.

**Table 1 – EU regulation applicable to pension institutions/schemes**

*Important note: This table was prepared by CEIOPS and the information reflects the situation prevailing in May 2010. It has however been the decision of each member of CEIOPS as to what kind of institution, scheme or product is included in the table. The national information is therefore not necessarily comprehensive. Important country-specific notes are contained at the end of this table.*

	Types of the private pension institutions				Types of pension schemes	Mandatory / voluntary / voluntary opt-out	Source <ul style="list-style-type: none"> <li>• Statutory funded</li> <li>• occupational</li> <li>• individual</li> </ul>	EU regulation
	Domestic name	Legal form (domestic)	Legal form (English)	Art. 3? Y/N				
BE	IRP (Institutions de Retraite Professionnelle)/  IBP (Instelling voor Bedrijfspensioenvoorziening)	until 01/01/2012: ASBL/VZW  or AAM/OVV  As from 01/01/2007: OFP	non-profit organisation  or mutual insurance association  Organisation for Financing Pensions		DB, DC or mixed	Voluntary (b)	Occupational (c)	IORP
	entreprise d'assurance/verzekeringsonderneming	société par actions/vennootschap op aandelen  or société coopérative/coöperatieve vennootschap  or AAM (Association d'Assurances Mutuelles)/  OVV (Onderlinge Verenigingsvereniging)	limited partnership with a share capital  cooperative partnership  mutual insurance association		same as above through group insurance  + individual life insurance	voluntary	Occupational or individual	Life
	fonds d'épargne-pension / pensioenspaarfonds	OPCVM/ICBE: SICAV/BEVEK (d)	UCITS: open-end investment company		individual pensions savings	voluntary	individual	UCITS

	Types of the private pension institutions				Types of pension schemes	Mandatory / voluntary / voluntary opt-out	Source <ul style="list-style-type: none"> <li>• Statutory funded</li> <li>• occupational</li> <li>• individual</li> </ul>	EU regulation
	Domestic name	Legal form (domestic)	Legal form (English)	Art. 3? Y/N				
	Book reserves				DB/DC (e)	voluntary	occupational	Excluded from IORP Directive based on Art. 2.2.(e)
BG	Пенсионно-осигурително дружество	Акционерно дружество	Joint Stock Company	No	DC	Voluntary (a)	Occupational (b)	IORP
	Пенсионно-осигурително дружество	Акционерно дружество	Joint Stock Company	No	DC	Voluntary (a)	Individual (c)	No EU prudential legislation
	Пенсионно-осигурително дружество	Акционерно дружество	Joint Stock Company	No	DC	mandatory	Statutory funded (individual) (d)	Regulation 1408/71 and 574/72
CZ	penzijní fond	akciová společnost	joint-stock company	No	DC	voluntary	Individual, although occupational elements possible (a)	No EU prudential regulation.
DK	Firmapensionskasse	Pensionskasse	Company Pension Fund	No	DC or DB	Mandatory	occupational	IORP
	Livsforsikrings selskab	Aktieselskab	Life Insurance Company	No	DC or unit-linked	Voluntary/Mandatory (a)	Occupational/individual	Life
	Tværgående pensionskasse	Pensionskasse	General Pension Funds	No	DC or unit-linked	Mandatory		Life
DE	Pensionskasse	Aktiengesellschaft	Joint-stock company	No		Voluntary (a)	occupational	IORP
		Versicherungsverein auf Gegenseitigkeit	Mutual insurance association					
		Körperschaft des öffentlichen Rechts	Corporation under public law					
		Anstalt des öffentlichen Rechts	Institution under public law					

	Types of the private pension institutions				Types of pension schemes	Mandatory / voluntary / voluntary opt-out	Source <ul style="list-style-type: none"> <li>• Statutory funded</li> <li>• occupational</li> <li>• individual</li> </ul>	EU regulation
	Domestic name	Legal form (domestic)	Legal form (English)	Art. 3? Y/N				
	Pensionsfonds (b)	Aktiengesellschaft  Pensionsfonds verein auf Gegenseitigkeit	Joint-stock company  Mutual pension fund association	No		Voluntary (a)	Occupational	IORP
	Direktzusage (book-reserve schemes) (b)			No		Voluntary (c)	Occupational	Excluded from IORP Directive based on Art.2.2(e)
	Unterstützungskasse (b)	Gesellschaft mit beschränkter Haftung  Eingetragener Verein  Stiftung	Limited liability company  Registered association  Foundation	No		Voluntary (c)	Occupational	Excluded from IORP Directive based on Recital 16 and Art. 2.2(d)
	Lebensversicherungsunternehmen (Direktversicherung – direct insurance) (d)	Aktiengesellschaft  Versicherungsverein auf Gegenseitigkeit  Körperschaft des Öffentlichen Rechts  Anstalt des öffentlichen Rechts	Joint-stock company  Mutual insurance association  Corporation under public law  Institution under public law	No		Voluntary (a)	Occupational	Life
	Altersvorsorgevertrag (contract)			No	Personal pension schemes	Voluntary	Individual	Life, Banking, UCITS
	Basisrentenvertrag (contract)			No	Personal pension schemes	Voluntary	Individual	Life, Banking, UCITS
EE	Vabatahtlik pensionifond	Lepinguline fond	Contactual fund	No	DC	Voluntary	Individual	UCITS+extra requirements

	Types of the private pension institutions				Types of pension schemes	Mandatory / voluntary / voluntary opt-out	Source <ul style="list-style-type: none"> <li>• Statutory funded</li> <li>• occupational</li> <li>• individual</li> </ul>	EU regulation
	Domestic name	Legal form (domestic)	Legal form (English)	Art. 3? Y/N				
	Kohustuslik pensionifond	Lepinguline fond	Contactual fund	No	DC	Mandatory	Statutory funded (individual)	UCITS+extra requirements
	Elukindlustusselts	Aktsiaselts	Joint Stock Company	No	DB or DC (Unit-linked)	Voluntary	Individual	Life
	Elukindlustusselts	Aktsiaselts	Joint Stock Company	No	DB	Mandatory	Statutory funded (individual)	Life
IE	Occupational Pension Scheme (a)	Trust	Trust	No	DB/DC/Hybrid schemes and Trust Retirement Annuity Contracts	Voluntary	Occupational	IORP
	Personal pension	Contract	Contract	No	Individual Retirement Annuity Contracts /Personal Pensions	Voluntary	Individual	Life
	Personal Retirement Savings Accounts	Contract	Contract	No	Individual retirement savings accounts	Voluntary	Individual	Life
EL	ΤΑΜΕΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ (Τ.Ε.Α.)	Νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου (v.π.ι.δ.) μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα.	Non-profit private entities with legal personality.	No	Occupational Insurance Funds (DC) (a)	Voluntary	Occupational	IORP (b)
	ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ				Group Insurance Contracts (c)			Life (d)
ES	Fondo de Pensiones de empleo	Fondo de Pensiones de empleo	IORP	No	DC, DB, or mixed	Voluntary	occupational	IORP
	Fondo de Pensiones personal	Fondo de Pensiones personal	Personal Pension Fund	No	Individual and associated pension scheme	Voluntary	Individual (a)	No relevant prudential EU legislation applicable (b)

	Types of the private pension institutions				Types of pension schemes	Mandatory / voluntary / voluntary opt-out	Source <ul style="list-style-type: none"> <li>• Statutory funded</li> <li>• occupational</li> <li>• individual</li> </ul>	EU regulation
	Domestic name	Legal form (domestic)	Legal form (English)	Art. 3? Y/N				
	Seguros colectivos	Collective Life Insurance	Collective Life Insurance Contract	No	DB	Voluntary	occupational	Life (in general)
	PPSE (Employer Social Prevision Plan)	Collective Life Insurance	Collective Life Insurance Contract	No	DB	Voluntary	occupational	Life (in general)
	PPA (Prevision Plan Assured)	Individual Life Insurance	Individual Life Insurance Contract	No	DB	Voluntary	Individual	Life (in general)
FR	assureur vie	Société anonyme  Or  Société d'assurance mutuelle	Stock company  Or  Mutual insurance company		DC/DB		Occupational or individual (a)	IORP (Art. 4) or Life (b)
	Institution de prévoyance	Institution de prévoyance	Paritarian institution ruled by the "social protection code"		DC/DB		Occupational or individual (a)	IORP (Art. 4) or Life (b)
	« mutuelle »	Mutuelle du code de la mutualité	Mutual company ruled by a specific code		DC/DB		Occupational or individual (a)	IORP (Art. 4) or Life (b)
IT	Fondi pensione negoziali (a)	Associazione/fondazione	Association/foundation	No	DC	Voluntary opting-out	Occupational	IORP
	Fondi pensione aperti (b)	Patrimonio di destinazione autonomo istituito da una società finanziaria in modo separato rispetto al patrimonio della stessa	An autonomous pool of assets instituted by a financial company separately from its own assets	No	DC	Voluntary opting-out/Voluntary	occupational/Individual	IORP

	Types of the private pension institutions				Types of pension schemes	Mandatory / voluntary / voluntary opt-out	Source <ul style="list-style-type: none"> <li>• Statutory funded</li> <li>• occupational</li> <li>• individual</li> </ul>	EU regulation
	Domestic name	Legal form (domestic)	Legal form (English)	Art. 3? Y/N				
	Fondi pensione preesistenti autonomi (c)	Associazione/fondazione	Association/foundation	No	DC, DB closed to new members	Voluntary opting-out	occupational	IORP
	Fondi pensione preesistenti (non autonomi) (d)	Fondi pensione interni ai bilanci delle società promotrici	Book reserve	No	DC, DB closed to new members	Voluntary opting-out	occupational	Excluded from IORP Directive based on Art. 2.2(e) (d)
	Enti privati di previdenza obbligatoria dei liberi professionisti (e)	Associazione/fondazione	Association/Foundation	Yes	DB/DC	Mandatory	Statutory funded	Regulation 1408/71
	Piani pensionistici individuali (Pip) (f)	Patrimonio di destinazione autonomo istituito da una compagnia di assicurazione in modo separato rispetto al patrimonio della stessa	An autonomous pool of assets instituted by an insurance company separately from its own assets	No		Voluntary	Individual	Life
<b>CY</b>	Ταμεία Προνοίας	Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου	Provident Funds - Private Entities with Legal Personality	No	DC/DB set up via collective agreements	Mandatory or Voluntary (determined by the rules of each provident fund)	Occupational (a)	IORP
	Ταμεία Συντάξεως	Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου	Pension Funds - Private Entities with Legal Personality	No	DB set up via collective agreements	Mandatory	Occupational (b)	IORP
	Επενδυτικά Ατομικά Σχέδια Ζωής	Ασφαλιστικό Συμβόλαιο	Insurance Contract	No	Unit Linked Personal Life Contracts	Voluntary Opt Out	Individual	Life
	Σχέδια Συντάξεως (c)		Pay as you go pension schemes	No	DB	Mandatory	occupational	Excluded from the IORP Directive



	Types of the private pension institutions				Types of pension schemes	Mandatory / voluntary / voluntary opt-out	Source <ul style="list-style-type: none"> <li>• Statutory funded</li> <li>• occupational</li> <li>• individual</li> </ul>	EU regulation
	Domestic name	Legal form (domestic)	Legal form (English)	Art. 3? Y/N				
	Σχέδιο Φιλοδωρήματος (d)		Book reserve	No	DB	Mandatory	occupational	Excluded from the IORP Directive
LV	Privātais pensiju fonds	Akciju sabiedrība	Stock company	No	DC/DB	voluntary	Occupational and individual (a)	IORP (b)
	N/A		State funded pension scheme (c)		DC	Mandatory, voluntary	Statutory funded	Regulation 1408/71
LT	Pensijų asociacija	Asociacija	Association		DC, DB (a)	Voluntary	Occupational	IORP
	Gyvybės draudimo įmonė, vykdanči profesinių pensijų kaupimo veiklą	Akcinė bendrovė/ Uždaroji akcinė bendrovė/Europos Bendrovė	Public limited liability company/Private limited liability company/European company ( <i>Societas Europaea</i> )		Life assurance contract under which occupational pensions are accumulated	Voluntary	Occupational	IORP (Art. 4)
	Valdymo įmonė	Akcinė bendrovė/Uždaroji akcinė bendrovė	Public limited liability company/Private limited liability company/	No	DC	Voluntary	Statutory funded	Excluded from IORP Directive based on Art. 2.2(a)
	Gyvybės draudimo įmonė	Akcinė bendrovė/ Uždaroji akcinė bendrovė/Europos Bendrovė	Public limited liability company/Private limited liability company/European company ( <i>Societas Europaea</i> )	No	DC	Voluntary	Statutory funded	Excluded from IORP Directive based on Art. 2.2(a)
	Valdymo įmonė	Akcinė bendrovė/Uždaroji akcinė bendrovė	Public limited liability company/Private limited liability company/		DC	Voluntary	individual	UCITS (b)

	Types of the private pension institutions				Types of pension schemes	Mandatory / voluntary / voluntary opt-out	Source <ul style="list-style-type: none"> <li>• Statutory funded</li> <li>• occupational</li> <li>• individual</li> </ul>	EU regulation
	Domestic name	Legal form (domestic)	Legal form (English)	Art. 3? Y/N				
	Gyvybės draudimo įmonė	Akcinė bendrovė/ Uždaroji akcinė bendrovė/Europos Bendrovė	Public limited liability company/Private limited liability company/European company ( <i>Societas Europaea</i> )		Life assurance contract	Voluntary	individual	Life
<b>LU</b>	Fonds de pension (CSSF) (a)	Sepcav and assep	Pension savings companies with variable capital and pension savings associations	No		voluntary	Occupational	IORP
	Fonds de pension (CAA) (b)	Association d'assurances mutuelles, société coopérative, société coopérative organisée comme une société anonyme ou association sans but lucratif	Mutual insurance associations, co-operative companies, co-operative companies organized as a public limited company, charitable associations	No		voluntary	Occupational	IORP
	Assurances de groupe	Entreprise d'assurances / Contrats d'assurance groupe	Insurance company/ Group insurance contracts	No		voluntary	Occupational	Life
	Régime interne de pension	NA Provisions au bilan	NA Book-reserve schemes	No		voluntary	Occupational	No relevant prudential EU legislation applicable

	Types of the private pension institutions				Types of pension schemes	Mandatory / voluntary / voluntary opt-out	Source <ul style="list-style-type: none"> <li>• Statutory funded</li> <li>• occupational</li> <li>• individual</li> </ul>	EU regulation
	Domestic name	Legal form (domestic)	Legal form (English)	Art. 3? Y/N				
	Contrat de prévoyance-vieillesse	Produits de prévoyance-vieillesse représentés par des produits d'assurance ainsi que par des produits bancaires investis dans des organismes de placement collectif agréés	Pension products represented by insurance products as well as by banking products invested in licensed units for collective investment	No		voluntary	Individual	Life, Banking, UCITS (c)
<b>HU</b>	magánnyugdíj pénztár	magánnyugdíj pénztár	Association-like special legal form	No	DC (a)	mandatory	Statutory funded (individual)	Regulation 1408/71
	önkéntes nyugdíjpénztár	önkéntes nyugdíjpénztár	Association-like special legal form	No	DC	voluntary	Individual (b)	No relevant prudential EU legislation applicable
	Nyugdíjbiztosítás (Life Insurance company)	- életbiztosító rt. - biztosító egyesület	- joint-stock company - association	No	Pension insurance	voluntary	Individual	Life
	foglalkoztatói nyugdíjszolgáltatás	Foglalkoztatói nyugdíjszolgáltató rt.	Joint stock company	No	DB/DC	voluntary	Occupational	IORP
	nyugdíjelőtakarékosági számla (c)		pension saving account	No	DC	voluntary	Individual	Banking, UCITS (c)
<b>MT</b>	Occupational Retirement Scheme	Trust Contractual	Trust Contractual (a)	No	Trust Deed  Contract between the employer and the Retirement Scheme Administrator	Voluntary (b)	occupational	IORP (c)

	Types of the private pension institutions				Types of pension schemes	Mandatory / voluntary / voluntary opt-out	Source <ul style="list-style-type: none"> <li>• Statutory funded</li> <li>• occupational</li> <li>• individual</li> </ul>	EU regulation
	Domestic name	Legal form (domestic)	Legal form (English)	Art. 3? Y/N				
	Personal Retirement Scheme	Trust Contractual	Trust Contractual (a)	No	Trust Deed  Contract between member and the Retirement Scheme Administrator		Individual (d)	No EU prudential legislation
NL	Pensioenfond ( 'pension fund ' )	Stichting	Foundation (a)	No		Mandatory for industry-wide schemes  Voluntary opt-out for company schemes	Occupational (b)	IORP
	Verzekeraar ( 'insurance company ' or 'insurer ' )	Naamloze vennootschap	Public limited company	No		Voluntary	Occupational (b)/individual	Life
AT	Pensionskasse	Aktiengesellschaften	Joint-stock company	No	DB and DC	voluntary	occupational	IORP
	Betriebliche Kollektivversicherung	Aktiengesellschaften, Versicherungsverein auf Gegenseitigkeit and SE	Joint-stock company, mutual insurance association and SE	No	DB and DC	voluntary	occupational	Life
	Lebensindividual- und Gruppenrentnersicherung	Aktiengesellschaften, Versicherungsverein auf Gegenseitigkeit and SE	Joint-stock company, mutual insurance association and SE	No	DB and DC	voluntary	Individual	Life
	Direkte Leistungszusagen (Book-reserve schemes)			No	DB/DC	voluntary	Occupational	Excluded from IORP Directive based on Art 2.2(e)

	Types of the private pension institutions				Types of pension schemes	Mandatory / voluntary / voluntary opt-out	Source <ul style="list-style-type: none"> <li>• Statutory funded</li> <li>• occupational</li> <li>• individual</li> </ul>	EU regulation
	Domestic name	Legal form (domestic)	Legal form (English)	Art. 3? Y/N				
PL	pracowniczy fundusz emerytalny	fundusz emerytalny (osoba prawna)	occupational pension fund (in Polish legal framework is registered as separate legal entity)	No	DC	voluntary	Occupational (a)	IORP (b)
	zakład ubezpieczeń na życie	spółka akcyjna	joint-stock company	No	DC	voluntary	Occupational (a)	Life
	fundusz inwestycyjny otwarty	fundusz inwestycyjny	investment fund (in Polish legal framework is registered as separate legal entity)	No	DC	voluntary	Occupational (a)	UCITS
	zarządzający zagraniczny (foreign manager)		Not specified – all form of IORPs notified by relevant authorities from other Member States	No	DC	voluntary	Occupational (a)	IORP (c)
	Otwarty fundusz emerytalny	fundusz emerytalny (osoba prawna)	Open pension fund (in Polish legal framework is registered as separate legal entity)	No	DC	mandatory	Statutory funded	Regulation 1408/71

RAML

	Types of the private pension institutions				Types of pension schemes	Mandatory / voluntary / voluntary opt-out	Source <ul style="list-style-type: none"> <li>• Statutory funded</li> <li>• occupational</li> <li>• individual</li> </ul>	EU regulation
	Domestic name	Legal form (domestic)	Legal form (English)	Art. 3? Y/N				
	Indywidualne konta emerytalne	1) Fundusz inwestycyjny, 2) Zakład ubezpieczeń na życie, 3) Bank, 4) instytucja prowadząca działalność maklerską.	1) Investment fund -in Polish legal framework is registered as separate legal entity, 2) joint-stock company, 3) joint-stock company, 4) Limited company or joint-stock company	No	DC	voluntary	individual	1) UCITS 2) Life 3) Banking 4) ISD
PT	Fundos de pensões fechados (closed pension funds)	Fundos de pensões	Pension funds	No	DB / DC	Voluntary	occupational	IORP
	Adesões colectivas a fundos de pensões abertos (collective membership of open pension funds)	Fundos de pensões	Pension funds	No	DB / DC	Voluntary	occupational	IORP
	Contratos de seguro de grupo (group insurance policies)	Contratos de seguro	Insurance policies	No	DB / DC	Voluntary	occupational	Life
	Planos de poupança-reforma (saving-retirement schemes)	1) Fundos de pensões 2) Contratos de seguro 3) Fundos de investimento	1) Pension funds 2) Insurance policies 3) Investment funds	No	DC	Voluntary	individual	1) No relevant EU prudential regulation (a) 2) Life 3) UCITS

	Types of the private pension institutions				Types of pension schemes	Mandatory / voluntary / voluntary opt-out	Source <ul style="list-style-type: none"> <li>• Statutory funded</li> <li>• occupational</li> <li>• individual</li> </ul>	EU regulation
	Domestic name	Legal form (domestic)	Legal form (English)	Art. 3? Y/N				
	Adesões individuais a fundos de pensões abertos (individual membership of open pension funds)	Fundos de pensões de	Pension funds	No	DC	Voluntary	individual	No relevant EU prudential regulation (b)
	Contratos de seguro individuais (individual insurance policies)	Contratos de seguro de	Insurance policies	No	DC	Voluntary	individual	Life
	Planos de pensões financiados no balanço da empresa (book-reserve schemes)			No	DB/DC (c)	voluntary	occupational	Excluded from IORP Directive based on Art. 2.2(e)
RO	Administrator al unui fond de pensii administrat privat	Administratorul unui fond de pensii administrat privat - Societate pe actiuni	Administrator of a privately administered pension fund- joint stock company	No	hybrid DC (a)	Mandatory	Statutory funded (individual)	Regulation 1408/71
	Administrator de fonduri de pensii facultative	Administratorul de fonduri de pensii facultative - Societate pe actiuni	Administrator of voluntary pension funds - joint stock company	Yes	DC (b)	Voluntary	individual	IORP (c)
SI	Pokojninska družba	Delniška družba	Joint-stock company	No	DC	Voluntary opt-out	Occupational (a)	IORP
	Zavarovalnica	Delniška družba	Joint-stock company	No	DC	Voluntary opt-out	Occupational (b)	IORP



	Types of the private pension institutions				Types of pension schemes	Mandatory / voluntary / voluntary opt-out	Source <ul style="list-style-type: none"> <li>• Statutory funded</li> <li>• occupational</li> <li>• individual</li> </ul>	EU regulation
	Domestic name	Legal form (domestic)	Legal form (English)	Art. 3? Y/N				
	Vzajemni pokojninski sklad	Vzajemni pokojninski sklad, upravjavci: banka, zavarovalnica, pokojninska družba	Mutual pension fund, managed by bank, insurance company, pension insurance company	No	DC	Voluntary opt-out, Mandatory for certain occupations	Occupational (c)	IORP
	Sklad obrtnikov in podjetnikov (SOP)	Sklad	Found	No	DC/DB	Voluntary	Individual	No relevant prudential EU legislation applicable to the pension product
SK	dôchodková správcovská spoločnosť	akciová spoločnosť	joint stock company	No	DC (personal, protected)	Voluntary	Statutory funded (individual)	Regulation 1408/71 and 574/72
	doplňková dôchodková spoločnosť	akciová spoločnosť.	joint stock company	No	DC (hybrid, unprotected)	Voluntary, in general (a)	Individual, in general (b)	IORP
FI	ETA-lisäeläkesäätö	eläkesäätiö	company pension fund (independent legal entity)	No	DB	voluntary	occupational	IORP
	ETA-lisäeläkekassa	eläkekassa	industry-wide pension fund (independent legal entity)	No	DB	voluntary	occupational	IORP
SE	Livförsäkringsbolag	Aktiebolag	Proprietary life insurance company	No	DC/DB	Voluntary (a)	1) Occupational 2) individual (b)	1) IORP (Art. 4) 2) Life
	Livförsäkringsbolag	Ömsesidigt bolag	Mutual life insurance company	No	DC/DB	Voluntary (a)	1) Occupational 2) individual (b)	1) IORP (Art. 4) 2) Life
	Tjänstepensionskassa	Understödsförening	Occupational pension fund	No	DC/DB	Voluntary (a)	Occupational and individual	IORP

	Types of the private pension institutions				Types of pension schemes	Mandatory / voluntary / voluntary opt-out	Source <ul style="list-style-type: none"> <li>• Statutory funded</li> <li>• occupational</li> <li>• individual</li> </ul>	EU regulation
	Domestic name	Legal form (domestic)	Legal form (English)	Art. 3? Y/N				
	Pensionsstiftelse (c)	Stiftelse	Pension foundation	No	None, investments only	Voluntary (a)	Occupational	IORP
	Särskild redovisning av pensionskuld (Book reserves) (d)			No	DB	Voluntary (a)	Occupational	Excluded from IORP Directive based on Art. 2.2(e)
<b>UK</b>	Occupational DB scheme	Trust	Trust (a)	No	DB	Voluntary	occupational	IORP
	Occupational DC scheme	Trust	Trust (a)	No	DC	Voluntary	occupational	IORP
	Occupational Hybrid scheme	Trust	Trust (a)	No	DB/DC (b)	Voluntary	occupational	IORP
	Personal pension scheme	Contract	Contract	No	DC	Voluntary	individual	Life
<b>IS</b>	Lífeyrissjóður	Sjóður	Fund	No	DB/DC	Mandatory and voluntary	Occupational (a) and individual	No EU prudential legislation
<b>LI</b>	Pension Funds (Pensionskasse)	Stiftung	Foundation	Yes	DB or DC collective foundation or captive foundation	Mandatory	Occupational (a)	Regulation 1408/71 and 574/72
	Pensions funds (Pensionsfonds)	Stiftung, Aktiengesellschaft, Europäische Aktiengesellschaft, Genossenschaft Europäische Genossenschaft	Foundation, Limited company, Societas europa, Cooperative society Societas Cooperativa Europaea	No	DB or DC biometric risk or not call for additional cover or not	Voluntary	Occupational (b)	IORP

	Types of the private pension institutions				Types of pension schemes	Mandatory / voluntary / voluntary opt-out	Source <ul style="list-style-type: none"> <li>• Statutory funded</li> <li>• occupational</li> <li>• individual</li> </ul>	EU regulation
	Domestic name	Legal form (domestic)	Legal form (English)	Art. 3? Y/N				
	Insurance company (Versicherungsunternehmen, direkte Lebensversicherung)	Aktiengesellschaft, Genossenschaft	Limited company, Cooperative Society	No	DC or DB	Voluntary	Occupational	IORP (Art.4)
<b>NO</b>	Foretakspensjonsordninger	1) Pensjonskasse 2) Livsforsikrings-selskaper	1) Pension funds 3) Life insurance companies	No	DB	It is mandatory to have a DC or a DB scheme	occupational	1) IORP 2) Life
	Innskuddspensjonsordninger	1) Pensjonskasse 2) Innskuddspensjons-foretak 3) Livsforsikrings-selskaper 4) Banker 5) Forvaltningselskap for verdipapirfond	1) Pension fund, 2) Defined contribution pension undertakings, 3) Life insurance companies 4) Banks 5) Companies which manage securities funds	No	DC	It is mandatory to have a DC or a DB scheme	Occupational	1) IORP 2) IORP 3) Life 4) Banking 5) UCITS
	Individual pension schemes	1) Livsforsikrings-selskaper 2) Banker 3) Forvaltningselskap for verdipapirfond 4) Pensjonskasse	1) Life insurance companies 2) Banks 3) Companies which manage securities funds 4) Pension fund (e)	No	DC	Voluntary	Individual	1) Life 2) Banking 3) UCITS 4) IORP

	Types of the private pension institutions				Types of pension schemes	Mandatory / voluntary / voluntary opt-out	Source <ul style="list-style-type: none"> <li>• Statutory funded</li> <li>• occupational</li> <li>• individual</li> </ul>	EU regulation
	Domestic name	Legal form (domestic)	Legal form (English)	Art. 3? Y/N				
	Statens Pensjonskasse	Pension fund	Statens Pensjonskasse is a pension fund administering pension schemes for state employees and certain other groups of employees		DB	Mandatory	Occupational	Excluded from IORP directive based on Art. 2.2. (a) and/or (c)
	Book reserves (a)		Pension schemes based on contract where the benefits are paid by the employer/undertaking		Usually DB (b)	voluntary	Occupational	Excluded from IORP directive based on Art. 2.2. (e)
	Pensjonsfond (c)	pension fund			DB	Mandatory if a pension fund as mentioned is established	Occupational	Excluded from IORP directive based on Art. 2.2 (c) and/or (d)
		pension funds	pension schemes fixed by law for certain occupational groups (d)		DB	Mandatory	Occupational	Excluded from IORP directive based on Art. 2.2(c)
		pension fund sponsored by State	Pension fund for medical practitioners		DB	Mandatory	Occupational	Excluded from IORP directive based on Art. 2.2(c)
		pension funds sponsored partly by the State	Pension funds administering early retirement schemes		DB	Voluntary	Occupational	Excluded from IORP directive based on Art. 2.2(c)

Note: The column "Art. 3? Y/N" indicates whether or not Article 3 of the IORP Directive applies. This article specifies that institutions for occupational retirement provision which also operate compulsory employment-related pension schemes which are considered to be social-security schemes covered by Regulations (EEC) No 1408/71 and (EEC) No 574/72 shall be covered by the IORP Directive in respect of their non-compulsory occupational retirement provision business.

# РАСЧЕТНО ТЕРА